

Številka 9

marec 2009

Tema

Medoti

Intervju

Ana Dragičević
Andrej Karoli

Razkritje

GLBT-politiki

Spletne
svetovalnice

Slehernik

Marko Popovič

narobe .
revija,
kjer je
vse prav.

Za *Narobe* ni potrebno plačati.

Fotografijo na naslovnici je posnel AlanLK leta 2005 na avgustovskem »medvedjem vikendu« v gejevskem in lezbičnem letovišču Campit v ameriški zvezni državi Michigan. Campit je prvo ameriško letovišče na prostem, namenjeno glbt-osebam. Lansko leto so praznovali tridesetletnico svojega delovanja.

Zadnje ...

Dobili smo novo glbt- društvo Parada ponosa, ki mu predseduje Petra Salaj. Društvo ima eno samo, a pomembno nalogo: organizacija vsakoletne parade ponosa. Letošnja bo potekala v soboto, 27. junija, poleg parade pa bodo organizirali tudi spremljevalne dejavnosti, ki bodo potekale v tednu pred parado ponosa. Več informacij bo kmalu dosegljivih na spletni strani www.ljubljana.pride.org.

Papež je marca na svojem potovanju pa Afriki ponovno izpostavil stališče Vatikana, da kondomi niso rešitev za aids, pač pa so del problema. »Le tradicionalno učenje cerkve o zvestobi znotraj zakonske zveze in prepovedi prešuštvovanja je edina gotova pot za preprečevanje širjenja virusa HIV in aidsa.« S tem je nadaljeval zgodbo iz leta 2003, ko so v Vatikanu trdili, da imajo kondomi majhne luknje, skozi katere se virus HIV lahko širi. Tudi tiskovni urad Slovenske škofovske konference je v svojem sporočilu za javnost ponovil tezo, »da velika večina kondomov ne more preprečevati okužbe, ker je virus HIV 450-krat manjši od moške spolne celice in posledično lažje prehaja med vlakni kondoma kot spermiji«. Svetovna zdravstvena organizacija se je na tovrstne »znanstvene« trditve odzvala že pred časom s pojasnilom, da so navedbe Vatikana napačne in da redna uporaba kondoma lahko zmanjša verjetnost za okužbo z virusom HIV za devetdeset odstotkov. Rečeno drugače: to, kar počne papež, je genocid!

Boris Pintar je za zbirko kratke proze *Družinske parabole* (Lambda, 2005), ki je v angleškem jeziku izšla v prevodu Rawleya Graua, na mednarodnem natečaju za poezijo in prozo mesta Salò prejel posebno nagrado za prozo v slovenskem in angleškem jeziku. Čestitamo.

Narobe je star tri leta. Po starih izdajah revije *Narobe* lahko brskate na spletni strani www.narobe.si, kjer si lahko ogledate tudi *Narobe-blog*, na *Facebooku* (išči: revija *Narobe*) pa lahko postanete *Narobe-feni* in virtualno listate po reviji. Stare tiskane izdaje revije *Narobe* (tiste, ki še niso pošle) lahko dobite na Legebitri, Trubarjeva 76/a, 1000 Ljubljana.

Narobe. Revija, kjer je vse prav.
Letnik III, številka 9
Marec 2009

ISSN 1854-8474

Urednik: Roman Kuhar

Sodelovali so: Aleš Zobec, Alma M. Sedlar, Anamarija Šporčič – Janis, Andrej Zavrl, Boris Vežjak, Boštjan Mlakar, Katarina Majerhold, Lothar Orel, Luka Pieri, Maja Mojškerc, Mihael Topolovec, Mitja Blažič, Simon Maljevac, Suzana Tratnik, Verona Andreuzzi, Vesna Lemačič, Zala Hriberšek

Lektorica: Zala Hriberšek

Urednica fotografije: Nada Žgank
Fotografija na naslovnici: AlanLK [flickr.com]

Oblikovanje: Irena Woelle

Izdaja: Društvo informacijski center Legebitra
Trubarjeva 76/a, 1000 Ljubljana

Vodja projekta: Simon Maljevac

Tisk: Tiskarna Pleško

Naklada: 800 izvodov

Revija je izšla ob finančni pomoči ŠOU (Študentska organizacija Univerze v Ljubljani), Urada RS za mladino in Urada za mladino MOL.

Revija *Narobe* je objavljena pod licenco Creative Commons [priznanje avtorstva + nekomercialno]. Licenca je dostopna na www.creativecommons.si

Za *Narobe* ni potrebno plačati.

Besede, besede, besede

Kolega sta se preselila v novo stanovanje in, kakopak, potrebovali smo sto let, preden smo uskladili urnike, najinega in njunega, in se dobili na – rečeno prosto po Prešernu – zabavi za ogrevanje hiše (*housewarming party*).

Najprej sva zavistno ugotovila, da je njuno stanovanje bistveno večje od najinega in celo nekaj več duše naj bi imelo, sva pa vsekakor zmagala v tekmovanju primerjanja domačih živali. Najina psička sede in da tačko, točno tako kot v Bitenčevi pesmi, medtem ko njun ogromen pajek, zaprt v terariju, ni kaj cirkuško razpoložen: ne sede, ne da tačke, v bistvu se ves čas najinega obiska ni niti premaknil. Bajе da tudi žel cel teden ni nič jedel. (Da ni mrtev?)

Razprava je nato tekla po ustaljenih pravilih zabave za ogrevanje hiše: od višine stroškov do stopnje homofobičnosti sosedov. Slednja je na čisto sprejemljivi ravni. Nihče se še ni vtaknil vanju, le en sosed se ju vedno poskuša izogniti, če se le da. Tudi z delavci, ki so pomagali pri prenovi stanovanja, nista imela težav. Eden od njih jima je celo rekel: »Vesta, saj mene ne moti, če sta vidva spolno usmerjena!« ... Ob tem sta komaj zadrževala solze krotanja in od takrat naprej za vse, kar se jima zgodi, krivita dejstvo, da sta pač spolno usmerjena ...

To me je spomnilo na podoben lapsus, ki sem ga pred leti slišal na Paradi ponosa. Neka teta je policista vprašala, kdo smo ti ljudje, ki marširamo po cesti, in on ji je prijazno odgovoril: »Veste, to so pa istospolniki!« S podobno zadrego se srečamo pri povsem uveljavljenem terminu »istospolne družine«. Če oznako vzamemo dobesedno, potem nam pove, da so to družine, ki so istega spola ...

Po musaki, za katero je kuhar trdil, da mu ni uspela – jasno, zato, ker je spolno usmerjen, smo praznili steklenico refoška in debatirali o gej-lajfu. Nakar eden od njiju reče: »To je tako, če si homosesalec.« »Homo-kaj?« sem vprašal. »Homosesalec,« še enkrat ponovi. *Homosesalci* je njegovo ljubkovalno poimenovanje za vse nas – pedre, pedrulle, geje, lezbe, tetke in kar je še takega.

In takrat pomislim: homosesalci bi končno lahko rešili zagato ob besedi homoseksualnost. Vse, odkar jo je konec 19. stoletja iznašel madžarski prevajalec Karl Maria Kertbeny – njemu pa sta ju ukradli medicina in psihiatrija in jo »medikalizirali« – je z njo velik križ: nekateri menijo, da je preveč medicinska, drugi, da vse reducira zgolj na seksualnost in tako naprej. S homosesalci pa teh problemov ni. Poleg očitnega aludiranja na sesalce kot živalsko vrsto – in, dobro, če že moram zapisati: na *blow job* ... , ni za vnmear tudi prizvok, vezan na domače gospodinjske aparate. Ti nam pravzaprav ponujajo paleto novih identitet: tako bi lahko po novem na glbtiq-sceni ločili med globinskimi homosesalci, homosesalci z vodnim filtrom, homosesalci s hepa filtrom, med takimi bolj *cheap* plastik-fantastik sesalci in tistimi pedruljami, ki bi bile po novem bolj sofisticirani sesalci z vrsto priključkov in možnostjo podaljšanja sesalne cevi. Pa seveda med tistimi, ki sesajo na suho, in tistimi, ki so brez vrečke in sesajo na vodni osnovi. No, jaz pa bi bil med vsemi temi novimi identitetami tisti majhen homosesalec na baterije, ki gre povsod lahko s teboj in seže tudi v najbolj skrite kote. Pospravljen v prtljažnjiku kakšnega avtomobila bi potrpežljivo čakal, da bi se kdo priključil name ...

Roman Kuhar, urednik (roman.kuhar@gmail.com)

Kazalo

- 2 **Novice od tu**
- 3 **Novice od tam**
Intervju
- 6 **Ana Dragičević: Zbrala sem pogum zato, ker hočem pravico!**
- 9 **Zgodilo se je pred ...**
Tema
- 10 **Medvedja subkultura: Medoti**
Kolumna
- 14 **Mitja Blažič: El Dorado**
- 15 **Suzana Tratnik: Politična rekrutacija zdaj!**
Razkritje
- 16 **Eleanor Roosevelt: zamolčana ljuбезen prve dame sveta**
- 17 **Homosesalci s politično močjo**
Komentar
- 19 **Boris Vežjak: Čez planke in zaplankanost**
Skrita kamera
- 20 **Test spletnih svetovalnic: O pedroljubkah in zdravljenju lezbičnosti**
Te(r)orija
- 22 **O črki Q: al' prav se reče gej/lezbijka ali queer**
- 23 **Pet dobrih: MEM Couture**
Slehnernik
- 24 **Marko Popovič: Ne maram presenečenj**
- 26 **Knjiga**
Teater
- 27 **Matija Ferlin: Sprejemanje/spreminjanje**
- 28 **Martina Ipša in Tina Gorenjak: Muca Maca 2**
Ploščča
- 30 **Bura bend: fuzbal, babe, pir, muzika**
Film
- 32 **Milk**
Intervju
- 34 **Andrej Karoli: Ovce in pastirji**
Raziskava
- 38 **Še vedno: vsepovsod nasilje**
Mediašit
- 40 **Alka Vuica – strokovnjakinja za transseksualnost**
Aids
- 41 **Sporočanje in sprejemanje slabe novice**
Portret
- 42 **Ludvik II. Bavarski**
Drag
- 46 **Čaj z Afrodito**
Report
- 48 **Slovenia's Next Best Drag**

Salome spodaj brez

Slovensko-hrvaška diva Salome je pogumno prestala nastop v oddaji *As ti tud' not padu*, v kateri je voditeljica zanimala zgolj in samo ena stvar, kar je precej pokvarilo sicer simpatično oddajo, saj ima Salome marsikaj zanimivega povedati tudi o čem drugem. [Glej komentar o tem v tokratni rubriki *Mediašit*.] Na koncu sta se nekoliko odkupila za neskončno lajnjanje o tičih in ji podarila zajeten znesek (ki je bil, kajpak, zopet skrit v tiču, tokrat glinenem) za dokončno spremembo spola. Preostanek denarja je naša najbolj znana transseksualka zbirala na vroči in odlično obiskani pustni zabavi v klubu *InBox*, operacijo pa bo opravila v tujini, »kjer so v tem dobri«, in ne pri nas, »kjer naredijo eno [vagina, op.a.] na pet let«. Kot je še izjavila za tednik *Mladina*, noče »dobiti še enega popka, pač pa dobro stotitev«. (fer je fer press)

Policijski kodeks brez spolne usmerjenosti

V februarju je slovenska policija pod novim vodstvom izdala dopolnjen *Kodeks policijske etike* (dosegljiv na www.policija.si), ki sicer ne prinaša ničesar revolucionarnega, vsekakor pa predstavlja korak

Zala Hriberšek

zala.hribersek@guest.arnes.si

Suzana je kanon

Dijaki in dijakinje na narodno mešanem območju v Prekmurju bodo za izpit iz slovenščine na maturi 2010 brali delo pisateljice Suzane Tratnik *Česa nisem nikoli razumela na vlaku*. Poleg tega je odlomek iz njenega romana *Ime mi je Damjan* objavljen v učbeniku za slovenščino *Od branja do branja* (Ambrož in drugi, DZS, 2008), ki je namenjen prvim letnikom srednjega strokovnega izobraževanja, odlomek iz njene pripovedi *Zatišje v Nijmegnu* pa berejo dijaki in dijakinje tretjih letnikov srednjega poklicnega izobraževanja v učbeniku *Mlada obzorja* (Kvas, DZS, 2007).

Umestitev njenih besedil v šolske učne načrte in učbenike in s tem v šolsko prakso je zelo pomembna, saj se literarni kanon najbolj odraža prav v šolskih berilih, domačih

branjih in na maturi. Mogoče bi celo lahko rekli, da besedila in avtorji ter avtorice, ki so izbrani za šolski pouk, so kanon. Ta je pomemben, ker, kot piše Rebeka Vidrih, »služi legitimiranju kulturne in s tem politične identitete«. Literarni kanon, ki se kaže v dose-

danji šolski praksi, je v prvi vrsti legitimiranje moške kulture in moške politične identitete ter pomeni utišanje ženske. V berilih in učbenikih so namreč izbrani pretežno avtorji, avtorice so v manjšini. Zato je vključitev vsake avtorice še toliko pomembnejše priznanje umetniškega mojstrstva in istovetnosti ženske s kulturo in

naprej v urejanju problematike policijskega delovanja. Brez spodrsaljave seveda ne gre. Škuc-LL opozarja, da tretji člen, ki govori o enakosti pred zakonom, ne omejuje spolne usmerjenosti kot ločene kategorije, temveč jo, kot smo sicer že vajeni, stlači med »katere koli druge osebne okoliščine«. Pri Škuc-LL-u so še povedali, da »Kazenski zakonik Republike Slovenije od leta 1995 izrecno prepoveduje in kaznuje kršitve enakopravnosti oziroma razlikovanja na podlagi spolne usmerjenosti, to področje ureja tudi več drugih zakonskih predpisov glede enake obravnave, enakih možnosti ter

zaščite pred diskriminacijo, ki predstavljajo pravne podlage za organe pregona«. Po vzoru večine zahodnih držav bi bilo torej smiselno spolno usmerjenost eksplicitno omeniti, saj spada med tiste »osebne okoliščine«, ki so pogosto razlog za diskriminacijo. Zaradi neenake obravnave spolne usmerjenosti v tem kodeksu naj bi bila iz vrst policistov že podana pritožba. Pohvalno.

Varuhinja o istospolnih družinah

Roza starši, združeni okrog foruma *Rozalija*, so se sestali z varuhinjo človekovih pravic Zdenko

foto: Nada Žgank/Memento

ustvarjalnostjo. Vključitev lezbičnih besedil, ki so zakodirana z dvojno stigmo – žensko in lezbično –, pa kaže na preoblikovanje trdnjav seksizma in androcentrizma. Avtorji in avtorice učbenikov *Mlada obzorja* in *Od branja do znanja* se namreč ob objavil del Suzane Tratnik ne sprenevedajo, da gre za lezbično avtorico, kar je pomemben obrat od heteronormativnosti. Gre za enega od prvih tovrstnih obratov, ki je vsekakor pomemben, a dijakinje in dijaki še naprej ostajajo prikrajšani za pomembno bralsko in interpretativno izkušnjo zaradi še vedno majhne in neenakovredne zastopanosti avtoric v šolskih berilih.

Čebašek-Travnik in jo opozorili na diskriminacijo otrok, ki živijo v istospolnih družinah. Z varuhinjo so se dogovorili za nadaljnje korake na poti k izenačevanju pravic otrok iz istospolnih in raznospolnih družin. Varuhinja je hkrati obljubila, da bo problematiko istospolnih staršev vključila v svoje letno poročilo za leto 2008. Roza starši pozivajo vse lgbt-starše, naj neenakopravno obravnavno svojih otrok prijavijo varuhinji človekovih pravic, saj ta prijave obravnava anonimno. Hkrati pozivajo, da o tem obvestite tudi forum *Rozalija* (<http://rozalija.editboard.com>), kjer spremljajo te pobude. Priporočajo se tudi za pravno pomoč na tem področju.

Parada ponosa 2009

Letos praznujemo že kar četrto stoletja slovenskega gejevskega in lezbičnega gibanja. Kljub častitljivi starosti smo lgbtji še vedno živahni, polni idej, energije in zanosa in pripravljeni na naslednjih petindvajset let, seveda pa nam vedno prav pridejo nove moči, nove ideje in nova zagnanost. Letošnja parada bo zaradi omenjenega jubileja še toliko bolj posebna in pomembna, saj nekateri problemi kljub dolgoletnemu trudu še vedno niso rešeni in tudi homofobija še zdaleč ni izkoreninjena. Če bi torej radi soustvarjali letošnjo parado ali pri njej kakorkoli sodelovali in pomagali, se – kljub bližajočemu se juniju – še vedno lahko javite na ljubljana.pride@gmail.com.

Na taboru o odnosih

V začetku marca se je zgodil že 9. tradicionalni zimski tabor Društva informacijski center LEGBITRA. Taborniki so se odpravili v Faro in preživeli nepozaben vikend. Tema tokratnega izobraževalnega tabora so bila partnerska razmerja in odnosi lgbt-mladih. Na taboru so se predvsem učili o sebi v odnosu z drugimi – tako s starši in sorodniki, kot tudi s prijatelji in seveda partnericami in partnerji. Izmenjavali so si izkušnje o odnosih, ki jih živijo ter poskušali spoznati, kako spolna usmerjenost vpliva na odnose. Največ časa so posvetili razpravi o spolnosti in s tem povezani komunikaciji in reševanju konfliktov. Vse pa vendarle ni bilo tako storilnostjo: poleg trdega dela so si privoščili tudi obilico zabave, recimo polnočni nogomet, prepevanje nove Legebitrine himne, pisali so si skrivnostna sporočila preko skrite pošte, igrali pingpong in se veliko, veliko smejali. Končal se je še en uspešen tabor, tokrat žal brez tračev ... A organizatorji obljublajo, da julija, ko se bodo podali na tradicionalni poletni tabor, zagotovo bodo.

Novice od tu ureja Anamarija Šporčič – Janis. Pisali so: Janis, Zala Hriberšek in Maja Mojskerc

Dve mami, dva starša

Istospolne družine v Združenem kraljestvu imajo v primerjavi z našimi več sreče. No, pravzaprav to velja le za lezbične družine, ki pa naj bi bile tudi številčnejše kot gejevske. Aprila bo namreč v Veliki Britaniji in na Severnem Irskem začel veljati zakon, po katerem lahko mati na rojstni list pod rubriko »oče« vpiše kogarkoli, tudi svojo partnerko, če je bil otrok spočet s pomočjo umetne oploditve. Še več, če sta s partnerko registrirani kot par ali poročeni, sta obe samodejno prepoznani kot otrokova starša, v nasprotnem primeru pa morata zgolj podpisati listino, v kateri se obe strinjata, da nebiološka mati tudi legalno postane ena od staršev. Nekateri očitno pričenjajo razumeti pomen socialnega starševstva, medtem ko v drugih državah ni dovoljena niti umetna oploditev »samskih« žensk. Hm.

Gejevski oskarji

Akademija se je končno odločila oddolžiti *Gori Brokeback* in ostalim odličnim filmom z gejevsko tematiko, ki so v preteklih letih ostali

brez zlatega kipca (nekoliko so se že oddolžili pri *Transameriki* in oskarju Hillary Swank za vlogo v *Fantje ne jočejo*). Oskarja za izvirni scenarij in glavno moško vlogo je tako na 81. podelitvi hollywoodskih filmskih nagrad prejel film *Milk*, v katerem Sean Penn igra gejevskega aktivista in politika Harveya Milka, ki je za svoja prepričanja žrtvoval tudi svoje življenje. Penn, znan tudi kot lgbt-aktivist, je v zahvalnem govoru okrcal sprejetje t.i. *Predloga 8* v Kaliforniji in pozval tiste, ki so glasovali proti istospolnim porokam, naj razmislijo o tem, »kakšno sramoto so storili in kako bo sram njihove vnuke, če bodo še naprej podpirali tako politiko«. Na koncu je še dodal, da moramo vsi imeti enake pravice. [Več o tem v tokratni filmski rubriki.]

Prva lezbijka – predsednica vlade

Potem ko se je islandsko gospodarstvo znašlo v brezizhodnem položaju in je država tako rekoč bankrotirala zaradi padanje lastne valute ter naraščanja inflacije in brezposelnosti, je po hitrem postopku padla konservativna vlada te redko poseljene otoške države. Nova predsednica vlade je tako postala 66-letna bivša ministrica za socialne zadeve Johanna Sigurdottir, ki je poleg tega, da je prva premierka v zgodovini Islandije tudi prva ženska, ki kljub vi-

sokemu položaju ne skriva svoje istospolne usmerjenosti. Johanna Sigurdardottir, bivša stewardesa in sindikalistka, je znana predvsem po zavzemanju za pravice manjšin, s čimer si je prislužila nadimek »sveta Johanna«. Od leta 2002 je poročena z islandsko novinarko Jonino Leosdottir, z njeno istospolno usmerjenostjo pa se ukvarjajo predvsem tuji mediji, saj Islandce trenutno bolj zanima, ali jih nova predsednica vlade lahko reši iz nastalega gospodarskega kaosa.

Pust malo drugače

Februarja in marca so v avstralskem Sydneyju priredili že enaintrideseti tradicionalni festival Mardi Gras, na katerem so se srečneži lahko tri tedne zabavali, obiskovali kulturne in glasbene prireditve ter druge zanimive dogodke. Praznovanje je 7. marca doseglo

Foto: sunrise seven

vrhunec v obliki lgbt-parade, ki se je vsako leto udeleži na tisoče ljudi. Če se vam torej zdi, da so vaše petke previsoke in vaša fluorescenčna boa prevpadljiva za domačo vas, si že zdaj rezervirajte letalsko karto in se prihodnje leto

pridružite vsesplošnemu karnevalu, ki je hkrati eden največjih, najbolj obiskanih in najbolj razkošnih, bleščočih in pestrih lgbt-prireditev na svetu.

Povia

Luca di Tolve

Vladimir Luxuria in Aurelio Mancuso

Mitja Blažič
mitja_b@yahoo.com

San Remo poje: »Luca je bil gej!«

Če je lani drugouvrščena na San Remu Anna Tatangelo v skladbi *Il mio amico* (Moj prijatelj) prepevala o prijatelju Claudiu in homofobiji, se je zgodba letošnjega, 59. festivala italijanske pesmi radikalizirala. Začelo se je že mesece pred San Remom, ko so objavili, da se je nanj uvrstil tudi Povia s pesmijo *Luca era gay* (Luca je bil gej). Povia je zmagal na festivalu leta 2006 in je prepeval tudi na množičnem shodu *Family Day* v Rimu, na shodu zaščitnikov družine, kot sebe imenujejo nasprotniki temeljnih lgbtq-človekovih pravic.

Giuseppe Povia je v intervjuju za tednik *Panorama* pred leti dejal: »Ne rodiš se gej, ampak tak postaneš, glede na to, s kom se družiš. Tudi jaz sem imel svojo gejevsko fazo, ki je trajala sedem mesecev. Potem sem šel preko tega. Spreobrnil sem tudi dva prijatelja, ki sta mislila, da sta geja, zdaj pa sta poročena.« Italijanska nacionalna nevladna organi-

zacija za pravice istospolno usmerjenih Arcigay je ostro protestirala takoj, mesece pred objavo besedila. »Že naslov pesmi ne pušča nobene dvoma o tem, kakšno je avtorjevo stališče. Zgodba o Luci je, kakšno naključje, prav tako, kot zgodba Luce Di Tolve, vodje skupine Lot, ki promovira zdravljenje homoseksualnosti s ciljem ponovne vzpostavitve moškosti skozi molitev in s pomočjo svetega duha. Tudi Luca Di Tolve se opredeljuje kot 'bivši gej', ozdravljen s pomočjo popravnih teorij katoliškega integralista, američana Josepha Nicolosija. Tem teorijam sicer v svetovni znanstveni skupnosti močno nasprotujejo,« je decembra lani povedal predsednik Arcigaya Aurelio Mancuso. Napovedal je, da bo njihova reakcija trda, glasna in organizirana, če bo festival postal klerikalni oglas proti dostojanstvu istospolno usmerjenih: »Leta 2008 preprosto ne moreš na nacionalnem odru zagovarjati ideje, da so geji in lezbijke bolni in nedorasli.« Arcigay je proti nastopu Povie ustvaril posebno skupino na *Facebooku*, teden pred začetkom festivala so pripravili protifestival z naslovom *Luca je bil gej, kaj pa je zdaj?* Nekdanja poslanka v italijanskem parlamentu, transspolna Vladimir Luxuria iz

stranke prenovljenih komunistov, je o pesmi dejala, da »uporablja nasilne in neumne argumente, ki so tako znanstveno, kot človeško neutemeljeni in pred katerimi ne moreš ostati ravnodušen«. O voditelju in umetniškemu vodji San Rema Paolu Bonolisu pa je povedala, da izrablja homoseksualce kot klavno žrtev za promocijo festivala, ki v zadnjih letih ne slovi ravno po veliki poslušnosti in prodanih skladbah. Predstavnik *Unije krščanskih demokratov* Luca (sic) Volonté pa: »Arcigay organizirano napada pesem, ki izvira iz izkušnje pravih prijateljev. Organizatorji festivala ne morejo in ne smejo tolerirati tako jasnih poskusov diskriminacije in cenzure, samo da bi izpolnili želje Arcigaya. Ta se obnaša huje od islamističnih falang. Tatangelo da, Povia ne? To so nevzdržni rasistični in fašistični prividi.«

Izkazalo se je, da so bili strahovi aktivistov upravičeni. Povijeva pesem govori o klasični »ex gay« zgodbi. Na festivalu sredi februarja so se zato protesti nadaljevali: dirigent orkestra je ob Povijevem nastopu na sukničju nosil sliko žalostnega »smajlija«, nekateri drugi pevci pa rožnate trikotnike. Povia se je na burne reakcije odzival tako, da

Usaj 400 novih Italijank na leto

V Italiji spol vsako leto spremeni približno 400 moških, število operiranih Italjanov pa naj bi bilo še precej višje, saj na poseg odhajajo tudi v tujino, predvsem v London in Maroko. Kirurgi poročajo, da zanimanje za tovrstne operacije vse bolj narašča, zlasti med moškimi, starimi od 25 do 35 let. Samo v neapeljski kliniki vsako leto operirajo približno 30 moških, v zadnjih 15 letih pa so uspešno opravili skupno 190 kirurških sprememb spola. Osem oseb, ki so jih operirali v Neaplju, se je nato poročilo, dva para pa sta tudi posvojila otroka. Spol je s pomočjo ope-

racije mogoče spremeniti tudi v vseh ostalih večjih italijanskih mestih. V Sloveniji operacijo spremembe spola izvedejo zgolj vsakih nekaj let, saj se večina po takšne kirurške storitve raje odpravi v tujino.

Homoseksualnost nemoralna bolezen

Albanska nevladna gejevka in lezbična organizacija ALGA je sporočila, da geji in lezbijke v Albaniji pogosto doživljajo policijsko nasilje. Policija brez sodnih nalogov pregleduje stanovanja gejev in lezbijk, ob tem pa izvaja-

je na koncu svojih nastopov dvigoval transparente z različnimi sporočili, kot je na primer: »Nihče nima vedno prav. Preveč resno se jemljemo.«

Piko na i je postavil igralec, komedijant, pisatelj, filmski, gledališki in televizijski režiser Roberto Benigni, ki je v zadnjem delu svojega polurnega nastopa v stilu žlahtne stand up komedije, skoraj v celoti posvečene norčevanju iz Berlusconi, med drugim povedal: »Homoseksualci niso zunaj božjih načrtov. Homoseksualnost ni greh, edini greh je neumnost. Naj razložim, za kakšen absurd gre: homoseksualce so preganjali, mučili in pobijali v koncentracijskih taboriščih ... Veste, zakaj? Ker so ljubili. Ni hujskega zločina kot ljubiti.« Potem je v soju zasenčenih žarometov pred polno dvorano Ariston na pamet recitiral pismo zapornika Oscarja Wilda svojemu ljubljenu lordu Alfredu Douglasu. In Ariston se je odzval s stoječimi ovacijami.

Še to: Povia je prejel prvo nagrado radijskih in televizijskih hiš in drugo nagrado festivala. Festival je letos po dolgih letih zabeležil rekordno gledanost.

jo psihološko in tudi fizično nasilje. Vse to se dogaja kljub temu, da so v Albaniji že pred trinajstimi leti dekriminalizirali homoseksualnost. Pred tem je zakon predvideval desetletno zaporno kazen za homoseksualce. V manjši raziskavi (N=100) Albanske skupine za človekove pravice AHRC iz leta 2007 o javnem mnenju o homoseksualnosti je 90 % vprašanih menilo, da je homoseksualnost bole-

zen. 80 % respondentov je zatrдіlo, da je homoseksualnost nemo-ralna, 90 % vprašanih pa je hkrati menilo, da bi bilo odprtje gejevskega bara napaka.

Rožnati Sherlock Holmes

V Angliji so pred kratkim odprli prvo detektivsko agencijo, namenjeno gejem in lezbijkam. Agencija *Pink Detective*, kjer so si za maskoto izbrali znanega risanege junaka, rožnatega panterja, bo skrbela predvsem za zaščito in podporo posameznikom, ki so žrtve diskriminacije in homofobičnega nasilja ali ki jim grozijo z javnim razkritjem njihove spolne usmerjenosti in jih na ta način izsiljujejo. Seveda bodo detektivki raziskovali tudi bolj vsakdanje pojave, na primer partnerjeve skoke čez plot, vendar bo njihova primarna naloga zaščita gejev in lezbijk. Do sedaj so se že uspešno spoprijeli s kar nekaj izsiljevalci in zasačili tudi kakšnega brezvestnega delodajalca ali sodelavca, ki je svojim (so)delavcem grenil življenje s homofobičnimi grožnjami.

Na hitro po Ameriki

Vedno več ameriških zveznih držav poskuša tako ali drugače urediti status istospolnih partnerstev. Na Havajih je trenutno v postopku zakon, ki bi istospolnim parom dovolil neke vrste registracijo z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki jih sicer prinaša poroka, vendar se je zpletlo že na samem začetku, saj se člani senata bojijo odziva volivcev. Nekateri naj bi tudi izrazili svojo podporo lgbt-skupnosti, vendar so njenim predstavnikom hkrati dejali, da bodo zaradi priti-

skov vodstev strank morda glasovali proti. Nič bolje ne kaže v zvezni državi Illinois, kjer je mormonska cerkev sprožila ostro kampanjo proti predlaganemu zakonu o izenačitvi pravic istospolnih in raznospolnih parov. Eden izmed njihovih argumentov pravi, da bi »zakon omogočil šolam, da bi v njih učili takšen [gejevski, op.a.] življenjski slog kljub nasprotovanju staršev«. Tudi politiki v Kentuckyju pridobivajo volivce z antigejevskimi ukrepi, trenutno odločajo o zakonu, ki bi neporočenim parom (predvsem pa seveda gejem in lezbijkam) preprečil posvojitve in rejništvo. Zato pa bolj razveseljive novice prihajajo iz Vermonta in Minnesote, kjer pripravljajo nove zakone, ki naj bi izenačili položaj istospolnih in heteroseksualnih skupnosti, v Minnesoti pa naj bi celo poskušali spremeniti obstoječi zakon tako, da iz njega ne bi bilo razvidno, katerega spola naj bi bila bodoča zakonca in bi se torej lahko uporabljal tako za geje in lezbijke kot za heteroseksualce. Britanski premier Gordon Brown je medtem okrcal kalifornijske volivce in označil Predlog 8, ki prepoveduje istospolne poroke in je bil na refe-

rendumu podprt pred meseci, kot »nesprejemljiv« in kot »velik korak nazaj za državljanske pravice v ZDA«. Iz Bele hiše so sporočili tudi, da naj bi predsednik Obama razmišljal o možnih načinih za odpravo Clintonove »Don't ask, don't tell« politike, ki gejem dovoljuje služenje v vojski zgolj pod pogojem, da o svoji spolni usmerjenosti ne govorijo.

Na hitro po Afriki

Še hujski temni oblaki pa se zbirajo nad istospolno usmerjenimi v Afriki, kjer nekatere države razmišljajo o zaostritvi zakonov, ki prepovedujejo homoseksualnost. Marca je tako v Ugandi potekala konferenca, na kateri so udeleženci želeli doseči, da bi obsojene geje pričeli pošiljati na »spreobrnitvene terapije«. V Nigeriji je zakon o prepovedi istospolnih porok tik pred sprejetjem, v obubožanem Burundiju pa se je več deset tisoč ljudi zbralo na demonstracijah in zahtevalo prepoved homoseksualnosti v državi. Takšna prepoved sicer velja v večini afriških držav, z izjemo Južne Afrike, ponekod pa je homoseksualnost obravnavana »le« kot prekršek, kar v praksi pomeni, da geje namesto na smrtno kazen obsodijo na zaporno kazen, ki lahko traja od šest mesecev (Maroko) pa vse do smrti (Uganda), lahko pa vas mimogrede pošljejo še v prevzgojno taborišče (Angola) in vam naložijo 50 udarcev z bičem (kazen za lezbijke v Nigeriji).

Novice od tam ureja Anamarija Šporčić – Janis. Pisala sta Janis in Mitja Blažič

foto: Nada Žgank/Memento

Suzana Tratnik
suzana.tratnik@amis.net

Intervju z Ano Dragičević

»Zbrala sem pogum zato, ker hočem pravico!«

V začetku leta je kot grom udarila novica, da je bila na Hrvaškem zaradi lezbištva prisilno hospitalizirana zdaj enaindvajsetletna Rečanka Ana Dragičević. Kar pet let svoje rane mladosti je preživela za zidovi reške psihiatrične bolnišnice Lopača, kjer jo je ob tihem dogovoru s starši zdravila psihiatrinja Mirjana Vulin. Čeprav so Ano hoteli narediti za odvisnico, so jo v resnici »zdravili« in mučili zaradi njene spolne usmerjenosti. Po izhodu iz bolnišnice zdaj zlomljena Ana zahteva pravico zase in za druge žrtve Lopače, ravno tako toži ministrstvo za zdravje in starše. Upati je, da bo dobila zadoščenje vsaj za zadnja tri leta hospitalizacije, ko je bila že polnoletna in torej nezakonito pridržana, čeprav je samo zdravljenje homoseksualnosti že zdavnaj neetično in protizakonito dejanje. Dvanajstega februarja je obiskala *Cafe Open* in spregovorila o svoji grozljivi izkušnji na meji verjetnega. Ob tej priložnosti so udeleženke in udeleženci dogodka, tudi s pomočjo podarjenih knjig zbirki *Škuc Lambda* in *Škuc Vizibilija*, zanjo nabrali kar 1000 evrov podpore, ki jo potrebuje za nov življenjski začetek. *Cafe Open* in lezbična organizacija Lori z Ano Dragičević se iskreno zahvaljujejo za izkazano solidarnost z njenim bojem za človekove pravice.

Ko sem jo tistega dne prvič srečala, se mi je zazdela krhka in tiha, toda ko je spregovorila zbranimu občinstvu, je bilo čutiti njeno neizmerno moč in odločnost. Na koncu pogovora v *Cafeju Open* je s skorajda hudomušnim nasmeškom rekla: »Jaz sem lezbijka in to je to. Tega se ne da ozdraviti, kar se vidi že na mojem primeru!«

Tvojo zgodbo smo slišali v medijih. Zanima pa me, kako se je to lahko zgodilo in kako so tvoji starši izvedeli, da si lezbijka?

Sama sem že od malega čutila, da sem lezbijka. Ko pa so to pri mojih šestnajstih letih izvedeli starši, so me odpeljali v Lopačo, in tam sem ostala skoraj celih pet let. Ko so namreč ugotovili, za kaj gre, da imam punco, je bilo grozno, saj tega niso mogli sprejeti in so naju vztrajno ločevali. Midve pa sva bili tako srečno zaljubljeni in vedno sva našli način, da sva se sestali. Nisva se niti sramovali niti nisva razumeli, zakaj se ne bi smeli imeti radi.

Torej so vaju tvoji starši pregnjali?

Vseskozi so nama bili za petami, hodili so me iskat k njej domov in potem še vsepovsod drugje. Prijavljali so me na policijo, ki me je iskala. Tako sem se tistega zloglasnega dne, 20. oktobra 2003, znašla na policijski postaji skupaj s starši. Takrat so me odpeljali v psihiatrično bolnišnico Lopača, ne da bi sama dojela, kaj to pomeni in da me čaka večletno prisilno zdravljenje. Takoj so me hospitalizirali pod pretvezo, da sem zasvojena z mamili. Bila sem pod popolnim pritiskom psihiatrinje Mirjane Vulin, ki me je izsiljevala, naj rečem, da sem odvisnica, kar sem v nemoči tudi storila, saj nisem imela izbire. Čeprav mi nikoli niso hoteli odvzeti niti krvi in me testirati za prisotnost mamil. Ko so me čez dve leti spustili domov, sem staršem in sestram rekla, naj me pustijo pri miru in naj me sprejmejo takšno, kakršna sem, naj me ne mučijo in me več ne zapirajo na psihiatrijo. Kmalu zatem, natančneje 9. septembra, me je mati pod lažno pretvezo odpeljala v Lopačo, češ da grem samo na kontrolo, da se bomo samo pogovorili in potem me bodo spustili domov. Ta ista zdravnica me je odpeljala v ambulanto in me začela gnjaviti, enako kakor moji starši, zakaj si nisem dala odstraniti tetovaže z imenom svoje punce. Ker tega nisem hotela, se je smatralo, da se upiram zdravljenju in označila me je celo za agresivno. Spet so me hospitalizirali, me razglasili za nenormalno, in ponovno sem bila podvržena skrajni torturi in nasilnemu zdravljenju.

Kakšno pa je bilo to tako imenovano zdravljenje v Lopači? Zaradi česa so te sploh zdravili?

Mislím, da je Vulinova najprej hotela ustvariti neko lažno zgodbo, da naj bi bila jaz odvisnica, čeprav mi nikoli niso odvzeli krvi, da bi to »dokazali«. V bistvu pa me je zdravila zaradi moje homoseksualnosti. Pogosto me je spraševala, kaj bi naredila, če bi bila pred mano fant in punca, koga od njiju bi izbrala. Zaradi mučenja in pritiskov sem se slednjič morala zlagati, da bi izbrala fanta, čeprav mi je bilo zaradi te laži zelo hudo in mi je še danes. Ampak če sem to rekla, je ona v zapiskih napisala, da napredujem. Včasih sem smela čez vikend domov, vendar pod popolnim nadzorom staršev in sester, potem sem spet morala nazaj v bolnišnico.

Kako so te lahko še drugič hospitalizirali za cela tri leta?

Stvar je v tem, da sem bila takrat, ko sem šla drugič v bolnišnico, že polnoletna in me ne bi smeli hospitalizirati proti moji volji, ker v to nisem privolila in nisem hotela ničesar podpisati. Potem sem tudi rekla, da sem, kar sem, in da ne bom več lagala in naj me pustijo pri miru. Pacienti in pacientke smo se zelo bali Vulinove, ker je bila tam »bog i batina«, bolnišnica je bila njena vladavina in skupaj z osebjem so uživali v izživljanju nad nami. Privezovali so nas, zapirali v izolacijsko sobo in nas »filali« s tabletami. Tam smo bili zaprti mladoletniki, otroci z vedenjskimi težavami, odvisniki, v bolnišnici pa je tudi oddelek za stare. Edini normalen psihiater je bil doktor Dragan Lovrović, ki sem mu lahko hvaležna za svoj novi začetek. Še zdaj dvakrat na teden hodim k njemu, ker mi pomaga razreševati to mojo pretežko in preveliko travmo, ki je posledica petletne prisilne hospitalizacije. Če ne bi bilo njega, bi najbrž tam popolnoma izgubila razum, kar bi se na mojem mestu zgodilo vsakega normalnemu. Z njim se lahko neobremeno pogovarjam, vse mu povem, se razjočem ... On nima težav s tem, da sem lezbijka, in doživljam ga kot svojega očeta. Sicer pa je prizorišče v Lopači spominjalo na šov Big Brother. Nekateri so uživali v tem, da so nas zapirali v izolacijsko sobo, v kateri je bilo pet postelj, kar pomeni, da se lahko znajdeš sam, privezan med težkimi, agresivnimi shizofreniki, od katerih so bili nekateri tudi neprivezani.

Preden so me vrgli v izolacijo, so mi natakneli prisilni jopič, me privezali na posteljo in mi dali plenico. Vedno me je bilo strah, da me bo napadel kdo od drugih pacientov in me, na primer, začel daviti, saj se ne bi mogla braniti. Tako sem ob neki priliki v tej sobi preživela celo sedem dni. Od vsega tega ustrahovanja in od zdravl sem imela stranske učinke in ugotovljala sem, da zares dobivam psihične motnje. Tudi odvisnikom je psihiatrinja dajala zelo močne tablete. Kar se je dogajalo v Lopači, je bilo pravo mučenje. Neki bolničar me je večkrat grobo uklenil; ko sem bila na tleh, me je pritisnil s kolenom v hrbet, da nisem mogla dihati in še zdaj imam večkrat tesnobni občutek, da mi bo zmanjkalo zraka. Moram povedati, da je bil zelo prijazen le en bolničar in ena medicinska sestra ter morda še kdo, ostali pa so uživali v mučenju. Enkrat sem jim rekla, da je to, kar počnejo, noro, in da oni niso normalni, ker nas tako mučijo, pa so mi posmehljivo rekli, če morda mislim, da sem pristala v počitniškem domu. Spomnim se nekega pacienta, ki so mu nenehno dajali injekcije, tako da mu je noga strahotno otekla. Moram poudariti, da so grdo ravnali tudi z odvisniki, ki so zagotovo dobili še večje travme, in pa z otroki, ki so jih ravno tako zapirali v izolacijo, dokler se starši nekaterih niso uprli, ko so videli, kako »zdravijo« njihove otroke. Nekemu dekletu je po »zdravilih«, ki jih ji je dajala Vulinova, otrdel vrat, dušilo jo je in oči ji je obračalo navzgor, vendar zdravnica ni nehala s to »terapijo«. Šele ko je ta pacientka to povedala v terapevtski skupini pred svojo mamo, se je Vulinova le ustrašila. Naj naredim eno primerjavo. Moj oče je doma s province, je zadržt, staromoden, netoleranten in nepopustljiv in točno taka je Vulinova. Preden sem šla domov za vikend, me je podlo nagovarjala, naj očetu rečem, da sem lezbijka, saj je vedela, kako netoleranten je v resnici. Če bi mu jaz to govorila, preden bi bila dokončno odpuščena z zdravljenja, bi na ta način morda do konca življenja ostala zaprta za zidovi psihiatrične bolnišnice. Tudi zanjo je bila homoseksualnost bolezen, enako kakor za mojega očeta. Jaz sem bila namreč za svoje starše sramota. Oni so pač menili, da je bolje, da me naredijo za odvisnico, saj je to manjša sramota, kot pa da sem lezbijka, zato so me tudi dali na psihiatrijo, ker tega, kar sem, kratko malo niso hoteli sprejeti. Ampak to ni bolezen! A končno mi je, hvala bogu, uspelo priti ven. Ujela sem zadnji vlak, ko je novi direktor ugotovil, da nisem podpisala nobenih papirjev in da me ne morejo več protizakonito zadrževati.

Kako je bilo, ko si končno prišla ven? Kako so se odzvali starši?

Ko sem prišla domov, da očetu končno v obraz povem, kaj sem, me je čez čas spodil iz hiše in mi rekel: »Saj sem vedel, da ni bila kri-va droga, ampak to, kar ti si. Med nami, Dragičevići, pa nikoli ni bilo takšnih! Če bi bilo po mojem, bi ti morala biti še pet let v Lopači!« Vulinova je točno vedela, kako razmišlja moj oče, in če bi jaz njemu že prej vztrajno govorila, da sem lezbijka, ko sem bila samo na izhodu za vikend, ne da bi bila za stalno odpuščena iz bolnišnice, ne bi nikoli več prišla ven in bi me še naprej »zdravili« zaradi moje homoseksualnosti. Vulinova je bolna, pokvarjena in podkupljiva, manipulirala je s starši – oče neke hospitalizirane deklice ji je nosil celo pršut, da bi lepo poskrbela za njegovo hčer! A še dobro, da so vsaj nekateri starši še pred me-noj ugotovili, kaj dela z njihovimi otroki in kaj se dogaja v Lopači.

Kaj si naredila potem, ko si prišla iz bolnišnice in so te starši vrgli ven, tako da nisi imela kam iti?

Iz Lopače sem prišla 13. maja 2008. Kakšne tri mesece sem bila še doma in spet sem jim rekla, naj me sprejmejo takšno, kot sem, saj ni druge možnosti in da ni česa zdraviti. Oče mi je nenehno grozil, govoril mi je, da ne moreta biti skupaj metuljčica in metuljčica, ampak da obstaja samo par metulja in metuljčice. Slednjič sem ga prijaviła na policijo. Šla sem tudi na državno odvetniško službo in dala izjavo. Tam ne obravnavajo samo mojega primera, ampak tudi primere drugih pacientov, saj so se že prej, kot sem omenila, pritožili starši, ko so videli svoje otroke privezane in zadete od zdravlil. Potem so med policijsko preiskavo

razmer v Lopači ugotovili mnoge nepravilnosti, ki si jih je privoščila Vulinova. Še dolgo časa me je bilo strah, da me bodo spet zadržali. Toda ko sem dala uradno izjavo, sem se tudi odločila, da s svojo zgodbo vstopim v javnost in jo predstavim v medijih. Odločena sem, da bom zahtevala pravico zase, a tudi za druge, ki so trpeli podobno kakor jaz. Saj če bi moj primer in primere drugih utišali, bi v Lopači še naprej kraljevala strahovlada Vulinove in njej podobnih, ljudi bi po nepotrebnem zapirali za pet ali deset let in jih uničevali. Kajti v Lopači je normalen samo doktor Lovrovič, tudi novi direktor, ki je nasledil Vulinovo, ni dosti boljši. Oni odvisnikov in drugih ubogih psihičnih pacientov sploh niso zdravili, ampak so jih mučili. Dopusčali so celo zlorabo otrok. Tam so bili problematični mladoletniki, stari trinajst ali štirinajst let, ki bi sodili v popravni dom, ne pa na psihiatrijo. Reveži so bili večkrat vrženi v izolacijo in bili tam prisiljeni spolno zadovoljevati težke psihične bolnike zato, da bi dobili eno cigareto. Stanje v Lopači je resnično popolna katastrofa! Jaz pa sem že kot majhna, še pred bivanjem v Lopači, vedno sovražila krivice. Meni sami se je zgodila velikanska krivica, psihično so me uničili. Še dandanes ne živim normalno in doživljam vse mogoče, zdaj po Lopači imam res duševno motnjo. Zaradi vsega tega sem se odločila, da nastopim javno in se borim ne samo za svoje pravice, ampak tudi za pravice drugih hospitaliziranih, ki jim je treba zdravstveno pomagati, ne pa jih mučiti. Ko sem na lastne oči videla, kaj delajo s pacienti in pacientkami, se mi je zdelo to tako grozno, da tega nisem mogla gledati in prenašati. Jaz vam tega enostavno ne zmorem opisati. Hočem pa tudi javno povedati, da se homoseksualnosti ne da zdraviti, ker to ni bolezen.

Vseeno te moram vprašati, kako si po tako težki izkušnji in v slabem stanju le zbrala pogum in moč, da javno nastopiš?

Zato, ker to, kar se je dogajalo, ni normalno! Zbrala sem pogum zato, ker hočem pravico. Izgubila sem vse. Moja mladost je uničena, vse so mi uničili. Med šestnajstim in enaindvajsetim letom bi lahko lepo živela, bila sem normalna, vesela najstnica, ta čas bi bila lahko srečna s svojo punco, namesto tega pa sem hiralna na psihiatriji. Zdaj pa hodim po svetu s sklonjeno glavo, ne čutim nobenega veselja, ne morem se več niti smejati, enostavno ne živim normalno. Imam ogromno posledic zaradi Lopače, ker sem doživela toliko težkih stvari, in ne pristanem na to, da ostane pri tem. Zato sem se odločila, da se javno borim za svoje pravice in pravice drugih. Izgubila sem dober del življenja, ki mi ga nikoli nihče ne bo mogel vrniti. Zdaj pa, ko sem končno zunaj, sem psihično in fizično zdrobljena. Sploh ne obstajam, mene sploh ni. Čutim samo velikansko bolečino, velikansko žalost, trpim zaradi strahov, imam nočne more, podživljam same travme in vse se vrti okoli Lopače. Ampak nekako rinem naprej, zahvaljujoč doktorju Lovroviću in še neki ženski po imenu Mira, ki mi je kakor mama.

Kaj pa tvoji starši in sestri pravijo zdaj, ko je ta »sramota« lezbilstva postala javna?

Nimam več nobenih stikov z njimi niti mi ni več mar za njih. Tudi s sestrama se ne vidim, ker sta na njuni strani in me nista nikoli podpirali. Živim v podnajemniški sobi, iščem službo in želim nadaljevati prekinjeno šolanje. Zadnjič sem v mestu srečala svojo sestro, pa sva lepo šli druga mimo druge, kakor da se ne bi poznali. Še ko sem bila hospitalizirana, sta me mati in ena od sester obiskali v izolaciji. Takrat sem jokala in ju rotila, naj me vendar vzameta ven in me odpeljeta domov. Pa sta se obrnili in odšli.

Kako pa si navezala stike z reškim lezbičnim društvom Lori?

Doktor Lovrović in Mira sta mi povedala za društvo in me nagovorila, naj grem k tem dekletom, ki me bodo zagotovo sprejela in podprla. Tako sem jih pač šla pozdravit in vesela sem, ker sem naletela na tako naklonjena dekleta, ki mi pomagajo in me razumejo, za kar sem jim zelo hvaležna. Celo zaljubila sem se, ampak, žal, v dekle, ki je že v vezi. Po Lopači pa res nimam več sreče! (Smeh.) Srečala sem se tudi s svojo nekdanjo ljubeznijo iz mladosti, ki ima zdaj drugo punco. Takrat mi je sicer poskušala pomagati, šla je na policijo in jim

razlagala, da sem mladoletna in da se ne drogiram, vendar sama ni mogla ničesar narediti, pa tudi njo je bilo strah. Iz Lopače te ne more nihče izvleči ven. Sama sem polnih pet let preživela v tisti grozi, toliko vsega imam za povedati o tem ... Obljubite mi, da boste napisali vse, kar sem vam povedala, vse, kar so počeli z nami, ne samo z menoj, ampak tudi z drugimi pacienti in pacientkami! V časopisih velikokrat poudarjajo samo nekatere povzetke mojih besed, jaz pa si želim, da se sliši in izve vse, kar se je dogajalo v Lopači.

Če želite pomagati Ani Dragičević, lahko prispevek zanjo nakažete na račun: Privredna banka Zagreb d. d., 10000 Zagreb, Račkog 6, Hrvaška, prejemnik: Lezbična organizacija Rijeka »LORI«, Dolac 8, 51000 Rijeka, Hrvaška. Številka računa: 703000-128379, SWIFT CODE: PBZGHR2X, IBAN: HR61 2340 0091 170 14659.

Ste zaradi spolne usmerjenosti ali identitete izpostavljeni nasilju in diskriminaciji?

Povejte svojo zgodbo naprej in se uprite homofobiji!

Kršitev lahko prijavite na e-naslov activate.lgbt@yahoo.com ali pokličete na društvo Legebitra 01/430 51 44 (Jasna).

Živa knjižnica ponovno odpira svoja vrata!

23. aprila od 14. ure naprej na Festivalu prostovoljstva (Prešernov trg v Ljubljani).

Knjige v Živi knjižnici so ljudje s svojimi osebnimi zgodbami.

Katero knjigo boste prebrali?

Več o projektu: www.razlicnost.si.

Zgodilo se je pred ...

5. leti

Marca 2004 začasno zaprejo ljubljanski klub K4 zaradi pritiskov okoliških stanovalcev. S tem so bili po petnajstih letih prekinjeni tudi nedeljski gejevski in lezbični večeri. Klub ponovno odprejo konec marca.

10. leti

Aprila 1999 je ustanovljena t. i. Mreža – prvi elektronski poštni seznam, ki je namenjen glbt-temam in obvestilom. Pobudnik Mreže je Bogdan Lešnik, tehnično pa jo ureja Aleš Pečnik. Mreža še vedno deluje. Prijava je možna na www.ljudmila.org/siqrd/mreza.

15. leti

Maja 1994 naj bi na ljubljanskem gradu potekalo praznovanje ob deseti obletnici organiziranega glbt-gibanja v Sloveniji. Tik pred začetkom slavnostne prireditve je najemnik lokala na gradu odpovedal sodelovanje, češ da je šele tisti dan po radiu izvedel, da gre za prireditev homoseksualcev, zaradi česar pa bi lahko njegov lokal prišel na slab glas. Magnus in LL zato pripravita protestno peticijo.

20. leti

Maja 1989 v prenovljenem klubu K4 začne delovati nedeljski Roza disko.

Medvedja subkultura Medoti

Simon Maljevac

simon.maljevac@gmail.com

Pred zadnjo medvedjo zabavo v klubu Tiffany v Ljubljani februarja letos je potekala okrogla miza o medvedji subkulturi. Mateja, edina ženska, ki se je udeležila razprave, je pojasnila, da ljudem, ki jo sprašujejo, kdo so medvedje, reče: »Medvedje so geji močnejše postave, so kosmati in imajo brado. Ko se napijejo, pa so zgoraj brez, se objemajo in plešejo v skupinah.« Tovrstna definicija, s katero so se bolj ali manj strinjali vsi prisotni, je dobro izhodišče za razpravo o medvedji subkulturi, h kateri smo povabili tudi dva sogovornika: petintridesetletnega Petra in štiriindvajsetletnega Tineta – oba aktivna člana ljubljanske gejevske medvedje subkulture, ki naj bi kmalu dobila tudi svojo lezbično različico. Mateja se namreč definira kot lezbična panda ...

Upor proti seksualizaciji

Izvore medvedje subkulture moramo iskati v osemdesetih letih prejšnjega stoletja v Ameriki, predvsem v gejevskih predelih San Franciscu. Obstajajo različne teze, zakaj je medvedja subkultura nastala, a najbolj uveljavljena med njimi je razlaga, da je bil razvoj medvedje subkulture neposreden odziv na epidemijo aidsa. Les Wright, avtor knjige *The Bear Book*, meni, da je bila v tistem času večja telesna teža in poudarjena moškost razumljena kot nekaj pozitivnega, saj naj bi to nakazovalo na dobro zdravje in posledično tudi negativni HIV-status posameznika.

Razlog za pojav medvedje subkulture lahko vidimo tudi v specifičnosti takratne *leather scene* v San Franciscu. Ta je namreč postavljala stroge ločnice med različnimi spolnimi praksami, ki so jih posamezniki izražali z barvnim robčkom, zataknenim v zadnjem hlač-

nem žepu. Vsaka barva je imela določen pomen. Črna barva je na primer nakazovala, da je posamezniku všeč BDSM, temno modra, da išče analni seks in podobno. Pomembno je bilo tudi, v katerem žepu je posameznik nosil robček. Če ga je nosil v levem žepu, je izražal, da mu bolj ustreza aktivna vloga v seksualnem odnosu, če ga je nosil v desnem, pa je nakazoval, da mu bolj ustreza pasivna vloga. Nekateri posamezniki so tovrstnemu označevanju ostro nasprotovali, zato so kot obliko protesta začeli nositi plišastega medvedka v zadnjem žepu hlač oziroma v žepu na srajci. To je simboliziralo odpor proti reduciranju posameznika na izključno seksualni objekt in upor proti avtomatičnemu pripisovanju spolnih praks oz. želja. Plišasti medvedek naj bi izražal željo po fizičnem kontaktu, ki ni nujno seksualen, saj ima znotraj medvedje subkulture velik pomen sama telesnost, izkazovanje naklonjenosti, »ujčkanje«, in tako imenovani »medvedji objem« (ang. *bear hug*).

Medvedja subkultura je v zadnjih dvajsetih letih doživela razcvet in se je ločila od *mainstreamovske* gejevske subkulture. Že sredi osemdesetih se namreč pojavijo prvi medvedji klubi, ki vzpostavijo specifično socialno okolje, namenjeno izključno medvedom. Na začetku so ti klubi delovali predvsem po principu polzaprte skupine, v obliki zabav, ki jih organizirajo posamezniki in nanje povabijo svoje prijatelje, ki se identificirajo kot medvedje. Nekateri drugi medvedji klubi pa so se zgledovali po principu delovanja *leather* klubov. Vzpostavili so sistem pravil, in le če si ustrežal določenim (telesnim) kriterijem, si lahko postal njihov član in si na ta način pridobil vstop na drugače za javnost zaprte zabave.

Upor proti *mainstreamovski* gejevski subkulturi je bil sprva opazen tudi v izboru glasbe, ki so jo vrteli v medvedjih klubih. Na primer *Lone Star Saloon* je bil najpopularnejši medvedji klub v začetku devetdesetih v San Franciscu in v njem so

vrteli zgolj rock glasbo, ki je v običajnih gejevskih klubih, kjer so vrteli predvsem plesno glasbo, ni bilo mogoče slišati.

Medvedje zabave

Pojav interneta je imel močan vpliv na medvedjo subkulturo, saj se je ta zaradi možnosti povezovanja med medvedmi začela širiti, hkrati pa je postajala tudi vse bolj *mainstreamovska*. Internet je omogočil tudi organiziranje velikih zabav (npr. posebni medvedji vikendi), na katerih se zbere več tisoč medvedov. Za enega od naših sogovornikov – Petra – je bila ena od takšnih velikih zabav, ki je potekala v okviru *Outgames* v Montrealu, prvi stik z medvedjo subkulturo. Meni, da je vsesplošna sproščenost ena od ključnih posebnosti medvedjih zabav, ki se odraža tudi v sproščenem navezovanju stikov: »Glavna razlika, ki sem jo sam opazil, je bila v navezovanju stikov. Ampak verjetno je bila razlika tudi v meni, ker so mi bili medoti tako všeč, da mi ni bilo težko stopiti do človeka in ga vsaj vprašati za fotko, če ne kaj drugega. [...] Zdi se mi pa, da je na zabavah, namenjenih medotom, prisotnega več flirtanja kot sem ga doživel na katerikoli drugi gejevski zabavi.«

Na medvedjih zabavah, menita sogovornika, obstaja tudi večja sproščenost glede zunanega izgleda posameznikov in to je vplivalo tudi na dojemanje njunega lastnega telesa. Eden od tipičnih načinov »komunikacije« na teh

zabavah je namreč, kot pravi Peter, prav v razkazovanju golega zgornjega dela telesa: »Na zabavi so bili različni ljudje in zdelo se mi je, da niso obremenjeni s tem, kako izgledajo. Ni jih obremenjevalo to, da nimajo popolnega telesa in ne preživijo večino svojega časa v telovadnici. Večina izmed njih je bila malo bolj buckasta in avtomatično sem se sam pri sebi manj obremenjeval, kako izgledam. Brez problema sem si slekel majico, kar je bilo prvič v življenju. Ne predstavljam si, da bi kaj takega naredil v K4. Ker se mi zdi, da te konstantno ocenjujejo, kako izgledaš.«

Izgled, ki ga *mainstreamovska* gejevska populacija zavrača (nevitko, neandrogino telo), v medvedjem kontekstu postane poželjiv in zaželen. Tine pravi, da takrat zavore glede lastnega izgleda popustijo: »Ko grem na zabavo za medote, se počutim veliko bolj seksualno in poželjivo kot na ostalih gejevskih zabavah. Na zabavah za medote me ljudje opazijo. Prejšnji teden sem bil na zabavi za geje in se tudi sam pri sebi nisem počutil seksi. Nisem čutil nobene privlačnosti na sebi in tudi nihče ni flirtal z mano.«

Pred pojavom interneta je glavna oblika komunikacije in obveščanja o dogodkih, ki so bili namenjeni medvedom, potekala preko revije *Bear Magazine*, ki sta jo začela izdati Richard Bulger in njegov partner, fotograf Chris Nelson. Prva številka je izšla leta 1987 in je bila zgolj letak, na katerem je bil portretiran kosmat starejši gej. V nekaj letih je *Bear Magazine* prerasel v priznano mednarodno erotično gejevsko revijo. Medvedje so se

začeli v zadnjih letih tudi bolj politično angažirati. V nekaterih državah medvedja skupnost tako redno organizira *Bear pride*, s katerimi želi medvedjo subkulturo približati javnosti.

Ikonografija in tipografija

Medvedja subkultura je ob gejevskih in lezbičnih simbolih, kot je na primer mavrična zastava, razvila svoje »simbole ponosa«. Prepoznavni znak medvedje subkulture je medvedja šapica, še posebej pa medvedja zastava, ki je sestavljena iz rjavih, sivih in črnih barvnih odtenkov – ti naj bi predstavljali različne barvne odtenke človeških dlak na prsih in obrazu. Zastavo je leta 1995 oblikoval Craig Byrnes in jo poimenoval zastava mednarodne medvedje bratovščine.

Čeprav naj bi bila medvedja subkultura izvorno upor proti razvrščanju posameznikov v določene kategorije, je sama razvila vrsto identifikacijskih podzvrsti medotov. *Admirer* je na primer tisti posameznik, ki ga seksualno in/ali

emocionalno privlačijo medvedji, vendar se sam ne identificira kot medved, *cub* je mlajši medved, pogostokrat v podrejenem položaju v odnosu z drugim medvedom, *daddy bear* je starejši gej, ki išče mlajšega geja za partnerski odnos daddy/son (odnos daddy/son (slo. oče/sin) predvideva, da je tisti partner, ki prevzame vlogo sina, v partnerstvu podrejen očetu). Obstajajo tudi kategorije *polar bear* (geji s sivo ali belo brado), *wolf* (vitki, a možati geji), *panda bear* (gej azijskega izgleda) in podobno. Vse te kategorije bazirajo predvsem na zunanjem izgledu posameznikov. Vseeno pa ostaja medvedja subkultura sproščena v odnosu do telesa oziroma telo slavi v različnih oblikah. Dokaz, da igra telo pomembno vlogo v medvedji subkulturi, je nenazadnje organizacija lepotnih medvedjih tekmovanj, kjer okronajo najlepšega medveda. Zdi se, da so tovrstna tekmovanja samo po sebi protislovna in da ne spadajo v okvir medvedje subkulture, saj se nastanek te subkulture povezuje z uporom proti kultu telesa, ki je prisoten v gejevski subkulturi. A tovrstnih tekmovanj ne smemo razumeti v klasičnem smislu – iz-

Medvedja subkultura v Sloveniji tako rekoč ne obstaja. Sicer obstaja neformalna skupina, ki je namenjena vsem medvedom, željnih druženja in socializacije ter krepite medvedje subkulture, vendar je ta znotraj gejevske skupnosti v Sloveniji dokaj nevidna. Organizirani so preko internetne strani

<http://medoti.blogspot.com>. Kljub vsemu pa se zdi, da se tovrstna skupnost širi, saj je bilo lansko leto v Sloveniji v klubih K4 in Tiffany organiziranih kar nekaj zabav za medvede, ki so bile dobro obiskane.

bor za mistra medvedov je namreč v prvi vrsti upor proti reprezentacijam telesnega izgleda, ki jih promovira *mainstreamovska* gejevska skupnost (in tudi *mainstreamovski* mediji).

V imenu telesa

Telo, piše Metka Kuhar v knjigi *V imenu lepote*, je postalo pomemben izrazni objekt pripadanja določeni subkulturi. V *mainstreamovski* gejevski subkulturi je trenutno prisoten ideal mladega, vitkega in nekoscatega telesa, h kateremu naj bi geji stremeli. Čeprav tovrstno podobo reproducirajo tudi množični mediji, namenjeni heteromomskim, se zdi, da je pritisk na geje večji, saj se ideal mladega telesa kot osrednja podoba pojavlja in utrjuje tudi znotraj gejevske skupnosti same – preko specializiranih medijev, filmov in podobno. Reilley in Rudd sta tako v svoji študiji iz leta 2006 ugotovila, da je nivo nezadovoljstva z lastnim telesom veliko višji med geji kot med heteroseksualnimi moškimi. Prav tako je pojavnost prehranjevalnih motenj, kot sta anoreksija in bulimija, bistveno višja v gejevski populaciji kot med heteroseksualnimi moškimi. Zdi se, da pritiski znotraj gejevske skupnosti glede fizičnega izgleda igrajo pomembno vlogo pri oblikovanju gejevske identitete, odnos do telesa in zunanega izgleda pa pomembno referenčno točko v življenju povprečnega geja.

Telo igra pomembno vlogo tudi pri razvoju medvedje identitete, saj se medvedje v prvi vrsti identificirajo prek specifičnega telesnega izgleda. Stereotipno so medvedje kosmati geji, njihova privlačnost pa temelji na estetiki moške zrelo-

sti in tradicionalne moškosti. Les Wright ugotavlja, da medvedje stremijo predvsem k izgledu stereotipne podobne povprečnega heteroseksualnega moškega iz ruralnega okolja. Tipičen medved naj bi zato nosil kavbojke, baseball kapico, kratko majico in karirasto flanelasto srajco. Nepogrešljiv dodatek k njegovemu izgledu pa je seveda brada.

Ko so raziskovalci Manley, Levitt in Mosher leta 2007 v manjši raziskavi med skupino ameriških medvedov zastavili vprašanje, kateri fizični atributi ponazarjajo simbol moškosti in zrelosti in posameznika definirajo kot predstavnika medvedje skupnosti, je večina omenjala dva atributa: brado in močno telesno konstitucijo. Zdi se, kot da so medvedje razvili nekakšno anti-identiteto ali anti-podobno kot upor proti pričakovani podobi stereotipnega predstavnika gejevske subkulture. Omenjena raziskava je hkrati pokazala, da je medvedja skupnost pomembna njenim članom, saj jim daje občutke pripadnosti, ki ga prav zaradi svojega telesnega izgleda ne dobi jo v gejevski skupnosti. Medtem ko jih njihova spolna usmerjenost ločuje od heteroseksualne skupnosti, jih pritisk idealnega telesa in mladosti hkrati izključuje iz gejevske skupnosti. Dvojno izključevanje in dvojna stigmatizacija, torej. Zato ni presenetljivo, kot kaže raziskava, da je nekaterim posameznikom njihova medvedja identiteta pomembnejša kot gejevska identiteta. »Srečanje z medvedjo subkulturo,« pravi Peter, »je imelo ogromen efekt na mojo samozavest. Neverjetno se mi zdi, kako imam zdaj manj težav sam s sabo in s sprejemanjem sebe. Trenutno mi je moja medvedja identiteta zelo pomembna. Končno imam občutek, da malce bolj pripadam nečemu. Prej nisem nikoli imel tega občutka.«

Vendar je ta pogled na medvede precej stereotipen. Oba naša sogovornika namreč menita, da pomeni biti medved predvsem prevzeti določene vrednote in mnenja, ki jih predstavlja medvedja subkultura. Pri tem ni nujno pomemben samo fizični izgled, zatrjuje Tine: »Medoti naj bi bili kosmati, ampak vsaj po mojem to ni osnovni pogoj, da je nekdo medo. Mislim, da je biti medo v bistvu izključno v glavi in da to predstavlja določen pogled na življenje in na sebe. Zdi se mi, da je to, da mora imeti medo dlake, bolj stereotip kot kaj drugega.«

Morda je bolj kot telesna podoba pomembno, da se, kot piše Les Wright, »medvedje ne bojijo dotakniti drugih«. Medvedja subkultura namreč poudarja pomen družabnosti namesto tekmovalnosti in tako ustvarja okolje, ki sprejema geje različnih telesnih oblik in starosti. S tem vpliva na samopodobo in samozavest gejev, ki se zaradi svojega izgleda in starosti počutijo neprivlačne znotraj gejevske subkulture. Medvedja kultura jim tako nudi občutek svobode in sprejetosti. »Veliko boljše se počutim sedaj, ko vem, da obstaja neka skupina, ki me sprejema takšnega kot sem,« pojasnjuje Tine. »Odkar sem prišel v stik z medvedjo subkulturo, čutim manj pritiskov glede lastnega izgleda. [...] V podporo mi je to, da mi ni treba iti petkrat na teden na fitnes in v vsakem trenutku skrbeti, kako izgledam, samo zato, da bom dobil fanta.«

To pa vendarle ne pomeni, da določena oblika telesa ni pomembna. Na nek način je tudi medvedja subkultura – v uporabi proti *mainstreamovskemu* gejevskemu

telesu – izoblikovala ideale telesne podobe. Peter tako pri nekaterih medvedjih opaža nestrpnost, ki se tiče izgleda. »Zdi se mi, da obstajajo določena merila, kako moreš izgledati, da si medo. In če ne ustrezaš tem merilom, te nekateri medoti ne sprejmejo kot medota.«

Partnerske veze

Brez ovinkarjenja: zdi se, da so v medvedji subkulturi pogostejše prisotni modeli odprte partnerske veze in obstoj dogovorne nemonogamnosti med partnerjema kot na splošno v gejevski subkulturi. Razloge za to lahko iščemo v uporabi medvedje subkulture tako proti heteronormativni družbi kot tudi proti *mainstreamovski* gejevski subkulturi, ki na nivoju besed pristaja na monogamijo, na ravni dejanj pa je zgodba – tako v hetero- kot homo- družbi – povsem drugačna. Medvedja skupnost torej ceni svobodo tudi v seksualnih razmerjih, kar pa ne vpliva nujno negativno na sam odnos med partnerjema, saj so spolni odnosi izven primarnega partnerskega odnosa dogovorni. Peter, na primer, pojasnjuje, da si ne predstavlja medvedje zabave »brez tega, da bi se lahko dotikal ostalih. Zdi se mi, da je na te zabave vse skupaj bolj sproščeno, da lahko pridejo do tebe in ti lahko dajo tudi lupčka in te pošlatajo, če ne že kaj drugega.« Tudi s svojim partnerjem sta, odkar sta pripadnika medvedje subkulture, odprla vezo. »Iz svojih izkušenj lahko rečem samo to, da mi je zdaj najin odnos bolj všeč. Nekaj časa sva imela krizo in je bilo prisotno ljubosumje. No, saj je tudi še danes, ampak s tem bitro opraviva. Zdi se mi, da se zdaj veliko več pogovarjava. Pomembno se mi

zdi, da si vse poveva, da med nama vlada iskrenost. Poveva si vse, kaj sem razmišljal, kaj mi je kdo poslal, kaj kdo misli o meni. Tudi takoj ko spoznam nekoga, mu razložim, v kakšni situaciji sem, da sem v vezi. Občutek imam, da je to bolj naravno stanje, ker prej sem imel kar naprej fantazije o drugih, ves čas sem razmišljal o drugih tipih, si ga drkal ob misli na njih, kdaj o njih razmišljal tudi med seksom. In se mi je zdelo bedno, da tega ne povem svojemu partnerju. Razlika je v tem, da prej tega nisem povedal, zdaj pa povem in to se mi zdi bolj ok.»

Moškost in feminilnost

V zahodni kulturi prevladuje mnenje, da je homoseksualnost zanihanje »prave« moškosti (nekateri rečejo »pravi moškosti« hegemonška moškost) in se jo večinoma povezuje s feminizacijo. To posledično vpliva tudi na odnos, ki naj

bi ga imel »pravi« moški do homoseksualnosti in homoseksualcev; ta naj bi bil odklonilen oziroma celo napadalen. Lahko bi rekli, da je hegemonški moški že po definiciji homofob, saj je to sestavni del hegemonške identitete moškega, in v tem kontekstu homofobija ni zgolj strah pred homoseksualci, ampak strah, da bi moškega (njega samega), ki v zadostni meri ne ustreza definicijam moškosti, prepoznali in ožigosali za nepravlega moškega, za homoseksualca. Zato je zanimivo, da je eden od glavnih znakov medvedje identitete prav prevzem stereotipne podobe povprečnega heteroseksualnega moškega. Hegemonškega moškega, torej. S tem naj bi medvedje med drugim zavračali stereotip, da so vsi homoseksualci feminilni. Medvedja subkultura je tako razpeta v boju proti gejevskemu »body-fašizmu« na eni strani, na drugi strani pa hkrati reproducira heteronormativno pra-

kso, ko feminizacijo označi za nekaj negativnega, nekaj, kar moškim jemlje njihovo »moškost«. Zgodba seveda ni črno-bela, saj medvedja identiteta vključuje tudi serijo znakov, ki jih tradicionalno lahko označimo za feminilne – kot je na primer gojenje in izkazovanje čustev. Morda bi celo lahko tvegali tezo, da je medvedja subkultura s prevzemanjem tipične hegemonške moškosti subverziven upor proti njej. Medvedje namreč vzamejo »podobo« in jo napolnijo z drugačno vsebino. Vendarle je res tudi to, da se je medvedja subkultura razvila bolj kot upor proti trendom znotraj gejevske skupnosti kot pa upor proti heteronormativnosti družbe. Medvedje so tako razvili povsem svojo interpretacijo moškosti, ki hkrati zavrača stereotip feminiziranega geja in sočasno sprejema izkazovanje in gojenje čustev, ki je stereotipno povezano z ženskostjo. »Medvedja subkultura,« pravi Peter, »ne sprejema feminizirano-sti. Če si že 'dedec', potem se moreš tudi obnašati kot 'dedec'. Doživel sem že, da so se medoti zgrazali, ko je nekdo feminiziran. Meni osebno je pa ravno to všeč.« A ne glede na to ne moremo trditi, da je medvedja subkultura model prilagajanja heteroseksualni družbi in skrivanja gejevske identitete. Gejevska identiteta je vendarle

integralni del medvedje identitete. In kmalu bo, če se bo lezbični »pandizem« prijel, pomemben del tudi lezbične identitete ...

Medo žur

Bear Party

17.4.2009
23:00

Ljubljana klub Tiffany

vstopnina: 3€
pijace prinesite s seboj
meduci.blogspot.com

Medvedja Sodoma in Gomora
se bo zgodila 17. aprila v klubu
Tiffany na Metelkovi.

Pokažite svoje kožuščke!

Mitja Blažič

mitja_b@yahoo.com

El Dorado

Pepero je sin Andov. Na robu adolescence odrine od doma po očeta Carlosa, ki se nikoli ni vrnil z iskanja mitološkega El Dorada (Zlatega moškega ali kraja neizmernih zakladov in skrivnosti?!). Mladeniču kaže smer zlati kondor, ki pa se visoko na nebu pojavi samo takrat, ko je nevarnost mimo, stiska premagana, ovira prečkana. Njegova sončna sled je brizg upanja naravnost v žilo, kot pravi pornodiva Patty Diphusa. Konca risanke nikoli nisem dočkal, ker se mi je mudilo od doma iskat pot do svojega El Dorada. (Zlatega moškega ali kraja neizmernih zakladov in skrivnosti?)

Scalo je že toliko dni zapored, da me je breme mokrih mrzlih mračnih nebesnih stvorov že čisto zabilo v to prekleto slovensko genocidno zemljo. Petra me je ugrabila pri pivovarni, kjer diši tako podobno kot pri nonotu, ko je dneve prečepel pred kositrnim kotlom in iz nagnusne prevrele sadne brozge mojstrsko izvabljal curek žganine. Še vedno me zvrne vsakič, kot je njega zvrčalo od opoja, s katerim je premagoval brezup. Zbasala me je v pregret avto in ob žuljenju izsušenega sendviča s pohanim piščancem sva priplula do Novega mesta. Tam naj bi v Gogi spet govoril o rožnatih trikotnikih, ker sem postal pred leti, ko sem prevajal razstavo Homokavst, izvedenec za to temo. Bulšit. Pojma nimam. In spet sem dan pred srečanjem v Rožnatem trikotniku Richarda Planta prešteval kosti zlobotomiranih, posiljenih, prešpikanih, kastriranih, izmučenih, stuširanih, ponižanih in pobitih. Med štirimi stenami Goge se je vrtel *Paragraf 175* Roba Epsteina in Jeffreyja Friedmana. Nekajkrat sem ga že videl, zato sem vedel, da bo spet vozlatlo črevesje. In spet bom požiral cmok, potiskal solze po kanalih in hitro mežikal, da se čimprej izsušijo. Jebat ga, sem pač čustvena razvalina. Za iniciacijo, črno-bele podobe Berlina dvajsetih prejšnjega stoletja. Zakajeni lokali, v katerih mrgoli življenje. Zvoki kabareja. Modri angel Marlene Dietrich v črnem fraku s cilindrom strastno poljubi damo. V mestu naj bi bilo med Weimarsko republiko več homolo kalov, kot v New Yorku v osemdesetih. Travestiti, prostitutke, plešočiči gejevski in lezbični pari, nočni klubi, Nollendorfpfatz, Falling in love again in eno samo fatalno dekadentno veselje. »V vsem Berlinu si bil svoboden, počel si lahko, kar si hotel,« pripoveduje belolasa Annette Eick, ki jo je pred Hitlerjem v London rešila ljubljena. Generacija marginalcev je frustracijo represije kanalizirala na najboljši možni način: v eros in politično satiro. Der Eigene, Wissenschaftlich-humanitäres Komitee, Institut für Sexualwissenschaft in ... Eldorado. (Zlata moški ali kraj neizmernih zakladov in skrivnosti?)

Prebudil sem se na wc-ju Tiffanya ravno med fafanjem trdega Rangerjevega kurca. Kako sem si ga želel! Že prej, ko sem polagal ustnice na

njegov sladki vrat in stiskal k sebi njegovo mehko-trdo telo. Celega sem lahko objel z eno roko in to me je rajcalo do tresavice, do agresije. Testosterona je vrelo, da so bile razbite zasvinjane keramične ploščice čisto prepojene. Želel sem videti ekstazo na njegovem obrazu, a je bilo alkohola preveč, zato sem raje pred wc-jem padel pred tri štrleča mednožja. Mateja je vrtela muziko in dišalo je po Terre d'Hermès. In sem se spomnil, kako so me v Montrealu medvedi osvobodili represije bodyfašizma, da sem prvič v življenju polnag poskakoval med potnimi kosmatimi telesi. In penetriral v trdo utripajoče meso, kot Benigno v neskončno vagino v *Govori z njo*. In kako mi je Rush v Kölnu gledal naravnost v oči, medtem ko je z mene odpadalo nelagodje pred dark roomi. In kako je Michelangelov Paolo v Bresci natrgal debelo plast trdoživega ovoja kompleksov manjvrednosti in crkajoče samopodobe, medtem ko mi je na obrazu utripal v krčih orgazma, kričal in me utapljal v spermi. In sem se spomnil, kako sem se prvič plaho spuščal v tujost neznanih obrazov nedeljske Štirke, kako sem telesno čutil totalno alienacijo. Popolnoma nesposoben izreči en sam glas v tem podzemnem planetu. Zdaj pa sem tu, sredi Eldorada in s poraščenih teles horde medvedov ližem znoj, urin, med in semenje.

To je moj Eldorado. Svet spodaj, zunaj in čez rob. Ta svet razumem, ta antisvet me prežema. In prevzema! Tu sem našel svoj dom, svojo maternico in žaro. Med pornodivami, divami in poženščenimi mahedrajčimi zlomljenimi geji, hipermaskuliniziranimi bradatimi medvedi in vsem, kar je vmes in onkraj. Med pobritimi možganci, dolgonogimi transi, normalnimi pedri in popolnoma nevrotičnimi apaurini. Med hiv-pozitivnimi, mišicastimi žigolji, lezbijkami, hermafroditami, dragkingi in queeni, domorodci, dezertarji, hendikepiranimi, fisterji, svingerji, biseksualnimi, dolgolasimi dominami, kurbami, skrivači, Cigani. Judinjami, dišečimi Bosanci, seksualnimi odvisniki in narkomani, alternativci, odpadnicami, grešniki, antikristi in muslimani. Kadilci, queer, butch in femme sestrami, izbrisanimi in vegani. Raztrganci, antipatrioti, anti-fašisti, anarhisti, komunisti. Med samimi, alterglobalisti in feministkami. Med vdovami, prekariatom, jalovimi in osamljenimi. In norimi. Med vsemi izobčenimi demoni, padlimi angeli, ki trgajo spono. Na periferiji, na margini. Med vsemi zatiranimi. Med antimaterejo. In tako cvetimo iz civilizacije v civilizacijo. In noben Hitler, noben Benedikt XVI. nam ne bo prišel do živega. Ker znamo svojo osvoboditveno trdoživost kanalizirati na najboljši možen način: v eros in politično satiro. Carlosa morda v tem življenju res ne bom nikoli našel, a so mi krvavi demoni globoko pod zemljo pokazali pot do Eldorada. Zlatega moškega in kraja neizmernih zakladov in skrivnosti.

Foto: Nada Žgank / Memento

Suzana Tratnik

suzana.tratnik@amis.net

Politična rekrutacija zdaj!

Seveda sem si ogledala odlični biografski film *Milk* o gejevskem aktivistu in enem prvih outiranih gejevskih politikov v Ameriki, Harveyju Milku, ki je slednjič padel pod streli neuravnovešenega in zadržega političnega kolega. Toda film niti ni toliko tragična zgodba o uboju, ampak predvsem izjemen dokument o porajanju gejevskega gibanja v San Franciscu, na legendarni ulici Castro, ki je dandanes Meka za vse geje in lezbijke tega sveta in ima celo svojo lastno poulično parado ponosa. Harvey Milk je prehodil zanimivo življenjsko pot od zavarovalniškega agenta in za tedanje nenaklonjene čase tipičnega skritega pedra, ki lovi mladce po štrik placih. Na svoj štirideseti rojstni dan je na newyorški podzemni srečal svobodomiselnega mladenciča, ki ga je prepričal, da je življenje za njiju in njima podobno znosno samo v Kaliforniji. In res sta odletela v San Francisco, se predajala psihadeličnim sedemdesetim, se zakajala in uživala, dokler Milku ni prišlo na misel, da je vendarle treba v življenju kaj početi – zlasti to, kar te resnično veseli. Tako sta odprla tako imenovano *gay owned* trgovino na ulici Castro in kljub začetnemu nasprotovanju okolice dokazala, da je mogoče biti odkrit gej in hkrati trgovec. Prav tako sta se z javnim bojem proti pretepanju, ubijanju in diskriminaciji gejev vse bolj predajala aktivizmu, vse dokler Milk ni kandidiral kot politik in začel tudi »rekrutirati« gejevsko populacijo, jo nagovarjati h *coming outu*, politični ozaveščenosti, medsebojni podpori, uporabi proti diskriminaciji in podobno.

Vprašala sem se, kje hudiča smo bili konec sedemdesetih mi v naši Jugoslaviji, če še v San Franciscu gejevsko gibanje ni veljalo za legitimen politični pojav, ampak za nezaslišano upornost nekakšnih sprevržencev – kakor je Milk v šali nagovoril soborce. Konec sedemdesetih nas je v Sloveniji kvečjemu rahlo oplazilo pankersko gibanje, ki se je skupaj z novimi družbenimi gibanji razvilo šele v osemdesetih. Pred tem o homoseksualnosti ni bilo govora, časopisi so zelo redko pisali o tem – očitno je bila za takratno slovensko družbo nikakršna podoba homoseksualcev celo varnejša in bolj zaželeno od negativne. Česar se spominim iz tistih časov, so bili samo heteroseksistični vici o pedrih in govoricah, da imamo dva »taka« tudi v našem mestu, sama pa dolgo časa nisem imela pojma, kaj pomeni pogosto uporabljena beseda *buzerant*, ker tega kratko malo nihče ni želel zares pojasniti. Skratka, ko je na drugi strani luže in še kje že vrelo od gejevske revolucionarnosti, smo se pri nas sramežljivo obkladali z buzeranti in s toplovodarji, lezbijk pa kot da sploh ni bilo. Sicer jih je zelo malo tudi v filmu *Milk*, vidno vlogo ima le tista, ki je seveda – kako tipično – vodila Milkovo politično kampa-

njo in to zelo uspešno. Resda pa je bilo jasno izrečeno, da imajo geji predsodke do lezbijk. Najbrž pa tako prikazano stanje ni daleč od zgodovinske resnice, saj so bile lezbijke v tistih časih verjetneje močnejše povezane z ženskimi oziroma s feminističnim gibanjem. Tako glede tega ne nameravam kovati nikakršne zamere do filma.

Kot že rečeno, sam film je pomemben umetniški in sociološki prispevek k zgodovini gejevskega političnega boja oziroma k priznanju tega boja kot pomembnega dela prizadevanj za človekove pravice. To je najbrž najtrši oreh slehernega glbt-gibanja, da namreč le dobi priznanje in status civilnodružbenega gibanja, kar se je pri nas začelo dogajati šele v Orwellovem letu 1984, ko je bila ustanovljena gejevska sekcija Škuc-Magnus. Seveda, nasprotovanja so bila takrat precejšnja, nekateri so, podobno kot je slišati tudi v filmu, govorili, da gre za javno oglašanje sprevržencev, ki bi prej sodili v delovna taborišča, kjer bi jim zbili iz glave nespametne misli, ki sta jih zagotovo povzročila brezdelje in preveč prostega časa. Take in drugačne cvetke je bilo slišati v jugoslovanskih osemdesetih, dalo se jih je prebrati tako v pismih bralcev

slovenske revije *Teleks* kakor v mnogih jugoslovanskih časopisih, ki so kar vse Slovence in Slovenke povprek radi razglašali za »pedrsko nacijo«. Še dandanes je slišati podobne nestrpne in abotne izjave, še dandanes kakšen slovenski »intelektualec« ali politik ne bi želel dati glbt-gibanju priznanja, da gre za politični boj, ne pa za nekakšen biologističen pojav, ki naj bi bil posledica bioloških premis, kot sta seksualnost ali spol – čeprav ta dva še kako sodita na področje družbenega.

A vrnimo se v Kinoklub Vič, katerega dvorana je v času mojega ogleda filma gostila skromnih trideset ali štirideset obiskovalcev. Pa čeprav gre za oskarjevsko uspešnico v glavni vlogi z odličnim Seanom Pennom, ki je, mimogrede, odslej moj najljubši igralec, tudi zaradi njegove politične radikalnosti, saj je še na podelitvi oskarjev osvrknil homofobe. Kot suhe hruške so padle modre predpostavke nekaterih razmišljajočih in pišočih pri nas, češ da ne potrebujemo (več) specializiranih glbt-prireditvev, kakršen je, recimo, vsakoletni festival lezbičnega in gejevskega filma. Kajti: če bi te filme predvajali na splošnem festivalu za »vse« ali v običajnih kinodvoranah, bi si jih ogledalo veliko več ljudi vseh spolnih usmerjenosti. Pa to niti malo ne drži. Čeprav se *Milk* ne tiče samo nekih pedrov, ampak njegova tematika sodi v zgodovino političnih bojev za človekove pravice. Nekdo mi je rekel, da bi ga morali predvajati na šolah in na faksih. A žal bi se tu, celo po petindvajsetih letih gejevskega gibanja pri nas, marsikje znalo zaustaviti. Gotovo bi se našel kdo, ki bi menil, da gejevsko gibanje na platno lahko pomeni propagiranje istospolnosti za našo mladino – če ga postavimo v šolsko učilnico. Ali pa da naj to gledajo samo tisti, ki so tudi sami »tako usmerjeni« in se jih to tiče, za druge pa bi to bilo lahko nepotrebno ali celo neokusno in vsiljivo. *Milk* bo gotovo predstavljen v okviru lgbt-študijskih programov na ljubljanskih fakultetah – tistim, ki so prišli to poslušati. Kaj več pa je že vprašanje.

Še po petindvajsetih letih gejevskega gibanja pri nas – lezbično se je »uradno« začelo leta 1987 – to kolumno pišem zato, da vas, seveda po vaših močeh, rekrutiram.

Foto: Nada Žgank / Memento

Mihael Topolovec

mihael_topolovec@hotmail.com

Zamolčana ljubezen prve dame sveta

»Nekoliko sem čutila, da je
nocoj s tabo odšel del mene.

Postala si tako velik del mojega
življenja, da je prazno brez tebe,
čepprav sem ves čas zaposlena.«

(iz pisma Eleanor Roosevelt Loreni
Hickok)

Čas v prvih desetletjih prejšnjega stoletja je bil v veliki meri podoben sedanjemu. Svet so prizadejale vojne grozote, gospodarska kriza je zamajala svetovno ekonomijo in številne družbene skupine so ostajale prezrte. Ljudje so upali, da jih bodo odrešili politiki, pri tem pa pozabljali, da so politiki le ljudje. Tako kot tudi uradna zgodovina pogosto razčloveči politike in (namerno) zamolči kakšen »nesprejemljiv« del njihove biografije. Med zamolčanimi koščki zgodovine iz prvih desetletij prejšnjega stoletja je tudi ljubezenska zgodba Eleanor Roosevelt, žene 32. ameriškega predsednika Franklina Roosevelta, in Lorene Hickok.

Anna Eleanor Roosevelt se je rodila leta 1884 v elitno newyorško družino. Njena mama Anna Hall je trdila, da Eleanor ne premore mile telesne lepote, ki naj bi jo izžarevalo dekle njenega stanu. Čeprav je mama umrla, ko ji je bilo šele osem let – kmalu za tem pa še oče, ki je naredil samomor – jo je neprijeten občutek izobčenoosti, ki ji ga je s svojo trditvijo vsadila mama, spremljal vse življenje.

S svojim bratom je bila primorana živeti v izoliranem svetu visoke meščanske družbe, kjer je glavno besedo imela njena babica Mary Ludlow Hall. Tesnobno ujetost v krog širše družine za kratek čas prekine s šolanjem v angleškem internatu za dekleta. Tam se je pod vplivom ravnateljice prvič srečala s feminističnim in liberalnim pogledom na svet. Kljub temu pa se njeno življenje z zaroko z daljnim bratrancom Franklinom Rooseveltom vrne na ustaljene tire podrejenosti. V svoji avtobiografiji tako zapiše: »Mislim, da sem se precej dobro prilagodila vzorcu še kar konvencionalne, tihe, mlade, družbeno dostojanstvene gospe«. S svojim možem je imela šest otrok.

Političarka

Vzpon Franklinove politične kariere je pomenil začetek njegove vse pogostejše nezvestobe. Ko Eleanor prvič izve za njegovo razmerje s tajnico, zahteva ločitev, vendar jo prepereči Franklinova mama Sara, ki sinu zagrozi z razdedinjenjem. Njuna zakonska zveza je bila potem samo še farsa, namenjena očem javnosti.

Leta 1921 je Franklin zbolel za cerebralno paralizo in velik del njegovih političnih obveznosti je prevzela Eleanor. Tako je bilo tudi v času njegovega predsedniškega

mandata. Eleanor je postopoma začela spreminjati tradicionalno vlogo prve dame kot zgolj protokolarnе in pasivne spremljevalne osebe v vse bolj družbeno-angažirano funkcijo. Bila je prva dama, ki je imela tedenske novinarske konference in je dnevno pisala časopisno kolumno z naslovom *Moj dan*. V času, ko se o homoseksualnosti ni govorilo, je prijateljevala z družbeno-angažiranimi lezbijkama Marion Dickerman in Nancy Cook. Prav tako je močno nasprotovala takrat zelo prisotni rasni segregaciji. Med drugim je, na primer, organizirala koncert afroameriške operne pevke Marian Anderson, ki so ga organizatorji pred tem prepovedali zaradi njene barve polti. Ob smrti svojega moža leta 1945 je rekla: »Zgodba je končana.« In še: »Mogoče bi bil srečnejši z ženo, ki bi bila popolnoma nekritična. Jaz nikoli nisem mogla biti taka, zato je to moral poiskati v drugih ljudeh. Kljub temu mislim, da sem včasih bila spodbuda, čepprav spodbujanje ni bilo vedno zaželeno ali dobrodošlo«.

Kmalu se je pokazalo, da konec njegove zgodbe ni pomenil tudi konec njene. Še istega leta je postala delegatka Generalne skupščine Združenih narodov in predsednica Komisije za človekove pravice. Bila je soavtorica najpo-

membnejše družbeno-zgodovinske listine *Deklaracije o človekovih pravicah*, ki je bila sprejeta 10. decembra 1948.

Usodno srečanje

Lorena Hickok, vodilna novinarka ameriške medijske agencije *Associated Press*, je Eleanor prvič srečala, ko je leta 1928 poročala o guvernerski kampanji Franklina Roosevelta, leta 1932 pa je poročala tudi o njegovi predsedniški kampanji. Njun odnos je postal tako intenziven, da je Lorena naslednje leto prekinila delovno razmerje z agencijo in postala tesna sodelavka predsedniškega para. Med letoma 1941 in 1944 je z njima celo živela v Beli hiši. S svojim znanjem o težavah običajnih ljudi v času gospodarske in vojne krize, ki si ga je pridobila z novinarskim delom na terenu, jima je bila v pomoč pri sprejemanju pomembnih političnih odločitev. O Eleanor, s katero sta leta 1954 napisali knjigo portretov pomembnih političark *Ženske poguma*, je tik pred smrtjo napisala biografijo z naslovom *Uporniška prva dama*.

Ljubezenska pisma

Homoseksualno ljubezensko razmerje med Eleanor Roosevelt in Loreno Hickok je ostalo zamolčano ves čas njunih življenj. Lorena

Lorena Hickok

je bila pogosto odstranjena s slik predsedniške družine ali pa na njih ni bila identificirana. Edini dokaz, ki priča o njeni ljubezni, je osemnajst zabojev pisem, polnih hrepenečih izpovedi, ki jih je Lorena po svoji smrti zapustila Nacionalnemu arhivu knjižnice Franklina Roosevelta. V skladu z Lorenino oporoko so bila pisma javnosti razkrita šele deset let po njeni smrti, torej leta 1978. Nekatera izmed njih je Roger Streimatter zbral v knjigi *Prazno brez tebe: Inti-*

mna pisma Eleanor Roosevelt in Lorena Hickok. V enem od njih je Eleanor zapisala: »Najbolj jasno se spominjam tvojih oči, v katerih je nekakšen igriv nasmeh, in občutka mehkega mesta, severovzhodno od kota tvojih ust, ob mojih ustnicah ...«

Posthumno razkritje

Ob vsem tem se ne moremo izogniti vprašanju o (ne)pomembnosti razkritja zasebnosti znanih po-

litikov ali drugih znanih osebnosti. V čem je sploh teža Eleanorinega posthumnega 'coming outa'? Navsezadnje je bila Eleanor očitno lezbijka ali biseksualka v klozetu, kar glede na čas, v katerem je živela, in glede na funkcijo, ki jo je opravljala, niti ni presenetljivo. Svojo skrivnost je po vsej verjetnosti želela obdržati zgolj zase in jo odnesti v svoj grob. Ali ni morda posmrtno razkritje njene spolne usmerjenosti, ki je očitno neprostoovoljno, namenjeno zgolj

našemu vojaškemu seksualizirano zgodovinsko znane osebnosti? Vendar pa zasebnega načina življenja ne moremo enostavno ločiti od sfere javnega in političnega, česar sta se očitno zavedali tudi Eleanor in Lorena. Zdi se, da razkritje intimnih pisem med Eleanor in Loreno vendarle ne služi zgolj vojaškemu kukanju skozi ključavnico spalnice, ampak nam pomembno osvetli pogled na Eleanor kot eno od ključnih političark v svetovni zgodovini. →

Mihael Topolovec

mihael_topolovec@hotmail.com

Homoseksualci s politično močjo

Marsikdo meni, da homoseksualnost ni združljiva z uspehom na poklicnem področju. V javni sferi, kjer se neprestano bijejo bitke za pridobitev moči, naj bi bilo vsako priznanje drugačnosti hkrati tudi priznanje poraza, zdrs na dno hierarhične lestvice družbenega ugleda in materialnega preživetja. Zaradi teh strahov, ki so pogosto več kot utemeljeni, številni homoseksualci skrivajo svojo spolno usmerjenost ali lastno razkritje omejujejo na ožji krog prijateljev in družine. Kljub temu pa je kar nekaj takih, ki te strahove odpravljajo in se tako borijo proti pogostemu sistemskemu nasilju nad gbltiq-populacijo.

Johanna Sigurdardottir je februarja letos postala predsednica islandske vlade in s tem prva deklarirana lezbijka

na svetu, ki je na čelu vlade. S svojo partnerico je leta 2002 tudi sklenila zakonsko zvezo.

Tudi v parlamentu naše severne sosedice se je našel sedež za outirano lezbijko, **Ulrike Lunacek**, članico avstrijske stranke Zelenih.

Roger Karouchi, francoski minister za parlamentarne odnose in med drugim tudi dober prijatelj Nicolasa

Sarkozyja, je prvi francoski minister, ki je razkril, da je gej.

Sedanji župan Pariza in potencialni kandidat za predsednika francoske republike na volitvah leta 2012,

Bertrand Delanoë, je svojo homoseksualno usmerjenost prvič priznal v televizijskem intervjuju leta 1998. Leta 2002 ga je na javnem pariškem praznovanju zabodel Azedine Berkane. Napad naj bi izvedel zaradi sovraštva do županove socialistične politične pripadnosti in homoseksualnosti. Delanoë je po napadu preživel dva tedna v bolnišnici. Za atentatorjem so se leta 2007, po odpustu iz psihiatrične bolnišnice, izgubile vse sledi.

Pink News UK (www.pinknews.co.uk) je pred kratkim objavil seznam petdesetih najbolj vplivnih britanskih gejev in lezbijk. Prvo mesto si je prislužil evropski komisar za trgovino **Peter Mandelson**, mednje pa

spada tudi **Ben Bradshaw**, britanski minister za zdravstvo, ki že od leta 1997, ko je bil

prvič izvoljen za poslanca, ne skriva svoje spolne usmerjenosti. Pred tremi leti je tudi sklenil zakonsko

zvezo s svojim partnerjem, producentom na televizijski postaji BBC.

Klaus Wowereit, ki je od leta 2001 župan Berlina, se je na konferenci socialdemokratov outiral z besedami:

»Sem gej in prav je tako«. Berlin je tako poleg Pariza in Hamburga eno od treh večjih

evropskih mest, kjer se je župan javno deklariral, da je gej. Do leta 2004 so homoseksualnega župana **Glena Murraya** imeli tudi v mestu Winnipeg v Kanadi.

Homoseksualna spolna usmerjenost ne pomeni nujno liberalne politične pozicije, to dokazujeja **Ole von Beust**, župan Hamburga, in

Pim Fortuyn, nizozemski politik.

Ole von Beust je pripadnik konzervativne krščansko-demokratske stranke, Fortuyna pa so leta 2002 umorili, med drugim tudi zaradi zagovarjanja kse-

nofobične politike do nizozemskih muslimanov in priseljencev. Fortuynova homoseksualnost je bila celo eden od razlogov za njegovo konzervativno politiko, saj je v islamizaciji Nizozemske videl potencialno grožnjo težko pridobljenim pravicam homoseksualcev.

Alfonso Pecoraro Scania, sedanji predsednik italijanske stranke Zelenih ter nekdanji minister za okolje,

je z razkritjem lastne biseksualnosti leta 2000 postal prvi outirani italijanski politik.

Jerónimo Saavedra Acevedo je španski politik, ki je bil v osemdesetih in začetku devetde-

Dokaz za to, da je zgodovina vedno mitološka zgodba, namenjena ohranjanju obstoječih družbenih norm, je med drugim tudi uradna spletna stran Bele hiše, kjer je v Eleanorini biografiji ime Lorena Hickok popolnoma zamolčano. Jasno, da tudi pri Franklinu ne bomo zasledili imen njegovih ljubic, kot tudi pri Clintonu ne omembe Monice Lewinsky, ampak one najbrž niso bile predsednikove politične sodelavke, ki bi odločilno vplivale na oblikovanje

takratne politike. Vsaj v tem smislu si Lorena Hickok omembo zagotovo zasluži, vendar pa je zaradi razmerja s prvo damo sveta uradno izbrisana iz zapisa dominantnega toka ameriške zgodovine. Pa naj še kdo reče, da ljubezen ni tudi politika.

setih let predsednik Kanarskih otokov. Javno se je razkril leta 2000 in je od predlani župan Las Palmasa, glavnega mesta kanarskega otoka Gran Canaria.

Državni sekretar za madžarski vladi **Gábor Szetey** je svojo spolno usmerjenost prvič javno razkril v svojem govoru na spremljevalnem filmskem festivalu madžarske Parade ponosa leta 2007: »Jaz sem Gábor Szetey. Vernik. Madžarski Evropejec. Državljan, državni uradnik, član vlade. In gej«.

Nitzan Horowitz je pred kratkim prisegel izraelski vladi in s tem postal drugi gej v zgodovini Izraela, ki je bil izvoljen v parlament.

Z imenovanjem **Jeffreya S. Crowleya** za direktorja Urada za nacionalno AIDS-politiko je v administraciji Baracka Obame zaposlenih že dvajset javno razkritih gejev in lezbijk.

Čeprav razkriti gblt-politiki sedijo ali so sedeli v parlamentih Brazilije, Kanade, ZDA,

Avstrije, Belgije, Danske, Finske, Francije, Nemčije, Madžarske, Irske, Italije, Nizozemske, Norveške,

Španije, Švedske, Švice, Velike Britanije, Južne Afrike, Izraela, Avstralije in Nove Zelandije, svet gblt-politikov ostaja krojen po patriarhalnih merilih heteronormativne družbe, saj v njem občutno prevladujejo geji. V političnih vrstah pa najbolj marginalizirani še vedno ostajajo transseksualci. Ena izmed redkih in prvih transseksualnih politikov je tako **Georgina Beyer**, članica novozelandskega parlamenta in bivša županja tamkajšnjega mesta Carterton. Transspolna oseba je bila tudi v italijanskem parlamentu. Leta 2006 je bila vanj izvoljena poslanka **Vladimir Luxuria**.

Gejem in lezbijkam, ki vstopajo v politiko, lahko sledite na spletni strani www.gaypolitics.com.

Intervju v Narobe v zobeh domoljubov

Skupina »Tukaj je Slovenija« je 20. februarja 2009 na svojih spletnih straneh objavila zapis, v katerem obsojajo novinarja RTV Slovenija Sekuja M. Condéja zaradi domnevnega sramotenja slovenskega naroda v intervjuju za sedmo številko revije *Narobe*. Condé je v intervjuju, ki je bil objavljen v kontekstu osrednje teme o biseksualnosti, v odgovoru na novinarsko vprašanje, ali še vedno doživlja začudene odzive, ko ljudje vidijo, da kot temnopolti človek govori slovensko, v odgovoru posredoval primerjavo Slovencev z »zaplankanimi živalmi«. Condé je tako na osnovi svojih osebnih izkušenj potrdi novinarkino tezo, da doživlja začudenja, ker kot temnopolti človek govori slovensko. V nadaljevanju pojasnjuje, da se mu še vedno pogosto zgodi, da ga ljudje v Sloveniji najprej naslovijo v angleščini.

Razprava o »spornem« intervjuju se je nato preselila tudi na spletne strani neonacistične skupine »Blood & Honour Slovenia«, na Facebooku pa je nastala sovražna stran »Ustavimo novinarja RTV Seka [sic!] M. Condéja«. Seku je, kot je pojasnil za *Narobe*, poleg tega dobival tudi grozilna pisma: »Pričakalo me je lepo število elektronske pošte, ki je na bolj ali manj kulturnen način popisovala vse, kar mi lahko, kar bi mi in kar mi bodo storili braniki slovenstva. Moji novinarski kolegi so se, čeprav nekateri nekoliko v zmedi, dokaj hitro odzvali, kar se je odrazilo v številu intervjujev, ki sem jih moral opraviti tistega dne. Prav tako se je s sporočilom za javnost odzvala

moja matična biša. Priznam, nisem ga prebral, verjamem pa, da so me vzeli v bran z isto vnemo, kot takrat, ko sem še vodil jutranja poročila in so v uredništvu pripajali klici: 'Zakaj moramo gledati črnca zjutraj po televiziji?' Ni mi bilo lahko, ne takrat, ne ob zadnjem napadu. A vendar, kljub vsemu, stojim za izrečenim in kljub grožnjam nisem nič manj tibo. Rad pa bi omenil še dve prijetni prigodi, ki sta se mi zgodili v tem času. K meni je pristopila dolgoletna zunanjepolitična novinarka in mi povedala, da je samo Slovence slišala govoriti: 'Mi smo majhen narod. Tega Luksemburžani ne govorijo.' Eden od voditeljev oddaj dnevnoinformativnega programa pa me je spomnil na anekdoto, ki naj bi nastala med drugo svetovno vojno v Nemčiji: 'Bil sem tibo, ko so prišli po Jude, bil sem tibo, ko so prišli po homoseksualce in invalide, bil sem tibo, ko so prišli po Slovane in Rome ... Ko so prišli pome, ni bilo nikogar, ki bi kričal zame.'«

Uredništvo revije *Narobe* ostro obsoja rasizem in vsakršno nestrpnost do manjšin. Hkrati izraža zaskrbljenost nad porastom različnih oblik družbenega izključevanja manjšin – od homofobičnih napadov, ki postajajo »folklorni del« vsakoletnih Parade ponosa v Sloveniji, do nacionalističnih izpadov, ki jih lahko v zadnjem času spremljamo v povezavi z aktualno politiko in nenazadnje tudi v povezavi z odzivi na intervju s Sekujem M. Condéjem. Prepričani smo, da vsaka družba, ki izključuje različnost, nima prihodnosti. Za komentar o Sekujevi izjavi in odzivih nanjo smo prosili medij-skega »watchdoga« dr. Borisa Vežjaka.

Boris Vežjak

Čez planke in zaplankanost

So Slovenci ene take zaplankane živali? Novinar Seku M. Condé misli, da so. Podobni so čredi, zaprti v stajo, ki ji včasih kakšen pastir prinese novice iz zunanjega sveta. Po reakcijah sodeč, si Seku ni premislil. Čeprav so njegove misli, izrečene v oktobrski številki *Narobe*, močno odmevale med tistimi, ki se čutijo poklicane varovati ugled in čast Slovenije, po nekaj mesecih mnenja ni spremenil. Po svoje ga je celo zaostрил. Ko mački stopiš na rep, zacvili, komentira. In ker ima očitno rad živali, zaplankane ali ne, se čudi, zakaj se »patrioti« niso oglasili, ko zaradi napačnih terapij z zdravili umirajo lipicanci ali ko prihaja do pomora avtohtonih slovenskih čebel. Čudi se nadalje, da njihove pozornosti niso deležni kozolci, ta simbol domače krajine, ki da propadajo – po njegovem bi se lahko takšen patriot, če že ljubi slovensko grudo, na kakšnega priklenil, še pravi.

Evidentno je, da čeprav Slovenec, o Slovencih kakšnega dobrega mnenja nima. Do tega ima vso pravico – nedopustno bi bilo, če bi vsak med nami moral imeti lepo mnenje o svojih sonarodnjakih. Če se vprašamo, ali je njegovo stališče vredno ovadbe zaradi kaznivega dejanja sramotitve slovenskega naroda, kot napovedujejo v nekaterih nacionalističnih organizacijah, potem je verjeten odgovor: ne. Trditev »Slovenci so zaplankane živali« – ki, mimogrede, precej spominja na slavno Jelinčičevo, po kateri so Hrvati goveda – je sicer zanesljivo žaljiva, vendar močno dvomim, da ustreza kvalifi-

kaciji kaznivega dejanja. Kajti žaljive trditve niso nujno kaznive. Čeprav bi nam Seku verjetno želel pojasniti, da ni mogel biti žaljiv, ker je povedal tisto, kar je po njegovem resnično, pa je treba dodati, da žaljivosti take misli niso odvezane. Poskusite svoji najdražji osebi povedati, da je predebela, ali še kaj hujšega, če ne verjamete. Kakorkoli je že tak opis stanja lahko resničen, imate neskončno veliko možnosti, da bo v svoji reakciji na smrt užaljena. Med užaljenostjo in žaljivostjo pa ni razlike: slednjo dobite, če med ljudmi pomnožite prvo. V izjavi »Slovenci so zaplankane živali« tudi izvijanje na nehoteno posplošitev ne pomaga, saj je v njej univerzalizacija na »vse Slovence« že implicirana.

V trikotniku spraševanj, ali je trditev žaljiva, resnična in kazniva, nas najbolj begajo notranja razmerja. Če pravimo, da Seku verjetno ni storil kaznivega dejanja sramotitve, a je bil žaljiv, nas zdaj zanima, če je povedal nekaj resničnega ali ne? Zdi se, da žaljivost bolj korelira s prvim. Kaj namreč neko izjavo naredi za takšno? Predvsem dejstvo, da nas sogovorec želi užaliti. Potemtakem njegova namera. Seku je bil žaljiv, ker je s tem računal. Iskanje odpustka za žaljivost v »resničnosti« opisa torej ni relevantno, če bi jo že lahko izmerili. Toda cilj je dosežen takrat, ko si besede vzamete k srcu. Če se kot Slovenec niste prepoznali v opisu »zaplankana žival«, niste tako prizadeti kot takrat, ko ste se. Kar v prvi vrsti ni odvisno od vaše zavednosti in želje po pripadnosti narodu; mogoče je bolj od vašega občutka, da se želite čutiti prizadete. Seku, ki želi žaliti, in tisti, ki želi biti užaljen, sta v tem smislu srečen par.

V praksi pa žal ta sreča ni videti preveč cvetoča. Kaže se v nasvetu prav nič anonimnega uporabnika Facebooka, »naj pobere šila in kopita nazaj v Afriko na drevo in naj se hrani z bananami celo življenje«. Reakcija težko skriva, da je zrcalna podoba prve: nekdo želi Sekuju povedati, da je zaplankana žival na napačnem (slovenskem) drevesu.

Ob epistemološkem pogledu še na drug vidik zgodbe. V reakciji na Sekuja se vpleteta dva konteksta, ki s prvim, nacionalističnim, neposredno nista povezana. Prvi zadeva rasističen predsodek in drugi homofoben. Natanko to dvoje pa sta, kot je videti, razloga za »vsebinsko« njegovega prepričanja – Seku namreč odkrito priznava, da je biseksualec in da je slovenska zaplankanost povezana z rasnimi idejami o barvi kože. Očitki, zaradi katerih si je prislužil »sovražno stran« na Facebooku, mu na nek način dajejo prav. Reakcija nanj je tista, s katero je Seku morebiti po svoje zadovoljen, saj pritrjuje začetni ugotovitvi. Toda prebujena heterogena razloga, ki sta se združila, torej netoleranca na rasni podlagi in netoleranca do istospolno usmerjenih oseb, prav zato puščata grenak priokus. Nesmiselno je kazati s prstom na netoleranco zaplankanov, če si jo izzval s provokacijo. Občutek, da si getoiziran, ne bi smel dajati povodov za občutek, da to želiš ostati, npr. kot istospolno usmerjen ali kot nekdo z drugačno barvo kože.

Če sklenem: seveda je težko razsojati o tem, kakšne izkušnje ima Seku s Slovenci. Toda izjavljati, da so »neka čreda, zaprta v stajo«, ne bo pripomoglo k njihovemu izboljšanju. Če koga, potem ima posplošitev, skrita v razredu »Slovenci«, vsaj eno izjemo: Seku zase verjetno ne misli, da je del te čre-

de. In verjetno jih ima še bistveno več. A če jih ima, potem se moti. Liberalna tradicija, zgodovinsko vpeta v demokratične družbe, mu daje pravico do izražanja svojih stališč in pogledov. Kar bi morali zato nemudoma storiti, je jasno in nedvoumno sporočilo, da ima lahko vsakdo svoje mnenje, ki ga nujno ne sprejemamo ali cenimo. Če reakcije gorečnežev kažejo na ambicijo po linču, sovražnosti, homofobiji in rasizmu, jih je treba obsoditi. V razliki od Sekujevega nacionalnega predsodka (če smemo tako reči), ki ni individualiziran, je takšna ambicija namreč zelo konkretizirana in meri na posameznike, s tem pa je bistveno bolj nevarna. Na to kaže že dejstvo, da je Seku postal nenadoma moteč kot novinar RTV zavoda. Češ: nekdo, ki ne mara Slovencev, ne more ali ne sme biti zaposlen na javnem servisu. On pa si menda drzne celo intervjuvati starosto naroda, dr. Franceta Bučarja, sicer novopečenega junaka nacionalistov – takšen si preprosto ne zasluži, da je javna osebnost. Nič od navedenega ne drži. K sreči nas nikakršna nacionalistična pravila ne zavezujejo k temu, kdo lahko opravlja novinarski poklic, tudi zakon o RTV ne, in še manj poznamo merila, komu je dopuščeno nastopati v javnosti. Takih omejitev v demokraciji ne potrebujemo in storiti moramo vse, da jih nikoli ne bomo imeli.

Alma M. Sedlar

alma.sedlar@gmail.com

Testiranje spletnih svetovalnic

O pedroljubkah in zdravljenju lezbičnosti

Ko sem pred davnimi leti ugotovila, da sem lezbijka, sem se prvič (in zadnjič) zaradi tega obrnila na svetovalca. Poklicala nisem nikogar drugega kot samega (in zdaj že nekaj let pokojnega) seksologa Marjana Košička. »Pozdravljeni,« sem rekla s tresočim se glasom, prepričana, kako zelo pretresen bo, »jaz sem pa lezbijka!« »Ja, in? Kaj je narobe s tem?« me je razočaral.

Če bi bila danes stara toliko, kot sem bila takrat, verjetno ne bi iskala nasvetov po telefonu, niti se ne bi naročala v (pre)polnih ali vsaj (pre)dragih svetovalnicah. Nasvet bi poiskala na spletu, ki bi mi bil tako ali tako položen že v zibelko. Zato sem sprejela predlog, da bi preizkusili nekaj spletnih svetovalnic. Izbrala sem tri in vsaki poslala nekaj (različnih) vprašanj, povezanih z domnevnimi stiskami zaradi spolne usmerjenosti. Prva tarča je bila kar »naša« Mavrična svetovalnica, ki deluje pod okriljem DIH, druga je bil portal www.tosemjaz.net, priznana svetovalnica, kjer strokovnjaki in strokovnjakinje pomagajo pri reševanju stisk mladih. Na koncu sem se z nekoliko bolj metafizičnimi vprašanji obrnila še na mag. Katarino Majerhold, eno tistih, ki svetujejo v spletni svetovalnici portala delo.si. Z odgovorom na vprašanje, ali je že kaj več znanega o tem, od kod naj bi homoseksualnost izvirala, me je tako pozitivno presenetila, da ga kar v celoti objavljamo. Delni odgovor

na to vprašanje je objavljen tudi na straneh spletne svetovalnice portala delo.si, preko katerega sem ji vprašanja zastavila, izkušnje z drugima dvema »testiranima« spletnima svetovalnicama pa so podrobneje opisane v tem članku.

Mavrična svetovalnica

Ker izkušenih poznavalcev nisem hotela obremenjevati s klišejskimi vprašanji kot so, kako naj ji povem, da jo ljubim (prehitro bi me razkrinkali!), sem uporabila zgodbo (pre)nekatere znanke iz vsakdanjega življenja. Za nekaj trenutkov sem postala »pedroljubka«. Potarnala sem, da sem na smrt zaljubljena v nekdanjega sošolca, ki je gej. In ki je, jasno, moj najboljši prijatelj. Najina nesrečna zveza traja že vrsto let. Čas pa teče in ker si želim imeti družino, me zanima ali menijo, da si bo kdaj »premisli«.

Odgovor je prispel kmalu, že po nekaj dneh. Mavrični svetovalci bi mi pri tem kmalu močno zamešali štrene. Moja stiska se jim je zdela tako huda, da so predlagali, naj se pri njih raje kar osebno oglasim –

ali pa naj jih vsaj pokličem po telefonu.

Kar hitro sem se znašla. »Sem iz Maribora, delam na občutljivem delovnem mestu, in ne bi se rada izpostavljala,« sem jim natvezila in nestrpno čakala, kaj bo. Spet so me prijetno presenetili. Sporočili so, da moje zadržke razumejo, in mi posredovali spletni odgovor. V njem je anonimni svetovalec ali svetovalka zapisal(a), da nisem s to svojo ljubeznijo prav nikakršna izjema, saj da se »ženske v geje pogosto zaljubljujejo, ker so navadno prijetni, prijazni in imajo podobne interese, ženskam se pribli-

žajo na drugačen način, kakor njihovi heteroseksualni vrstniki«. Sledilo je (neusmiljeno) pojasnilo, da gre pri tem praviloma za nesrečne ljubezni. Čas pa res teče, se je strinjal(a), in nesmiselno je čakati na čudežno spreobrnitev. »Zato bi bilo vsekakor najbolje, če bi se uspeli osredotočiti na koga drugega, hkrati pa obdržali prijateljstvo s tem fantom ...«. Odgovor se mi je zdel dobro formuliran in dobila sem občutek, da je svetovalka ali svetovalec dobro strokovno podkovan/a. Z drugimi besedami, nad odgovorom sem bila navdušena! Še toliko bolj pa

Pozdravljeni

Sem istospolno usmerjena, čeprav nisem imela nobene »slabe izkušnje« z moškimi, pa tudi z vzgojo ni bilo nič »narobe«. Zanima me, zakaj sem potem lezbijka prav jaz, moja sestra, na primer, pa ni? O tem sem sicer že veliko prebrala, vendar še vedno ne vem, od česa je to v resnici odvisno. Je o tem danes znanega že kaj več?

Najlepša hvala za odgovor in lep pozdrav. M.

Odgovor s spletne svetovalnice Delo.si

*»Za vsakogar obstaja le eno življenje: naše življenje.«
(Eviprid)*

Sprašujete me nekaj zelo pomembnega in kar tare vedno več žensk. Prvič, zato ker je homoseksualnost (še bolj pa biseksualnost) povsod po svetu in tudi pri

nas v porastu. Drugič, zato ker je to vprašanje za milijon evrov, kajti nanj nima nihče dokončnega odgovora. Ljudje smo namreč najbolj kompleksna bitja na tem planetu in nihče ne razume popolnoma, kaj je tisto v nas, kar nas z drugim bitjem (istega ali nasprotnega spola) poveže biološko, intelektualno, duhovno ali čustveno. In prav zaradi te kompleksnosti si tudi znanstveniki, ko gre za razmišljanje o človeškem vedenju, ne upajo izreči, da imajo dokončen dokaz ali da poznajo resnico. Vse, kar ponavadi rečejo, je, da poznajo določene trende v obnašanju, in še to ob predpostavki, da je vzorec skupine dovolj velik. V zagovor njihovega stališča lahko povem, da je njihova zadržanost upravičena, kajti nedavno so znanstveniki odkrili, da je ženska seksualnost za razliko od moške seksualnosti veliko bolj fluidna in nima tako ostrih meja ter ločnic (kar naj bi bilo povezano z delovanjem ženskih možganov). Ženske bolj prosto odločamo, s kom bomo, zakaj in koliko časa bomo – tudi zato ne moremo s prstom pokazati in reči, kaj je vzrok za našo homo-, bi-, heteroseksualnost.

sem bila navdušena nad tem, da nisem slučajno res kakšna večno neuslišana »pedroljubka«, temveč samo ena čisto navadna lezbijka.

Tosemjaz

Sledil je preizkus priznane mladinske spletne svetovalnice www.tosemjaz.net. Spletnemu forumu sem zaupala, da sem stara petnajst let in da me sošolci od nekdanjih zavravajo, da imam raje punce kot fante. Piko na i je postavila prijateljica, ki me je vprašala, ali sem res. Zdaj pa ne vem, kako naj to sploh ugotovim – in kaj naj nare-

dim, če sem res? Bom morala k zdravniku? Že po treh dneh mi je odgovoril Matej Žnuderl, psiholog s *Centra za socialno delo Celje*. Najprej me je potolažil, da verjetno sploh ne bi razmišljala o tem, če me ne bi sošolci tako zbadali. Potem mi je pojasnil, da je »v procesu odraščanja obdobje, ko sklepamo tesna prijateljstva z vrstnicami in vrstniki istega spola. Ko spolno dozoriš, se postopoma začnemo zanimati za nasprotni spol. Ker pa ne eni ne drugi nismo kar naprej zaljubljeni, dejstvo, da trenutno nimam fanta, še zdaleč ne pomeni,

da sem »usmerjena v isti spol«. (O, hvala!) »Težava je tudi v tem, da ne ločimo med tem, ko nam je oseba istega spola všeč zaradi lepote in med spolno privlačnostjo.« (Kako za vruga je mogoče to dvoje sploh ločiti? Bi to sploh lahko ločila?) »Tako moški kot ženske, lahko koga istega spola začutimo kot lepega, vendar to še ni istospolna usmerjenost. To je verjetno tudi razlog, da se nekateri opredelijo za biseksualce – privlačita jih oba spola,« me je še naprej tolažil izkušeni psiholog in predlagal idealno rešitev za večino mojih težav:

»Da bi lahko ugotovila, kakšna je tvoja spolna usmerjenost, si moraš dati še vsaj deset let časa ...«. To naj bi bilo obdobje, ko bom ugotovila, v koga se zaljubljam in kdo me spolno močno privlači – tedaj pa bom tudi vedela, ali moram »pri svojih čustvih in poželenjih kaj spremeniti« in ali so ta zame dobra. A vrhunec šele sledi! »Nekateri pa se vendarle odločijo živeti s partnerko istega spola in tvegajo nekoliko družbene odri-njenosti, drugi pa se poskusijo preusmeriti s pomočjo psihoterapevta ...« →

Vendar kljub temu ali pa prav zato bom podala definicijo lezbijke: če žensko privlačijo ženske seksualno, ta še ni avtomatično lezbijka ... vsaj ne toliko dolgo, kolikor jo prav tako seksualno privlačijo moški in ima z njimi zadovoljujoče spolne odnose. Če se ženska zaljubi v drugo žensko in z njo začne graditi partnersko zvezo, prav tako ni lezbijka, če je ženska hkrati odprta za to, da pride mimo pravi moški, s katerim se bo poročila in imela otroke. Če se dve biseksualni ženski zaljubita in imata dolgoročno partnersko zvezo, tudi v tem primeru ne postane ta lezbijki, saj bi potem pomenilo, da je biseksualnost le faza. Seveda je slednje absurdno in protislovno razmišljanje, vendar pa dobro definira, kje lahko potegnemo ločnico med biseksualnostjo in homoseksualnostjo. Zaključna definicija bi tako bila, da je lezbijka tista ženska, ki je pripravljena vstopiti v monogamni seksualni in čustveni odnos z žensko in/ali biti z njo do konca svojega življenja (in čeprav so ji lahko občasno všeč in privlačni moški, pa se ne poda niti v avanture z njimi, še manj v partnerske odnose).

Seveda pa je vaše bistveno vprašanje: »Zakaj sem potem lezbijka prav jaz, moja sestra pa ni?« Ali slišim v tem vprašanju samo-očitek in samo-pomilovanje, kot da bi hoteli reči, ampak zakaj se je to zgodilo prav meni? V bistvu, kakor rečeno, vam ne znam natančno odgovoriti, zakaj prav vam in še mnogim drugim ženskam. Vem pa nekaj drugega, da si tega vprašanja ne bi postavljali tako, da si zraven še malo poočitate, če bi družba homoseksualnost sprejemala z večjo tolerantnostjo in če ne bi poslušali domnevnih »razlogov« proti homoseksualnosti. Najprej ste sami navedli prevladujoče mnenje o domnevnih vzrokih (pedsodkih), zakaj naj bi nekdo postal homoseksualec oziroma lezbijka. Kako so ti absurdni, lahko vidimo, če na mesto ženske postavimo moškega in rečemo, da je nekdo postal gej zato, ker je imel slabe izkušnje z ženskami – pri čemer se slabe izkušnje v primeru žensk ponavadi nanašajo na to, da so bile psihično in fizično zlorabljene, vendar moškega ženska na tak način ne more zlorabiti, kajne. In kar se tiče vzgoje, se to ponavadi nanaša na Freuda, ki je

domneval, da gre za psihično inverzijo – moški naj bi bili poženščeni, ženske pa pomožacene ter da je prišlo v tem primeru do napačnega psihološkega razvoja. Danes bi za to napako v psihološkem razvoju lahko rekli, da v primeru homoseksualnosti ni uspel projekt podružbljanja.

Kajti Freud na začetku postavi tezo, da je vsak otrok polimorfno perverzen. Kar pomeni, da mu lahko prinese občutek zadovoljstva prav vsak objekt, kasneje pa postavi, da pravi občutek zadovoljitve prinese le heteroseksualni spolni odnos. Skratka, po Freudu je v nas nekakšna lebdeča želja (gon), ki ni natančno določena in kroži nad različnimi objekti, sami pa se potem odločamo na podlagi različnih osebnih, družinskih, nacionalnih in kulturnih preferenc. Ali kakor pravi filozof Alan Soble: »Kateri objekti v svetu bodo otroku kasneje dajali ugodje in užitek, bo določila kasnejša psihobiografija.« S tem dodatkom, da Freud nato poda navodilo, kateri objekt moramo navsezadnje izbrati. Vendar pa je filozof Foucault lepo pokazal, da je bila do zdaj naša

čustvena in seksualna pripadnost nekemu vedno obeležena s političnimi doktrinami – vedno smo morali »služiti« nekemu konceptu o družini, narodu, državi in kulturi. Poleg tega je Foucault pokazal, da v resnici naša spolna identiteta in spolna praksa nista vnaprej zamejeni z našo »telesno naravo«, ampak sta odprta in podvržena izgrajevanju in nadgrajevanju. Mi sami smo predmet naše lastne izdelave, kar pomeni, da imamo svobodo in hkrati zmožnost odločitve, kdo smo in kam gremo. Seksualnost in naša čustva delujejo kot nekakšni lastnosti jaza, ki ju lahko oblikujemo.

Zato predlagam, da se nehate obremenjevati in začnete polno živeti, kajti navsezadnje se je povsem legitimno vprašati, zakaj imate vi raje vanilijev, vaša sestra pa jagodni sladoled, dolgoročno pa takšno spraševanje ni ravno najbolj produktivno. Rajši začnite polno uživati v okusu, ki vam ga daje vaš sladoled.

Katarina Majerhold

Ker mi hudič ni dal miru, sem mu naslednji dan pisala še enkrat. Zahvalila sem se za prvi nasvet (le kako sem zmogla?) in ga vprašala, zakaj meni, da bom to, ali so mi dejansko všeč punce, vedela šele čez 10 let. In pa, koliko časa ter kakšno pomoč bi v tem primeru potrebovala, da »ozdravim« oziroma da se preusmerim, kot je svetoval. Tudi tokrat je odgovoril zelo hitro. Obdobje desetih let se mu zdi ravno dovolj, da človek spozna nekaj oseb, ki ga (jo) močneje privlačijo – in šele tedaj lahko vidimo, kateri »spol« je za nas bolj privlačen. »V tem času se boš telesno in čustveno stabilizirala in odgovor boš lažje našla,« me je še potolažil. Ko se je razblinil prvi bes, mi je postalo prav žal, da ne bova (nikoli) več komunicirala. Če namreč bi, bi mu pojasnila, da za odgovor, ali sem lezbijka, nisem potrebovala deset let, temveč le kakšno sekundo dvajset; za to, da bi se »telesno in čustveno sta-

bilizirala«, pa bi potrebovala ne deset, temveč vsaj še trideset let!

»Glede psihoterapije pa mislim, da je več dejavnikov, od katerih je odvisen uspeh. Če bi bil vzrok tak, da bi se ga lahko odstranilo, če bi bila istospolna usmerjenost blažja, če bi s terapevko – terapevtom – našla dober stik ... No, nekaj mesecev bi bilo že potrebnih,« se mu zdi.

Če dobro razmislim, je imel po svoje celo prav. Glede na svoje tovrstne aktivnosti v zadnjem času bi namreč mirno lahko sklepala, da je moja istospolna usmerjenost res nekoliko blažje narave. Če torej ne želim v iskanju »prave«, na obrobju družbe preživeti še dolgih deset let, mi zdaj potemtakem res ne preostane drugega, kot da upoštevam njegov nasvet in čim prej najdem kakšno vražje dobro osebno svetovalko.

Na podlagi preizkusa treh spletnih svetovalnic (Mavrična svetovalnica, www.tosemajaz.net in svetovalnica portala Delo.si) lahko zaključimo, da je tovrstno svetovanje primerno predvsem za tiste, ki se ne želijo osebno izpostavljati ali ki se jim z odgovorom mudi. Odgovore smo v vseh primerih prejeli zelo hitro (v nekaj dneh), ti so bili zelo osebni, med uporabnikom in svetovalci se je v vseh primerih vzpostavila interakcija, na Mavrični svetovalnici pa so ponudili tudi osebno svetovanje. Ob tem smo dobili vtis, da se izbrani svetovalci dela lotevajo resno in odgovorno – in da jim ni vseeno.

Drugo vprašanje pa je, kako je mogoče, da izkušen psiholog na portalu zelo obiskane in priznane mladinske spletne svetovalnice petnajstletnici odgovori, da bo za spoznanje, ali je lezbijka, potrebovala dolgih 10 let; da bo, če je, živela na obrobju družbe in da se lahko, če je slučajno res lezbijka, s pomočjo dobrega psihoterapevta v nekaj mesecih preusmeri. Še bolj zaskrbljujoče pa je, da njegovega strokovno nedvomno spornega ter javno objavljenega odgovora ni opazil oziroma komentiral nihče – in to kljub temu, da na navedenem (moderiranem!) forumu stiske mladih rešujejo številni priznani strokovnjaki.

Andrej Zavri

a.zavri@hotmail.com

O črki Q: Al' prav se reče gej/ lezbijka ali queer?

Dandanes je moderno, da smo kar vsi queerovci. Kaj pa ta beseda sploh pomeni? So geji in lezbijke isto kot queerovci? Ne.

Tradicionalno razumljena spolna usmerjenost (gej, lezbijka, strejt/-ka) temelji na ustaljeni izbiri seksualnega objekta, kar pomeni enostavno tole: če ima moški ustaljeno seksualno preferenco do moških, je gej, če do žensk, je strejt itn. To seveda ni vse. Za moderno razumevanje spolne usmerjenosti izbira seksualnega objekta, četudi ustaljena in ponavljajoča se, ni dovolj. Ta izbira mora sama po sebi delovati kot znak razlike, ne glede na spolno identifikacijo ali seksualno vlogo, poleg tega mora biti izbira spolnega objekta povezana s psihologijo in posameznikovo notranjo orientacijo.

Ta jasna in ustaljena povezava med spolno identiteto (moški/ženska) in spolno usmerjenostjo (homo/hetero), ki s seboj prinaša prepoznavne vzorce vedenja, nas definira kot geje, lezbijke in strejtte. Vse skupaj ima daljnosežne posledice za naša življenja in temeljno določa naše vedenje, občutke, družbene položaje itn. Razkritje ima pri tem bistveno vlogo. Geji in lezbijke se na osnovi svojega vztrajanja na jasno izoblikovanih identitetah, ki temeljijo na fiksnih spolnih usmerjenostih, definirajo kot razločni manjšini in zahtevajo enake pravice in zakonsko zaščito.

Heteroseksualnost = heteronormativnost?

Heteroseksualnost je spolna usmerjenost (oseba je seksualno nagnjena k osebam drugega spola), heteronormativnost pa označuje vse družbene norme, ki so se skozi stoletja zgradile okrog te usmerjenosti, vse pa temeljijo na dvojici moško–žensko. Ti konstrukti so močno podprti z vseh strani (zakonodaja, moralni in verski kodeksi itn.) in se še danes želijo prikazati kot edini normalni in zdravorazumski.

Ni malo gejev in lezbijk, ki tudi sami želijo svoja življenja urejati na podlagi heteronormativnega vzorca (tipičen primer so poroke), pri čemer se ne sprašujejo o tem, od kod ta vzorec sploh prihaja, in če morda ne temelji prav na izključitvi njih samih iz »normalnega«. Primer: zavračanje »poženščenih« gejev. Posamezni (bolj ali manj »možati«) geji »poženščenec« geje prav sovražijo, pri čemer očitno ne razumejo, da to sovražstvo izhaja tudi iz seksističnega zavračanja ženske (če »ženstvenost« ne bi bila nižje vrste od »možatosti«, tudi »poženščenost« ne bi mogla biti tako osovražena), nadalje pa še iz heteroseksističnega zavračanja homoseksualnosti (»možati« gej, ki zavrača »poženščenega«, ne razume, da strejtovski moški, ki bi mu bil tak gej tako rad podoben, enako kot zatiira ženske, zavrača tudi homoseksualce, saj se patriarhat in z njim povezane norme vzpostavljajo na jasno načrtanem odnosu med tradicionalno razumljenima spoloma in zavračanju vsega, kar ta odnos prevprašuje.

Iz tega mora biti torej jasno, da med heteroseksualnostjo in heteronormativnostjo ni prav nobene-

ga enačaja, saj so mnogi geji in lezbijke izrazito heteronormativni, medtem ko je precej strejtov, ki heteronormativnost zavračajo. In tu nastopi queer (slovensko različico/zapis še čakamo). Svet moderne gejevske in lezbične asimilacijske politike in pozitivne samozavesti se je namreč izkazal za pretesnega. V devetdesetih letih se je gejevski in lezbični identiteti zato po robu postavil nov koncept – queer, ki nasprotuje vsakršnim poskusom reguliranja in prisilne identifikacije ter kakršnimkoli shemam biološkega redukcionalizma. Pri tem seveda nasprotuje tudi gejevski in lezbični konzervativni želji po normalnosti (»saj smo čisto taki kot vi, pustite nas vendar zraven«).

Nelagodje, ki ga tako med nekaterimi geji in lezbijkami kot med nekaterimi strejti sprožajo biseksualci, transvestiti in transseksualci, jasno kaže na močno zakoreninjenost (hetero)normativnega razumevanja spolnih in seksualnih identitet. Bi in trans sta v svoji nerigidnosti zato veliko bližje queeru, saj prestopata meje med nasprotujočimi si dvojicami tipa »ali/ali« (npr. »homo/hetero«) in prepoznavata možnost »in/in«, ali pa – v primeru transspolnosti – zarezeta globoko v ustaljeno razumevanje povezav med biološkim in družbenim spolom ter spolno usmerjenostjo.

Queer torej ni identiteta v klasičnem smislu, saj fiksne in nespremenljive identitete neposredno zavrača in poudarja, da povezave

med spolom, družbenospolno identiteto in seksualno željo niso tako enostavne, preproste in zlahka ujemljive, kot jih prikazujejo tradicionalno razumljene identitete. Queer identitete raje prevprašuje in se želi izviti iz tradicionalnega diskurza, znotraj katerega delujejo glbt-identitete. Toge identitete so namreč pasti, v katere se ujamemo in so zmeraj izključujoče (geji in lezbijke tudi sami diskriminirajo naprej – recimo bi in trans osebe ali pa druge subkulture in posameznike, ki ne želijo/morejo izpolnjevati njihovih norm).

Seveda je tudi queerovska »ne-identiteta« deležna prenekaterih kritike, a njen izvoren naboj je bil v vsesplošnem nasprotovanju normalizaciji, še posebej heteronormalizaciji identitet, in zato *ni* sopomenka za geje in lezbijke in *ni* nadpomenka za glbt in *ni* protipomenka za strejte. Govorimo namreč o strejtovskih moških in ženskah, gejijh, lezbijkah, biseksualnih, transspolnih in interspolnih osebah (hermafroditih) ter queerovcih/-kah (ki zavračajo klasične seksualnoidentitetne oznake in norme). Zato je reči, da si gej in obenem queer teoretični nesmisel. Nobena teh besed/identitet ne pomeni istega kot katerakoli druga. Zato katerokoli oznako/termin ali črko že uporabimo, mora biti vselej jasno, kaj pomeni in kaj hočemo reči.

Eric Maj Potočnik & Matjaž Plošinjak (MEM Couture), modna oblikovalca, priporočata

5 dobrih

1 Amelie, režija Jean-Pierre Jeunet, Francija, 2001

Prisrčnost, nalezljiva naivnost, pozitivno razmišljanje. Film, ki ti pokaže, da z majhnimi pozornostmi lahko storimo velika dela. Film, ki te na nevsakdanji način pripelje do tega, da začneš vrtati sam po sebi ter pričneš razmišljati o svojem poslanstvu na tem svetu. Je to morda (tudi) ljubezen?

2 Oscar Wilde, Pravljice, Mladinska knjiga, 2000

Perfektno ogledalo družbe. Tako v Wildovih časih, kakor tudi danes. Ljudje torej ostajamo enaki. Enako pohlepni, enako zlobni, enako zaljubljeni ... Vse, kar se spreminja, sta prostor in čas, v katerem smo. Ob branju te prevajajo občutki od melanholije, jeze, žalosti in razočaranja vse do olajšanja, sreče, ljubezni ...

3 Marlene Dietrich

Oseba, ki je podirala meje. Oseba, ki se je znašla tako v dragih in prestižnih oblačilih kot tudi v vojaški uniformi. Njen glas boža ušesa in njena pojava navdušuje oči. Dokaz, da se z močno voljo da premakniti tudi gore. Njena glasba pa tako ali tako prija v kateremkoli trenutku.

4 Shirley Bassey, Get The Party Started, Decca, 2007

Njena »zabava« je bolj sofisticirana kakor tista od Pink. Dama, ki vsakič očara s svojim glasom in interpretacijo. Diva z nalezljivo energijo. In kljub sodobnejši predelavi njene pesmi niso postale sužnje elektronskih ritmov, ampak je vse zapakirano v izredno užiten paket, ob katerem pomisliš: »This is so Bassey!«

5 Vogue Italia

Mesečnik, ki že desetletja širi obzorja o kulturi oblačenja in kulturi lepega.

Alma M. Sedlar
alma.sedlar@gmail.com

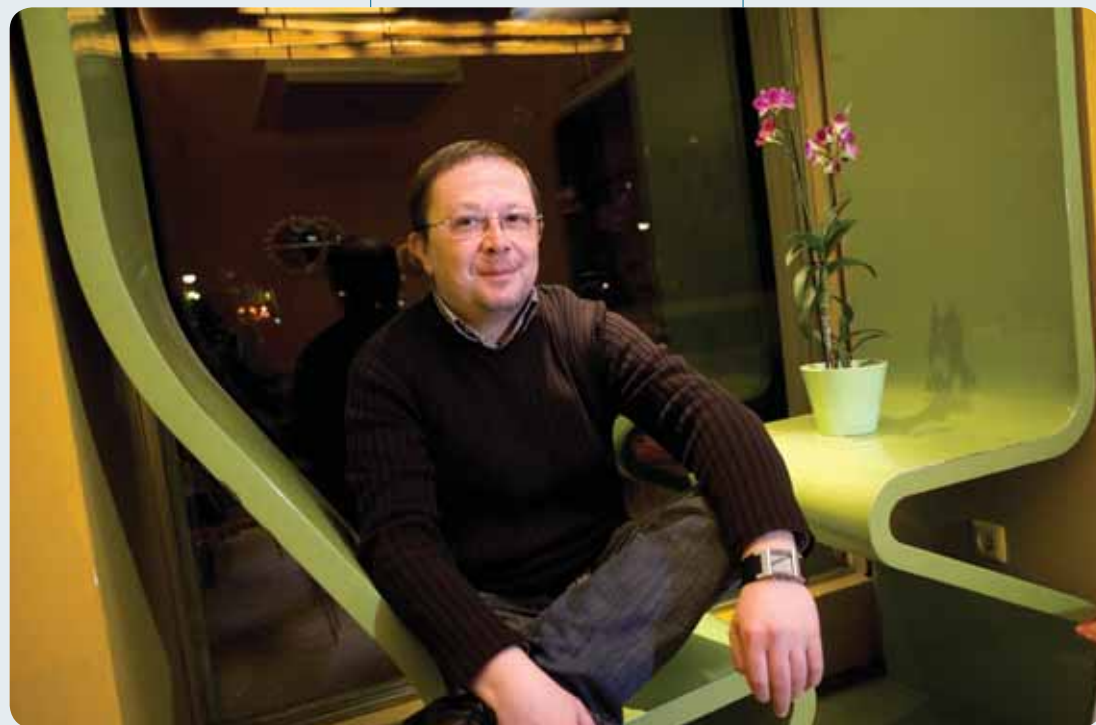
Marko Popovič aka Wragetz

Ne maram presenečenj!

»Ni res, da sem bil eden prvih glbt-aktivistov – samo malo sem sodeloval...« skromno zamahne vsakokrat, ko skušam iz njega izvleči kaj več o tem, kako so začeli, kaj vse je počel ter kdo od tistih, ki se ne izpostavljajo preveč, je bil za kaj pristen. Tako ostane ves čas pogovora in le malo manjka, pa bi me peljal žejno okoli vode. A srečno naključje je prav takrat mimo prineslo Tatjano Greif, ki se je takoj lotila mojega sogovornika. Milo ga je prosila, ali bi ji bil za razstavo ob 25. obletnici glbt-gibanja morda le pripravljen posoditi tisto, kar – skriva pod posteljo.

»Marko,« sem ga nekoliko preplašeno vprašala, »kaj za vraga pa skrivaš pod posteljo?« »Ah, nič – samo nekaj dokumentov iz časov ustanavljanja glbt-gibanja leta 1984...« je bil znova skromen.

Marko Popovič, ki so mu virtualni prijatelji že zdavnaj nadeli še kako posrečen spletni vzdevek Wragetz, je po značaju ciničen, po vedenju kritičen, politično nekorekten, po verskem prepričanju pa ateist. Po poklicu je izvedbeni oblikovalec. Raje posluša kot govori. Kadar že spregovori, pa je moder, odkrit in prav boleče resnično ljuben. Predvsem pa je skromen. Za razliko od večine drugih ljudi ne čuti nobene potrebe po tem, da bi se kar metal ven ali da bi življenje preživel na lovorikah stare slave. Zato ga moram za priznanje, da je v minulih

desetletjih za glbt-gibanje naredil še vse kaj drugega kot to, da je pri rosnih šestnajstih zgolj prodajal vstopnice za prvi gejevski disko v K4 (kot me skuša prepričati), ožemat kot limono. Šele ko presodi, da sem vredna njegovega zaupanja, se razgovori. Šele takrat tudi izvem, da sodi med tiste pogumneže, ki so se davnega leta 1984 udeležili znamenitega ustanovnega sestanka Magnusa, kar se je v anale zgodovine vpisalo kot uradni začetek glbt-gibanja na Slovenskem.

Vse po starem

Marko je rojen Ljubljčan, še kako ponosen na svoje bežigrajsko poreklo. Bežigrad je od nekdanj veljal za mirnejši del mesta, tamkajšnji fantje pa za nekaj posebnega. Raje kot da bi kradli ventilčke, se drogirali ali se pretepali s fanti iz sosednjih naselij, so si našli tako neobičajne konjičke kot so branje

knjig, pisanje ali ustvarjanje glasbe. »Za Bežigradom je bil vedno fajn folk!« pojasni, zakaj te soseske vse do danes ni zapustil (z izjemo krajšega prebega na drugi konec Ljubljane). To mu omogoča prestiž, da nima ne avta ne izpita, saj lahko večino poti, ki sodijo v njegov teritorij, prekolesari ali preмага peš.

Marko ne mara sprememb. Presenečenja ga vržejo iz tira. »Všeč mi je, če stvari potekajo v ustaljenem ritmu in če se ne dogaja prav veliko nepredvidljivega,« pojasni, zakaj na vprašanja kot so »Kaj je novega?« vztrajno odgovarja: »Hvalabogu nič! Vse je po starem.« Vseeno pa se, če se kakšno presenečenje že zgodi, kar presenetljivo dobro znajde. Razen tega rad spoznava nove ljudi in prisluhne njihovim, zgolj na prvi pogled povsem nepovezanim zgodbam. Potem jih analizira in vedno znova je začuden nad tem, kako pogosto se prepletejo v smiselno

celoto. »Mislim, da bi bil dober detektiv,« se nasmehne.

»Raje veljam za zoprnega, kot da bi lagal!«

Že po nekaj minutah pogovora o horoskopu se zavem, da bi lahko njegov portret mirno postavili za novo maskoto astrološkega znamenja, tako zelo tipičen predstavnik tehtnice je. »Ko se soočim s kakšnim problemom, ga zelo hitro rešim. Največkrat zadenem v črno. Ampak le, kadar ne gre zame! Takrat poslušam vse mogoče nasvete – in ponavadi na koncu vedno upoštevam najslabšega.«

Ker ima tako pogosto prav, v službi velja za dokaj zoprnega, česar pa je, pravi, že navajen. Razumljivo, kdo pa mara sodelavce, ki so pri delu natančni, predani in ga

Foto: Nada Žgank / Memento

opravljajo dobro – povrh vsega pa se še skoraj nikoli ne motijo!? Da bi bilo vse skupaj še bolj zapleteno, slovi po tem, da vedno pove natančno tisto, kar misli. To je lastnost, zaradi katere je človek običajno sicer res deležen veliko spoštovanja, ne izstrelji pa ga ravnno na vrh lestvice priljubljenosti. »A raje veljam za zoprnega, kot da ne bi govoril resnice!« Čeprav le redko odstopa od načel, pa bi bil od pregovorno boleče neposrednosti pripravljen začasno odstopiti le, če bi govoril s kakšnim res obupanim človekom – pa še takrat le s tem, da bi nekoliko previdneje izbiral besede. »Ampak to bi naredil le zato, da bi mu bilo v tistem trenutku nekoliko lažje. Še vedno pa ne bi lagal. In prej ali slej bi mu povedal vso resnico.« Naj bo namreč ta še tako neprijetna – Marko je prepričan, da jo je treba povedati odkrito in neposredno. In to, če je le mogoče, kar takoj.

Glavni šport je opravljanje

Kako gredo Markova načela, pogled na svet in vse druge, skoraj že povsem izumrle lastnosti skupaj z vsem tistim, čemur bi lahko na kratko rekli »srčne zadeve«? »Ah, seveda sem že celih zadnjih osem, devet let v celibatu in samski!« vzkligne s prav bolečo odkritostjo. Zakaj bo verjetno vsaj še nekaj časa tako, postane jasno, ko mi razloži še svoj pogled na partnerske odnose: »Nisem posesiven in ne ljubosumen. Na pamet mi ne pade, da bi recimo ves čas visel na telefonu in nadzoroval partnerja.« Prepričan je, da morajo biti odnosi med dvema enakovredni – in da morajo temeljiti na čustvih, ne pa na preštevanju, kdo bo koga bolj

učinkovito nadzoroval, kdo bo večkrat naredil ljubosumne scene in kolikokrat se bosta dala dol. Ob vsem tem bi Marko moral pravzaprav veljati za idealno partnerja. »Za kaj takega sem prestar, prereven in pregrd!« izstrelji še eno bolečo kot dokaz, da mu cinizma in ironije res nikoli ne zmanjka za nikogar; predvsem pa ne zase.

Že nekaj časa se mu zdi, da je eden rekih gejev, ki pri 42-ih sploh še hodi ven, ki se pojavlja na sceni in ki ni preprosto kar nekam poniknil kot večina njegovih prijateljev. »Pogosto se sprašujem, kam so izginili ljudje iz moje generacije; vsi tisti, ki se ne morejo sprijazniti, da ni več pomembno, kaj čutiš, temveč predvsem, da ujameš čim več mladih in lepih in lepo pobritih teles, ki prihajajo direktno iz fitnesa,« postane nekoliko nostalgичen.

Ljudje, ki niso pripravljeni sprejeti vseh teh novih pravil igre, se na sceni ne znajdejo zaradi kar okrutnih pravil, ki veljajo na njej: »Danes nekaj veljaš samo, če te vidijo z nekom, ki je mlad in »neamortiziran« – ali pa, če spiš s čim več partnerji. Oboje velja za stvar prestiža. Nekateri se postavljajo z avti, drugi pa s svojimi mladimi in lepimi spremljevalci. A šele ko sprejmeš pravila igre in tudi sam počneš to, začneš veljati za zaželenega. Če tega nočeš, pač nikogar ne zanimaš.« Marka ob tem boli še kup drugih stvari. Kot je težko sprejeti, da se je hlepenje po materialnih dobrinah preneslo tudi na področje love na partnerje, je še težje sprejeti, da je na sceni pomembno predvsem, kdo se bo s kom dal dol. »Ko se obkljuka novo ime, pa se človeka pogosto niti ne pozdravita več, ko se slučajno srečata na cesti.« Potem

poučno naniza nekaj osnovnih pravil, ki po njegovem mnenju veljajo tako na gejevski kot na lezbični sceni: »Opravljanje je glavni šport, najljubše orodje pa so telefončki. Kupčkanje ljudi v nepredušno zaprte skupine se mi zdi še bolj izrazito kot drugod – pri čemer je glavni cilj, kdo bo koga (karkoli že). Posamezne skupine so hermetično zaprte in delujejo na različnih ravneh, po čisto svojih pravilih. Znotraj take skupine se lahko počne čisto vse, takoj ko kakšna informacija zaide v drug krog, pa je to katastrofa,« mu uspe tudi v meni zbuditi željo po tem, da bi še v tistem trenutku tudi sama pobrala šila in kopita in se pobrala nazaj tja, od koder sem prišla. Resnica pač vedno boli – in če kdo, potem ima Marko izjemno sposobnost za to, da z njo zadene.

Kapo dol pred lezbijkami!

Zato ni čudno, da na dogajanje na sceni gleda z vse večjim razočaranjem. Ga pa zato v zadnjih letih vse bolj pozitivno presenečajo lezbijke. Saj ne, da bi bile kaj drugačne na sceni ali kaj bolj prijazne (»Še hujše so! Geji bodo sčasoma že oprostili in pozabili – samo poskusi pa se zameriti lezbijkam!«) – do njih čuti veliko spoštovanje zaradi vsega, kar so v minulih nekaj letih naredile na področju glbt-aktivizma. Prepričan je, da so prav lezbijke naredile ogromno pozitivnega. »One so tiste, ki se znajo postaviti na svoje mesto in ga potem odločno braniti. Natančno vedo, kaj hočejo in za nič ne prosijo, temveč zahtevajo – pri čemer so zelo učinkovite. Spoštovanje!« pravi Marko, ki je prepričan, da je lezbijkam v minulih nekaj letih na tem področju uspe-

lo doseči več kot prej (po njegovem mnenju veliko bolj permissivnim) gejem v skoraj dveh desetletjih skupaj. »Ženske očitno veliko bolj vedo, kaj je treba sporočiti družbi – in kako. Pri tem so uspešne in nič čudnega, da gre številnim gejem to v nos, zato jim pogosto po krivici očitajo, da so vsiljive.« Sploh pa je, zaznava njegovo analitično oko, v zadnjem času na sceni veliko več odkritih lezbijk kot gejev. »To se prej ni nikoli dogajalo. Če si včasih v nedeljski 'Štirki' videl na večer deset žensk, je bil to že uspeh!«

Med izjavami iz hetero sveta ga najbolj motijo tisti, ki nenehno izjavljajo, kako zelo strpni so do gejev. »Sam nisem naredil nič takega, da bi moral biti kdo do mene strpen. Tisto, kar zahtevam je, da me spoštujejo zaradi tistega, kar sem; ne pa, da me 'tolerirajo' zato, ker sem peder! Nikogar ne prosim za toleranco, zahtevam pa spoštovanje!« v nekaj kratkih stavkih izrazi tisto, kar si želi kot gej sporočiti družbi.

In Marko Popovič je človek, ki ga preprosto moraš spoštovati prav zaradi vsega, kar je. Če že ne zaradi njegove neposrednosti, načelnosti in predanosti resnici pa zato, ker je bil – pa naj to prizna ali ne – nepogrešljiv pri vseh pomembnejših prelomnicah, ki so se na področju glbt-gibanja zgodile od davnega leta 1984 do danes. Ne nazadnje pa tudi zato, ker se ob njem pri najboljši volji ne morem spomniti prav nobenega drugega možkega, ki bi mu uspelo doseči, da bi se bila marsikatera od najradikalnejših lezbijk pripravljena na smrt stepsti za to, da bi smela pokukati pod njegovo posteljo – pa četudi za en sam samcat trenutek.

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

»Najlepše bitje, kar sem jih kdaj videl«

Johanna Sinisalo, *Šele po koncu sončeve poti*, prevod in spremna beseda Lili Potpara, Modrijan (Euroman 9: Finska), 2008.

Takole je, če najdeš šibkega in neogljjenega troljega mladiča ter ga odpelješ domov. Vse mogoče se lahko splete med vama. In Mikael, imenovan tudi Angel, pa seveda še Michelangelo (ja, lep, umetnik in gej!), izkusi prav to. Njegovo življenje do temeljev pretrese Pesí. In nikoli ne bo nič več enostavno.

Prva polovica romana je precej počasna, giblje se večinoma okrog Mikaelovega iskanja hrane in zdravil za trola, v drugi polovici pa pisateljica roman požene v napeto akcijo, temno komedijo, fantastično grotesko (ali nekaj takega). Roman sestavljajo monologi književnih oseb. Zelo pomembno vlogo pa imajo časopisni članki, pesmi, odlomki iz pravljic, razni znanstveni viri, spletne strani ipd., ki so tem pripovedim dodani in govorijo o trolji prisotnosti na Finskem. Nekaj jih je izmišljenih, nekaj je resničnih, bralec pa nikoli ne ve, kateri je kateri. In to zelo kmalu tudi ni več pomembno. Roman te potegne v svoj svet, oblikujoč fantazijo, ki jo metaforički način pisanja z vsemi dodatnimi »stvarnimi« vložki dela še posebej zanimivo.

Odnosi med Angelom in njegovimi prijatelji (tj. bolj ali manj bivšimi in/ali potencialnimi ljubimci) niso v središču, niti ne posebej poglobljeni, tako da bi roman komaj lahko označili za gejevskega (če sploh). Ampak ljubezen do trola vendarle nikar tako.

Ocena ★★★★★

Zala Hriberšek

zala.hribersek@guest.arnes.si

Si ti tista, ki zvečer obleče frak?

Colette, *Čisto in nečisto*, Vizibilija, ŠKUC, 2008; prevedla Nataša Velikonja

Pripovedovalka v romanu zaokroži med nenasnimi zapeljivkami in zapeljivci, svojevrstnimi igralkami, zvestimi pari – zdaj v družbi veličastnih lezbijk, ki so zahtevale pravice za homoseksualne, drugič med tovariškimi geji, ujedljivimi in norčavi mi, toda vedno odgovornimi, ali v opijskem brlogu vseh mogočih seksualnih preferenc in eksistenc.

Colette je dodobra poznala geografijo srca, to večno metaforo čustvenega, kot je poznala tudi vztrajno oblast telesa, ki ne more biti zgolj prastara metafora posode duha; Charlotte je iz pripovedovalkega spomina vabila »nespokojne duhove, ki še niso okrevali od ran, ki so jih utrpeli v preteklosti, ko so treščili /.../ v skrivnostno in nedoumljivo, v človeško telo«. Skrivnosti, prevare in presenečenja telesa se razgalijo kot oguljena fraza *biti predana z vsem srcem*: »Ah, kaj srce, madam?« je dejala Charlotte. »Vredno je manj, kot ljudje mislijo. /.../ Telo pa ...«

Ne kot kontrapunkt, temveč kot del strukture pripovedovalka postavi »plemenito sezono ljubezni«, »ognjevitost, strastno, neomadeževano sezono zaobljub«: maja 1778 sta mladenki plemenitega rodu pobegnili in skupaj živeli v majhnem kraju v Walesu – triinpedeset let! Lady Eleanor Butler in Sarah Ponsonby, zaljubljeni, zatopljeni druga v drugo – ne le s srci, tudi s telesi – skupaj v gospodinjstvu in vrtnarjenju, med sprehodi in obiski, do smrti ...

Preberite, nujno!

Ocena ★★★★★

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Politično telo

Michel Foucault, *Življenje in prakse svobode: izbrani spisi*, predgovor Alain Badiou, izbrala in uredila Jelica Šumič-Riha, ZRC SAZU, 2007.

V tej zbirki predavanj, intervjujev in spisov se Foucault s seksualnostjo najbolj neposredno ukvarja v intervjuju »Seks, oblast in politika identitete« iz leta 1982. Večji del intervjuja je posvečen ugodju in njegovi deseksualizaciji. Foucault namreč zavrne idejo, »da je seksualno ugodje temelj vseh možnih ugodij«. Takšno omejenost tradicionalne konstrukcije ugodja med drugim presega tudi z zagovorom uporabe in izdelovanja dobrih drog, ki lahko povzročijo intenzivno ugodje.

Foucaultu so večkrat očitali, da njegova interpretacija oblastnih razmerij že vnaprej onemogoča vsak upor, saj je po njegovem odpor že sam po sebi del tega razmerja in ga zato ne more spremeniti. V tem pogovoru pa zariše nianso, ki je precej uporabna: vedno smo vpleteni v oblastna razmerja in iz te situacije v resnici ne moremo, vendar pa lahko situacijo z bojem spremenimo in v tem smislu nismo ujeti, pač pa svobodni.

Ali S/M reproducira strukture oblasti? Čeprav je S/M erotizacija strateških razmerij oblasti, se od oblasti loči po svoji fleksibilnosti: oblast vzpostavlja razmerja, ki se v institucijah stabilizirajo, pri S/M pa se ta razmerja lahko ves čas spreminjajo. Tudi če so vloge stabilne, udeleženci vedo, da je vse le igra. S/M je torej »uporaba strateškega razmerja kot vira ugodja«.

Ocena ★★★★★

Vesna Lemaic

Let's read!

Bralni krožek *Anonymous Readers* povezuje skupino bralk, ki ob čaju, kavi ali pivu razpravljajo o knjigah domačih in tujih pisateljic. Pogovori se ponavadi raztegnejo v nočne ure, saj se ob branju odpirajo različni vidiki, nepredvidljive zveze in razlage.

Doslej smo prebrale kratkoprozno zbirko *Hrup iz lope* Mary Dorcey, ki tematizira lezbičnost in podrejenost ženske v zelo tradicionalni irski družbi. V knjigi *Zverjad* Maje Novak smo odkrivale ironizirano podobo matere in slovenske družine. V *Izbranih novelah* je Nobelovka Nadine Gordimer razgaljala razisem v postapartheidski Južnoafriški republiki. Silvija Borovnik pa se je v *Strasljivkah* lotila večne teme ustvarjanja in tujstva. Iz antologije sodobne kitajske kratke proze *Naj cveti sto cvetov* smo izbrale pisateljici Wang Anyi in Can Xue, ki ju je bistveno določila vladavina Maa Zedonga in dediščina kulturne revolucije. Dolgo prezrta Alma Karlin pa je v knjigi *Pod košatim očesom* postavila spomenik japonskim ženskam prve polovice 20. stoletja. V antologiji *Zgodbe s Kube* sta nam avtorici Ena L. Portela in Anna L. V. Serova odkrili ljubezenske preobrate in strasti kubanske duše. Nazadnje smo zaradi knjige Nataše Sukič *Otroci nočnih rož*, zbirke o nas samih, zamudile zadnje avtobuse.

Bralke se dobivamo dvakrat mesečno ob ponedeljkih ob 20. uri v klubu Monokel.

Vabljeni!
Vabljeni!

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Sprejemanje/ spreminjanje

Matija Ferlin, *sad sam /almost 6/*, plesni solo, Zavod Emanat, Ljubljana.

Konec januarja je hrvaški plesalec in koreograf Matija Ferlin (www.myspace.com/mferlin) v Stari elektrarni uprizoril svojo precej zanimivo (plesno) predstavo *sad sam /almost 6/*. Predstava sestoji iz dveh delov, v prvem ustvarjalec duhovito ironizira novodobne delavnice, ki širijo zavest in pozitivno energijo ter posameznike odpirajo svetu in enega drugemu, kar ima posledice, ki niso nič manjše od spreminjanja sveta (govorim, kajpak, kolikor se da sarkastično). Nekaj je tudi tovrstnih pomežikov v smer učiteljskega kokašnjaka. Morda je ravnotežje med strašljivim/pretresljivim in smešnim najbolj rahločutno, ko Ferlin zapoje »All I Need« z albuma *In Rainbows* (Radiohead).

V drugem delu plesalec/igralac izstopi iz kroga (živali/novodobnih učencev/modernega zverinjaka) in se vrne v svoje otroštvo. Tukaj uprizori skrivnosten, čeprav po drugi strani dokaj razumljiv dogodek iz vinograda, nekakšno temeljno izkušnjo, ki ga dodobra zaznamuje in ima odmevajoče posledice za njegov razvoj in mesto v družbi. Vse tisto sprejemanje in novodobno-religijsko sranje zdaj pokaže svoj pravi obraz – obraz zavračanja in obsojanja. Mlad moški, ki je odrasel iz otroka iz vinograda, je soglasno odrinjen in mu ne preostane nič drugega, kot da pospravi igrače in odide.

Ocena

Pogovor z Matijo Ferlinom Vse je božje delo

Zdi se, da v prvem delu svoje predstave zafrkantsko uprizarjaš nekakšno šolo.

V prvem delu koketiram z različnimi aspekti družbe, na katere smo navajeni – kot na primer raznolika predavanja, terapevtsko delo – a jih nikoli ne definiramo. Gre zgolj za nekakšne aksiome, za katere nikoli ne ponudimo nobenih argumentov. Tu vidim precejšen neuspeh naše družbe.

Tudi znotraj tega heca so temni trenutki.

V načelu vedno izhajam iz osebne izkušnje, ki pa je samo izvor, ne gre za ilustracijo, in to izkušnjo potem poskušam prenesti v nekoliko univerzalnejše situacije.

Za drugi del pa je ključen dogodek v vinogradu.

Zanimal me je um otroka, ki je neomejen. Če se kaj dogodi v otroštvu, v spolni svobodi, brez kakršnegakoli bremena, nam v procesu odrasčanja ta zgodba lahko začne predstavljati določene probleme, določen strah – in vsi strahovi po mojem vedno izhajajo iz strahu pred smrtjo, ne le fizične smrti, ampak konca česar koli – zato si okrog sebe začnemo zidati krog, ki je obrambni, pa tudi pogojevalni.

Lahko rečeš kaj konkretnega o dogodku iz vinograda?

To je polfiktiven dogodek, ki ...

... Katera polovica ni fiktivna?

To bi raje zadržal zase (*smeš*). Gre za neko intimno izkušnjo iz

otročva. Pomemben pa je občutek svobode v tisti starosti 5, 6 ali 7 let.

Se ti to ne zdi idealizacija otroštva? Je lahko kakšno otroštvo popolnoma srečno in svobodno?

Moje otroštvo ni bilo nič travmatično. Šele ko sem odrasel, sem ga začel analizirati, objektivno gledano pa je bilo otroštvo eno samo veselje. In to ravno zaradi odsotnosti bremen, ki nas doletijo kasneje.

Informacije, ki jih imam o tebi, govori, da si zanimiva kombinacija katolika in geja. Kako gre to skupaj?

Nasprotujem vsakršnim kategorizacijam. Nisem noben aktivist in nisem na sceni, najprej sem Matija Ferlin in dobro kuham in plešem, šele na petem mestu je moja spolna orientacija.

Se ta nikoli ne kaže pri tvojem delu?

Včasih se. Nastopal sem tudi na festivalu *Queer Zagreb*, vabili so me še na druge festivale, a žal mi je, če me pokličejo zaradi spolne usmerjenosti, ne pa kvalitete mojega dela. Sicer pa bi rekel, da sem homoseksualec in katolik. Mislim, da je beseda gej povezana z gibanjem, homoseksualnost pa je le spolna orientacija. Dotaknejo se me osebe različnega spola, zato se najraje definiram kot Matija Ferlin. Kar pa se tiče homoseksualnosti in katoliške cerkve ... Sam sem zelo aktiven v katoliški cerkvi. Ljudje tako hitro obsodijo cerkev zaradi določenih stvari. Zame je bistveno, da cerkev ni zunaj mene, to ni samo kler, tudi jaz sam sem del cerkve, ravno tako kot drugi verniki.

Cerkev te ne diskriminira?

Ne, ne. Vendar ne moremo mimo dejstva, da je cerkev institucija ...

... In to homofobna institucija.

Lahko tudi tako rečeš, ampak kot sem rekel – jaz sem del tega.

Pa misliš, da današnja homofobija ni tudi posledica stoletij cerkvenega delovanja?

Zame je največja problematika homoseksualnosti danes razkritje. Še vedno veliko ljudi ne ve, da homoseksualci živijo v njihovem okolju. Zato je iskren odnos do sebe nujen. Če tega ne zmoreš sprejeti, nekako preziraš sam sebe. Ne iščem vzrokov in opravičil za svojo usmerjenost.

In tvoji bližnji vedo, da si gej?

Seveda! Če ne bi, ti ne bi dal intervjuja. S cerkvijo se lahko strinjaš ali pa ne, ampak jaz živim v njej. V šoli sem se počutil bolj diskriminiranega kot se v cerkvi. Ne vidim razlike v tem, kako cerkev obravnava strejtovskega in kako gejevskega mladeniča. Oba poziva k čistosti.

Ampak to pa ni čisto res. Homoseksualci so zmeraj poklicani k čistosti, heteroseksualci pa samo do poroke.

Jaz v življenju potrebujem globlji smisel. V homoseksualnih zvezah je zelo težko najti smisel, saj nimamo potomcev. Ko zaljubljenost mine, je težko najti nekaj tretjega, kar te žene naprej. Zame sta religija in vera tako pomembni zato, ker mi v življenju dajeta smisel. Tudi nimam nobene izkušnje, ko bi se počutil diskriminiranega. Vera je nekaj globokega in filozofskega. V tem smislu je vse, kar sem v življenju ustvaril, božje delo.

Muca Maca 2 ali brez dlake na jeziku

Produkcija: Zavod za kulturo Maribor in KUD Teater G, igra in režija: Martina Ipša in Tina Gorenjak, premiera: Gledališče Medvode, 1. marec 2009

Tokrat sta svoje moči in predvsem veliko duhovitosti združili vrhunska stand up komičarka Martina Ipša in prepoznavna dramska igralka Tina Gorenjak. *Muca Maca 2 ali brez dlake na jeziku* je nadaljevanje prve velike uspešnice Tine Gorenjak *Muca Maca ali brez ljubezni mi živeti ni*, ki je pustila nepozaben pečat na slovenski medijski in gledališki sceni. Tokrat pa sta tukaj dve popolnoma različni ženski, s popolnoma različnimi pogledi na moške, ženske in ... še marsikaj. Tudi zato se jima je posrečilo narediti predstavo, ki je novum v množici slovenskih popularnih komedij. Če Tina ugotavlja, da so s protikadilskim zakonom moški manj lepi, saj jih v lokalih ne zakriva več dim, Martina pripoveduje, kako je, če pripelje domov punco, ki vidi predvsem to, kar je potrebno popraviti. Dva dokaj različna pristopa se slednjič zlijeta v zabavno in drzno komedijo, v kateri zares lahko uživamo vsi, ne glede na spol ali spolno usmerjenost.

Ocena **++++**

Pogovor z Martino Ipšo in Tino Gorenjak

Kako sta prišli na misel o skupni predstavi, v kateri združujeta dva pristopa, igralskega in stand-up?

Martina: Misel se je porodila, ko sem jaz Tino začela spraševati,

zakaj se ne začne ukvarjati s stand up komedijo in seveda je ona odgovorila z vprašanjem o tem, zakaj jaz ne bi igrala. In potem sva rekli, zakaj pa ne predstava, kjer bo tudi stand up komedija. In dodala se je *Muca Maca 2*.

Tina: Sva popolnoma različni ženski, s popolnoma različnimi pogledi na svet, moške in ženske. V poplavi predstav z vsebino o moško-ženskih odnosih, bi sama težko našla nekaj novega in zanimivega. Martina je bila moja absolutna inspiracija in jaz verjetno njena.

Zakaj je preigravanje stereotipov vedno tako zabavno in se pravzaprav nikomur ne zameri?

Martina: Morda, ker je pri stereotipih včasih tako, da se sploh ne zavedamo, da so stereotipi. Uporabljamo jih vsak dan, jih sprejemamo in tudi nevede širimo na-

prej. Zato se mi zdi pomembno jih poudariti, saj jih od zunaj morda prej opazimo in se jih zavemo. In seveda je zabavno, saj se nasmejimo, ko nekaj prepoznamo kot resnico. (Smeh.)

Tina: Če imaš svoje lastno mnenje, lahko govoriš o kateri koli tabu temi. Sva se pa na začetku zavedali, da ni nujno, da bi bili odzivi samo pozitivni. Homoseksualnost, zlasti ženska, je še vedno tema, o kateri se govori med vrsticami. Vendar je bil odziv neizmerno pozitiven! Gotovo pa je za tako pozitivno sprejemanje te teme zaslužna Martina, ki o odnosu s partnerko govori spontano in brez dlake na jeziku.

Tudi vidve sami nastopata v vlogah prave mačke in prave lezbe – sta našli skupne točke v humorju?

Martina: S Tino se enkratno razumeva. Ujeli sva se že pri prvem

pogovoru, tako da skupnih točk ne manjka. Je pa res, da ima Tina enkratni smisel za humor, ki meni super ustreza, tako da je že vsak najin pogovor zelo zabaven.

Tina: Menim, da sva vsaka na svoj način ženska, ki ne živiva po ustaljenih tirnicah, ljubiva še neodkrito, predvsem pa življenje jemljeva s kar največ duhovitosti – tako za odrom, kot na njem. Najino sodelovanje je čudovito, saj je Martina iskrena in predana ustvarjalka.

Koliko je potrebno razgaliti samo sebe v taki predstavi?

Martina: Kar se tiče Tine, jaz podpiram čim več golote, hehe, ampak mislim, da ne govoriva o tej goloti. Stand up komedija je nasploh taka, da se moraš zelo razgaliti in tudi najini dialogi so taki, da se morava čutiti. Zato je biti odprt nujno potrebno.

Tina: Stand up že tako temelji na lastnih izkušnjah, ki jih seveda malo prirediš. Sama ponavadi pomešam več različnih zgodb, čeprav te včasih govorijo o eni osebi. Toda že pri predstavi *Muca Maca ali brez ljubezni mi živeti ni*, v kateri so bile tri zgodbe bolj ali manj izmišljene, se je zgodilo, da so mi gledalci rekli: Hvala, ker si o tem spregovorila, mislila/mislil sem, da je to samo moja izkušnja. Življenje je pač lahko zabavno, četudi je zapleteno, če ga le pogledaš s svetle strani.

Kakšne so dozdajšnje reakcije občinstva?

Martina: Reakcije do zdaj so enkratne. Mislim, da sva naredili nekaj drugačnega in nekaj takega, kar je morda malo manjkalo, in predvsem zelo zabavnega. Smeha pa ni nikoli preveč. (Smeh.)

Tina: Skupaj nama je, sodeč po odzivu gledalcev, uspelo presenetiti in nasmejati občinstvo.

Lothar Orel

gink.biloba@gmail.com

Poti ljubezni

Multimedijska predstava Maje Delak in Luke Prinčiča, produkcija Zavod Emanat.

Poti ljubezni je predstava, ki se poi-grava z ukoreninjenimi prepričanji o predstavah.

Začetne minute so vse prej kot obe-tavne – grozijo, da nas čaka še ena »sodobnih« predstav, ki z bučnimi efekti skušajo zakriti odsotnost spo-ročilnosti in vsebine. Gledalca takoj grobo okupira preplet utripajočih stroboskopskih luči in zvočnega posilstva basov, ki eliminirajo vse druge zvoke, a so na trenutke kljub svoji gospodovalni posesivnosti prijetni. Paradoks, ki se vedno zno-va vzpostavlja tudi kasneje, v nian-sah medsebojnega odnosa dveh ljudi.

Poti ljubezni je projekt, ki se poigrava z našimi predstavami o spolu.

Gledalec, ki ga prve minute ne po-ženejo v beg, je za svojo vztrajnost bogato poplačan. Praznina se na mah razcveti v sicer še statično, a intenzivno dogajanje; bolj kot se prizori nizajo, bolj se zdi, da gleda-mo vnaprej posnet film, v katerem ni prostora za napake. Prostor na odru izpolnjujeta predvsem telesi nastopajočih, ki sta spolno dvoumni celo v svoji goloti. V zavetju perfor-mativnosti/transformativnosti mo-škega telesa nič ne omejuje, da ne bi moglo postati žensko ali androgino; golo žensko telo dobi obleko in brčice, s tem pa prepričljivost in verodostojnost »pravega« moškega telesa ... Sleherna podoba, ki si jo telesi nadeneta, potrjujeta zamolča-no očitnost konstruktov: *spol ni, kar skriješ, ampak to, kar pokažeš*.

Poti ljubezni se drzno poigravajo z našimi prepričanji in pričakovanji o ljubezni.

Foto: Nada Žgank / Memento

Zgodba, ki jo telesi izrisujeta (vsaj v kakem aspektu), zadeva vsakogar od nas. Priča smo mnogim detajlom nekega odnosa, od nežne romantične ljubezni do zagrizenega boja za premoč nad partnerjem; dovoljeno nam je vstopiti tudi v svet BDSM seanse, v okviru katere se fizično nasilje prerodi v estetiko – izgubi običajno negativno konotacijo in postane erotično, lepo.

Temna barva basov in bele luči za-četnih minut zaznamujejo barve celotne predstave. Scena je minima-listična in učinkovita – na črnem mikrofону visi bela lasulja, na robu odra so črno-beli čevlji, vsa oblačila, ki jih nadeneta nastopajoča, so v enem ali drugem barvnem ekstremu. Vse to aludira na vprašanje: Kako črno-bel je v resnici svet ljubezni in medsebojnih odnosov? Kako vse ga je moč naslikati? *Poti ljubezni* ponuja mnogo paralelnih odgovorov na slednje vprašanje; od najbolj divjih, intenzivnih in posestniških nians do umirjenega, skoraj monotonega, božajočega ritma, v kakršnem pred-stava izzveni, preden ji zagospoduje aplavz.

Verona Andreuzzi

Spoli, telesa in užitki malo drugače

10. feministični in queerovski festival *Rdeče zore*, 5. –8. marec 2009

Letošnje *Rdeče zore* so ponudile odlično kombinacijo sproščujočega plesa na dvospolnem robu »heteronormativne« družbe in visoko kakovostna dela ustvarjalcev in ustvarjalk, ki pretresajo globoko zasidrane stereotipe in odpirajo pomembna politična vprašanja. Glavni poudarek je bil na izpraševanju presečišč med feminizmi in queerovskimi politikami, v središče je bilo postavlje-no vprašanje spola in seksualnosti, poleg tega pa tudi s tem povezano vprašanje pro-stitucije in pornografije. Avtorice in avtorji so se spraševali, kateri spoli in telesa ostajajo v industriji seksa nevidni? Kje so pornofilmi, ki se zoperstavljajo filmski pornoindustriji, temelječi le na iztrženju kar-se-da največje-ga dobička? In nenazadnje, kaj imajo o užitku povedati sodobni avtorski pornografski in erotični filmi?

Pred ogledom predvajanje erotičnih in pornofilmov *XXX do zore!*, ki je potekalo v duhu raziskovanja spol-nih fantazij in seksa, sem na spletni strani pregledovala vsebino programa in pod opisom naletela na kratko opombo: »Namenoma bodo skupaj predvajani tako queer kot strejt fil-mi, zato vas prosimo za spoštljiv odnos so sogledalcev in gledalk.« Opomba je v meni vzbudila pozor-nost; brala sem jo na način, da naj bodo strejti strpni do queerovskih filmov, in ne obojesmerno, kot je opomba možno brati. No, tako sem sama sebi priča vkoreninjenosti »he-teronormativnega« pogleda in s tem posledično svoje »omejenosti«. Na festivalu sta bila predvajana tudi dva odlična performansa Liad Kan-trowitz in Noa Reshef, njuni glavni

T E A T E R

prvini pa sta bili govorjena beseda in preoblačenje. Z rušenjem stereo-tipov sta pokazali na to, kar je v naši družbi nesprejemljivo in mora zato ostati skrito. Liad Kontrowitz svoj performans prične z govorjeno be-sedo in mogoče na prvi pogled šokantnim prizorom – no ja, šokantno dokler se oko ne privadi: na odru z razkoračenimi nogami, kjer so njeni spolni organi in bela polt vsem na očeh, izpoveduje svojo zgodbo, v kateri nastopa kot »razcepljena« osebnost – študentka na fakulteti, delavka v industriji seksa in uspešna novinarka. Pri tem se sprašuje, ali jo lahko obsojamo, saj je le človeško bitje in zakaj morajo te stvari druga pred drugo ostati skrite, saj jo le dobro opišejo. V nadaljevanju se preobleče v »orientalistično« žen-sko in nato s slačenjem ter razkri-tjem svojih seksualnih delov preob-rača stereotipne podobe ženskega (seksualiziranega) telesa, ki izvablja tudi politične napetosti. Torej, več-plastnost identitete in razkazovanje »skritega« v vrhunski izvedbi. Per-formans Noah Reshef je bil usmer-jen k zrušitvi tradicionalnega razu-mevanja tako striptiza kot vrhunca. Upriporila je parodijo na podobno-sti med »superheroji«, ki se poja-vljajo v pop kulturi, in pornoliki, saj oboji posredujejo družbi določeno sporočilo, ki je povezano s spolno privlačnostjo in seksi oblačili. Čeprav festival poteka v okviru »na-redi si sam-a«, kar pomeni, da raz-polaga z nizkimi sredstvi in je tako odvisen od naklonjenosti nastopajo-čih ter denarja, ki ga pridobijo s pobrano vstopnino, je bila vstopni-na »bornih« 4€, kar je več kot pre-malo.

Anamarija Šporčič
zhmuxel@yahoo.com

Fuzbal, babe, pir, muzika

Bura bend je prva hrvaška lezbična glasbena skupina, ki občasno raztura tudi na slovenskih odrih. Leta 2007 smo si na festivalu gejevskega in lezbičnega filma lahko ogledali kratek dokumentarni film *Bura v Ljubljani*, od takrat pa so dekleta dala že marsikateri gol in odigrala prenekateri komad. O glasbi, nogometu in drugih radostih smo se pogovarjali s Heleno Janečič, eno izmed trenutno šestih članic skupine.

Kdo ali kaj je Bura bend?

Po obliki je Bura bend lezbično-športna pop cover skupina, po vsebini pa izvrstna, megalomanska, gromozanska opojnost, poplava za čute zmešana s tantričnim pop pankom. Skupina je dobila ime po eponimni lezbični nogometni ekipi (Bura) in je bila pravzaprav ustanovljena med polčasom na neki tekmi. Bura bend je nastal z enim samim ciljem – zbrati denar za nogometne drese. Že na prvem nastopu je bil odziv publike zelo dober, dekleta so kričala ... in ugotovile smo, da brez tega adrenalina ne moremo več živeti, zato smo v skupini vztrajale. Članice Bura benda prihajamo iz različnih hrvaških krajev, zato se včasih le težko dobimo in vadiamo. Zasedba je povsem odprta,

stare članice odhajajo, nove prihajajo ... nato se stare vrnejo in tako naprej (smeh). Ne glede na to, kaj same mislimo o sebi, pa smo prepričane, da je naš obstoj pomemben, pa čeprav smo morda zgolj »sezonski« bend. Bistveno je predvsem, da kadar igramo, razgremo ozračje do te mere, da nam na oder mečejo neдрčke!

Kako pa izgleda prehod z igranja nogometna na igranje glasbil?

Enostavno, samo preoblečemo se. Čeprav smo enkrat nastopile tudi v nogometnih dresih. Ko smo igrале nogomet v tej naši neuradni lezbični ekipi, smo naenkrat ugotovile, da je mogoče na dekleta napraviti vtis na več kot le en način. Tako smo se poleg izjemnih potez na igrišču lotile še bolj izjemnih komadov na odru.

Bi nam lahko bolj natančno razložile teorijo za vašim delovanjem? Pravite, da se opira na post-struk-tur-liz-(em) in kritično rekonstrukcijo v kombinaciji z valjanjem po blatu in lovljenjem žoge. Kako natanko se ti koncepti povezujejo?

Post-struk-tur-liz-(em) je izraz, ki ga je skovala naša bivša članica in

teoretičarka Ivana G. Kovačič, gre pa pravzaprav za besedno igro. No, vsaj v hrvaščini, v angleščini izraz seveda izgubi svoj pomen. Da bi pravilno razumeli doživetje valjanja v blatu, pa vam svetujem, da se sami poskusite povaljati v njem in se nato še zapodite za žogo skupaj s hordo energičnih lezbijk, pa vam bo naša teorija v hipu popolnoma jasna.

Vas ljudje večinoma dojemajo kot »zgolj en lezbični cover bend«, kot se same nedolžno opišete? Kakšen je odziv na vaše delo na Hrvaškem? Kdo so vaši poslušalci?

Naši poslušalci so predvsem lezbijke in geji in oni so tudi naše ciljno občinstvo. Seveda pa nimamo nič proti, če sta naša politika in glasba vseč strejtom, ki prav tako pogosto poplesavajo na naših koncertih. Kadar smo prave volje in se nam da, smo lahko zanimive za zelo širok poslušalski krog (smeh).

Ali sebe vidite kot lgbt-aktivistke? Sodelujete morda še pri kakšnih drugih projektih?

Absolutno! Bura bend je pravzaprav neke vrste lezbična umetni-

ška mafija. Sodelujemo pri mnogih projektih, od aktivističnih filmov do umetniških razstav. Nastopile smo na zagrebški Paradi ponosa, prav tako na ljubljanski in na festivalu Queer Zagreb, poleg tega pa nastopamo tudi na literarnih večerih, ob odprtih razstav v galerijah in podobno... Hrvaške galerije so pokazale presenetljivo zanimanje za naše nastope in to pozornost vsekakor pozdravljamo. Trenutno pa sodelujemo tudi pri nastajanju lezbičnega dokumentarnega filma. Seveda smo vse članice odkrite glede svoje spolne usmerjenosti in nam to ni težko povedati v javnosti oziroma pred občinstvom.

Kar nekajkrat ste igrale tudi že v Sloveniji. Kako gledate na spor med našima državama?

Kar se tiče politike med Slovenijo in Hrvaško, vam moramo povedati, da je edina politika, ki nas zanima, tista, ki se tiče dogajanja v naših spalnicah. S kakšno drugo si ne belimo glave. Smo pa nekoč za novo leto nenajavljene prišle v Monokel in so nas zelo lepo sprejeli in pogostili. Tudi sicer ima Metelkova posebno mesto v naših srcih. Tam smo igrale tudi na enem izmed naših najljubših nastopov, na festivalu Rdečih zor.

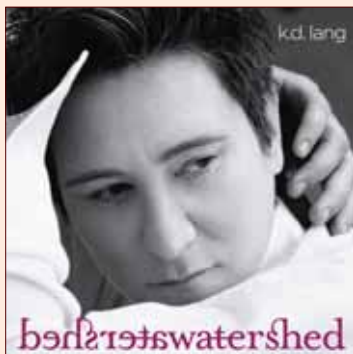
Za konec pa še najpomembnejše: Kdo bo po vašem mnenju letos zmagovalec Premier lige?

Priznati moram, da ne sledim dogajanju v tej ligi, spremljam pa hrvaško žensko ligo. Letos bo zmagal Osijek.

Plošče poslušaj in na koncerte hodi Janis.

zhmuxel@yahoo.com

k.d. lang —
Watershed

k.d. lang je zaslovela kot izvajalka kantri in folk glasbe, kjer tradicionalno občinstvo teh dveh zvrsti nad njo kot lezbijko in borko za pravice živali sprva ni bilo preveč navdušeno. Nekako tako, kot če bi Jadranka Juras in Salome udarili duet na pikniku (zaenkrat fiktivnega) društva slovenskih desničarskih polharjev. Kasneje se je k.d. tem rdečevratnejšem sicer vseeno priljubila na račun svojega izjemnega glasu in komadov, in čeprav je kasneje presedlala na pop, tokrat zopet s pridom izkorišča svoje korenine. *Watershed* je njen prvi avtorski album po *Invincible Summer* iz leta 2000, odlična kombinacija več žanrov, nekakšen preplet najbolj plodnih let ustvarjanja te odlične kantavtorice. Morda res ne gre za vrnitev v velikem slogu, saj je plošča glasbeno pravzaprav zelo preprosta, brez nepotrebne eksperimentiranja in posegov, vendar jo prav to naredi še posebej iskreno in poslušalcu prijazno. Za dolge poletne večere na plaži, road tripe in večerne kontemplacije ob kozarcu dobrega vina.

Ocena

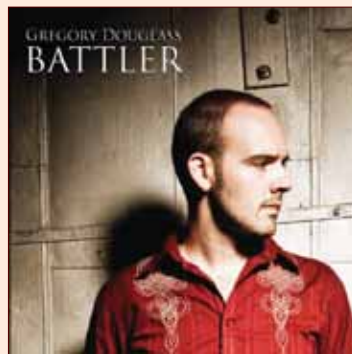
Antony and the Johnsons —
The Crying Light

Če ste se zadnje čase morda bali, da je depresivnim, melanholičnim vižam o tegobah življenja v instant pop svetu za vselej odklenalo, boste gotovo toplo pozdravili Antonyja Hegartyja in njegove Johnsonsone. Edinstveni vokalist (pač nekaj med dunajskim dečkom in črnsko blues pevko) in njegovo spremstvo so pred tremi leti od kdove kod treščili na glasbeno sceno in kot popolni novinci s svojim nezemeljskim avant-popom pobrali kup nagrad. Drugi album (po podobi Candy Darling na smrtni postelji naslovnico zopet krasi »androgino truplo«, tokrat japonski mojster butoha Kazuo Ohno), se od uspešnega *I Am A Bird Now* razlikuje predvsem v podajanju avtobiografskih elementov. Če smo bili pred leti navdušeni nad bolj ali manj neposredno obravnavo trans tematike, so tesnobne osebne izkušnje tokrat uglasbene v slogu velikih angleških romantikov, bolj subtilno, metaforično in pretanjeno, skorajda eterično. Da gre za bolj osebni album, dokazuje tudi odsotnost velikih imen, ki so sodelovala na prejšnjem albumu. Glasba je tudi tokrat mehka, zasanjana, komorna, tragična. Pop z dušo, otožnost za sladokusce.

Ocena

Gregory Douglass —
Battler

Kljub temu, da je pevec/kitarist/pianist Gregory Douglass izdal že svoj sedmi album, o njem v naših krajih ni bilo slišati prav veliko. Kar pa ne pomeni, da plošča ni vredna našpičenosti vaših uhljev. Ravno nasprotno, komadi so simpatična zmes rocka in popa, ki uspešno krmarijo med znanimi vižami in izvirnimi prijemi, zaradi česar vam nekajdnevno mrmranje pesmi, nadležno ugnezdjenih v vaši glavi, ne uide. Douglass se v svojem ustvarjanju posveča tudi gejevski tematiki, tokrat najbolj izstopa nekolikanj zlovešča pesem *Cathedral*, ki jo spremlja zgovoren videospot, v katerem se pevec, oblečen v duhovnika, poljublja s svojim partnerjem. Za pop ploščo nenavadno čustven izdelek, ki na trenutke spominja na Rufusa Wainwrighta, na prvi pogled preprosta besedila in presenetljiva glasbena raznolikost pa vas potegnejo vase in vam zapolnijo prijetno urico. Še en dokaz, da kvalitetne glasbene izdelke le še redko najdemo med uveljavljenimi lutkami v mašineriji glasbene industrije.

Ocena

Ani DiFranco —
Red Letter Year

Do podobnega zaključka je očitno prišla tudi Ani DiFranco, ki je že v začetku devetdesetih pričela snemati in izdajati glasbo v lastni režiji, neodvisno od velikih založb. Kar se je takrat zdelo kot nora poteza, ji je dolgoročno prineslo ustvarjalno svobodo, katere rezultat je tudi pričujoči album. *Red Letter Year* je nastajal kar dve leti in je verjetno eden pevkinih najboljših dosežkov, večplasten in brezhibno sproduciran, a hkrati spontan in razigran. Nedavno rojstvo hčere botruje mnogim mamastim momentom na plošči in tudi sicer so ljubezen, dom in družina med glavnimi temami. Ani DiFranco je povedala, da se je med snemanjem držala nove mantre, ki pravi, da se človek nikoli ne sme pozabiti imeti »fajn«. In prav ta filozofija je rdeča nit, ki povezuje vse pesmi, čeprav Ani tudi tokrat ne zanemari političnega aktivizma in veselim vižam doda tudi komade o nasprotovanju vojaškemu posredovanju v Iraku in posledicah orkana Katrina. Manj oster, pa vendar odličen album te okoljevarstvenice in aktivistke.

Ocena

Milk

Produkcija: ZDA, 2008
 Režija: Gus Van Sant
 Scenarij: Dustin Lance Black
 Igrajo: S. Penn, J. Brolin, J. Franco, D. Luna, D. O'Hare

Ne le biografski, temveč zgodovinski film, ki – morda nekoliko preohlapno – opisuje obdobje zagretega uveljavljanja in zavzemanja za človekove pravice in je bistven za razumevanje družbenopolitičnega konteksta glbtgibanja.

Gus Van Sant je eden redkih režiserjev, ki znajo učinkovito prehajati od avantgarde (*Moj mali Idabo*) do mainstreama (*Forresterjevo razkritje*), mimo prefinjenih art filmov (*Gerry*, *Paranoid Park*). *Milk* se režijsko umešča med Van Santova manj drzna dela, čeprav je stilistično, sploh pa vsebinsko, nedvomno manj komercialen od, na primer, nekoliko precenjenega *Willa Huntinga*, vendar je dovolj »klasičen«, da se lahko približa širšemu (beri heteroseksualnemu) občinstvu. Van Sant nas tokrat žal prikrajša za emocije in subtilno opojnost, s katero zna gledalcu tako

spretno zlesti pod kožo, kot bi se bal zdrsniti v prekomerno čustvenost. Rezultat je nekoliko hladen, dokumentarističen portret, ki ne doseže globljega učinka, ki je na primer pronical v hipnotičnem *Slonu* (kljub pomanjkanju vizualne grobosti, ampak zaradi vrhunske pripovedne strukture, enem najbolj šokantnih ameriških filmov o najstniškem nasilju).

Pa vendar: Van Santu gre vsekakor priznati dobro vodenje igralcev, pa tudi zmerno simboliko in učinkovito kombiniranje zgodbe z arhivskimi posnetki (fotografija dolgoletnega sodelavca Harrisa Savidesa odlično prikljče 70. leta). Uvodni prizor z gosti gejevskih lokalov, ki si zakrivajo obraz pred vsiljivimi kamerami, in aretiranci, nagnetenimi v policijskih kombijih kot klavna živina, ima, denimo, emblematično vrednost, saj povzame bistvo doživlja-

nja identitete kot sramovanja tako imenovane drugačnosti in podreja- nja, potuhe zatiralnim težnjam heteronormativnega establišmenta. Družbeni, fizični in še posebno umski geto, torej, ki je lahko – ravno glede na to, kako ga doživljajo tudi njegovi pripadniki – poguben ali pa postane oaza sproščene, outirane- ga življenja, kjer nam je dano iskati tisto, kar nam širši politični ustroj onemogoča, če ne že ravno zanika: srečo.

V iskanju sreče in osebnega zadovoljstva se v takem getu začne politični vzpon ene najbolj markantnih osebnosti v boju za gejevске pravice. Harvey Milk se je na političnem pohodu na nek način navzven »normaliziral«, da bi dosegel prepotrebne spremembe v skupnosti in mestu, ki ju je globoko ljubil; do zadnjega zvest samemu sebi in vsem, ki so vanj verjeli (med temi je bilo veliko

heteroseksualcev, ki so ga občudovali kot somišljenika, saj se je boril tudi zanje), je po svoje izkoristil politično vidnost za osveščanje in da bi ubranil pravice in dostojanstvo manjšin (škoda sicer, da iz filma izpade njegova soborka proti Briggsovi pobudi, Sally Gearhart).

Sean Penn se pogumno spusti v vlogo, ki močno odstopa od njegovega repertoarja, in se mojstrsko izogne glumaški hiperboliki. Mestoma mogoče res malce zgreši Milkov značilni igrivi pogled, na splošno pa brezhibno zadene njegovo mimiko ter zadržano, spoštljivo samozavest in inteligenco. To pravzaprav ne preseneča, saj je 48-letni igralec sam v več letih osebne in poklicne rasti dosegel globoko stopnjo samozavesti in zrelosti, ki ga danes ločuje od nekdanjih razvpitih incidentov z novinarji. Zrelosti, s katero se je večkrat drzno izpostavil tudi politično. Leta 2002 je odkupil celo stran *Washington Posta*, da bi v odprtem pismu Georgeu Bushu pozval k prekinitvi vojne v Iraku; sam je tudi obiskal Bagdad ter kot režiser sodeloval v omnibusu o 11. septembru z izjemnim, pretresljivo ganljivim in katarzičnim kratkim filmom, kjer prideta Pennova zrelost in rahločutnost resnično do izraza. Lastnosti, ki sta mu bistveno pomagali pri oblikovanju vse prej kot enostavnega lika, ki zaživi v vsej svoji prodorni prefinjenosti in vnetem, a obenem radostnem bojnem duhu.

Zasluga, da se film ne ovije v kalupe banalnega opisovanja, gre poleg

The Times of Harvey Milk

Produkcija: ZDA, 1984
 Scenarij in režija: Rob Epstein

Z oskarjem nagrajeni dokumentarec Roba Epsteina (*The Celluloid Closet*) nedvomno sodi, vsaj kar zadeva *queerovska* vprašanja, med najbolj dovršena in pomembna dela svoje zvrsti. Ob bogati zalogi arhivskih posnetkov Milkovih nastopov, televizijskih poročil in intervjujev ter pogovorih z Milkovimi prijatelji in sodelavci, odlični biografski dokumentarec opiše Milka in čas, v katerem je živel, s prodorno

zavzetostjo – od začetkov v četrti Castro do političnega vzpona, umora in shoda pretresne skupnosti ter sramotnega procesa Danu Whitu in izgredev, ki so sledili. Mojstrsko posneti film, skozi katerega nas spremlja pripovedovalec Harvey Fierstein (*Torch Song Trilogy*), je prav tak kot človek, ki se mu pokloni: pogumen, duhovit, a obenem skrajno resen, iskren, navdihujoč, ganljiv v svoji odkritosrčnosti ter vreden največjega spoštovanja. DVD je na voljo v vseh boljše založenih tujih spletnih trgovinah, vsebuje pa številne zanimive dodatke. Vredno je odšteti nekaj dolarjev več za ameriško izdajo, ki poleg alternativnega konca, epiloga o Danu Whitu in zahvalnega govora na podelitvi oskar-

jev, vsebuje posebno serijo prilog ob 25. obletnici dogodkov, na primer okroglo mizo z Whitovimi odvetniki.

Ocena ★★★★★

Novo na DVD ... doma

Pennu tudi Denisu O'Haru, ki odlično upodobi skoraj fanatično konzervativnega senatorja Briggsa (O'Hare je, mimogrede, outiran gej), in predvsem Joshu Brolinu, ki postopno razkrije notranji konflikt Milkovega morilca Dana Whita, svénika, ki strogo zavrača vse, kar Milk kot homoseksualec predstavlja, a se obenem zdi, da ga potihoma občuduje. Ali je Dan White imel pomisleke glede svoje homofobije in je bil nesrečen, ker se ni mogel kot nehomofob »outirati« v getu *strejtovske* večine? »Mislim, da je naš,« se pošali Milk. Ob tej izjavi ter ključnem prizoru soočenja med Harveyjem in pijanim, vse bolj izoliranim in ponižanim Danom – ki ga pozneje sklene zlovešči kader golega Whita (*»Ab! Tosca, pagherai ben cara la sua vita!»*), ki nemirno gleda skozi okno – dobimo v okviru dramatizacije resničnih dogodkov verodostojen vpogled v ozadje njegovega tragičnega dejanja (medtem ko ga je porota spoznala za krivega uboja, češ da je šlo za hipni naklep; podobno kot pri uboju na mah, s tem da naj bi Whita razdražila *junk* hrana). Vendar pa slika, ki jo ustvarita Whitaova čustvena in moralna razdvojenost ter preplet odnosov, nazadnje razvodeni, ker Van Sant s preveliko distanco preide na množični shod po Milkovem umoru in ga »povzame« v zaključnih napisih, kjer tudi na hitro opravi s kaznjivo, ki je doletela Whita.

Ocena

Divja milina

Produkcija: ZDA/Španija/Francija, 2007
Režija: Tom Kalin
Scenarij: Howard Rodman (po knjigi Natalie Robins)
Igrajo: Julianne Moore, Stephen Dillane, Eddie Redmayne, Unax Ugalde

Film temelji na resnični zgodbi Barbare Daly, lepotice skromnega izvoru, ki se je poročila s premožnim dedičem ter svoje ozadje vztrajno zakrivala s pozerskim vedenjem, silno potrebo po ljubezni pa preganjala z dušeče tesnim odnosom do sina. Ojdipovska tragedija se odvije hladno in brezdušno, kot če režiserju ne bi bilo jasno, katero smer naj ubere, nalogo oživljanja filma pa prepusti glavni igralki. Barbara hlasta po naklonjenosti elite in obenem histerično zavrača njeno vzvišenost; hladnokrvno prekine sinovo ljubimkanje s fantom, da bi zraven skadila džojnt in opravljala; sooči se z možem in končno sname masko (vsaj po izboru besed sodeč), zapelje prijatelja, ki je pred tem zapeljal sina (ampak menda samo v režiserjevi priredbi. Metafora torej ...), s pogubnimi psihološkimi posledicami; libertinizem, notranja razklanost, samouničevanje, incest ... Materiala več kot dovolj, in Mooro va se potruži, ampak naloga je od vsega začetka obsojena na propad, ker je Kalin očitno še ujet v kalupih eksperimentalizma in nima dovolj razvitega čuta za pripovedovanje. Nazadnje ustvari le zbirko tjavdan nanizanih prizorčkov, skoraj vinjet, in izumetničenih dialogov. In Barbara se povrhu vsega v skoraj 30 letih ne spremeni niti za pol gube.

Ocena

Luka Pieri

Novo na DVD ... v tujini

Nevidni svet

Produkcija: Južna Afrika, VB, 2007
Režija: Shamim Sarif
Igrajo: Lisa Ray, Sheetal Sheth, Parvin Dabas, David Dennis

Za debitantko Shamim Sarif, ki je film *The World Unseen* posnela po svojem romanu, lahko rečemo, da ima pred seboj svetlo filmsko prihodnost. Sarifova namreč tenkočutno in natančno izriše tragiko življenja v Južni Afriki leta 1952, ko je bila transgresija že sama barva kože ali kulturno poreklo, kaj šele koga si ljubil.

Miriam je tradicionalna indijska mati, Amina pa nasprotno upornica, ki krši vsa takratna pravila – vozi taksi in odpre gostilno s črncem Jacobom. Ko se Amina ponudi, da bo Miriam učila voziti avto, in jo povabi, da bi delala pri njej kot kuharica, se med njima splete tesno prijateljstvo. A za Miriam je cena njenega družjenja visoka, saj odkrije ne le grenko resnico o svojem zakonu, ampak tudi o svetu, v katerem živi. Ljubezenska zgodba je namreč le ena plat filma, ki hkrati prikazuje tudi razizem, šovinizem in podobno. Film nam zato pomaga ozavestiti, kako pomembno in radikalno se je svet spremenil v zadnjih petdesetih letih. In čeprav se nam danes zdi, da morda določeni stereotipi pod površino še vedno ostajajo, pa nas zgodba opozori, da so nekatere stvari, čeprav morda spremenjene zgolj na površini (se pravi, politično in formalno), za našo dobrobit/srečo in dobrobit/srečo drugih, pravzaprav bistvene.

Ocena

Katarina Majerhold

Ne morem misliti »prav«

Produkcija: Južna Afrika, VB, 2007
Režija: Shamim Sarif
Igrajo: Lisa Ray, Sheetal Sheth, Antonia Frering, Dalip Tahil

Za drugi film Shamim Sarif *I Can't Think Straight* lahko rečemo, da je povsem spodobno razvedrilo. Še več, tipična *coming out* zgodba, ki nas na koncu celo rahlo razočara. Ne zaradi svoje scenaristične, igralske ali produkcijske kakovosti, ampak preprosto zato, ker smo že tolikokrat videli podobno zgodbo.

Tala, Palestinka, ki živi v Londonu, se pripravlja na veliko poroko (pred tem je pustila že štiri zaročence!). Na drugi strani imamo sramežljivo, introvertirano Leylo, Angležinjo z indijskim poreklom, ki želi ustreči vsem razen sebi. No, vsaj dokler ne sreča Tale in se zaljubi vanjo. Tala ji čustva vrne in prizna, da je bila nekoč že noro zaljubljena v sošolko. A ko si Leyla končno prizna, da je že od nekdaj lezbijka, se nemudoma in brez odlašanja outira. Nasprotno pa se zatakne pri Tali ...

V prejšnji številki smo predstavili izraelski film *Skrivnosti*, ki je poglobljeno problematiziral vlogo in nalogo ženske ter njene lastne sreče (želje) v judovski tradiciji. Na žalost tega ne moremo reči za ta film. Čeprav se film mestoma dotakne boleče točke izraelsko-palestinskega konflikta, pa želi biti predvsem tipična zahodnjaška romantična zgodba s srečnim koncem.

Ocena

Katarina Majerhold

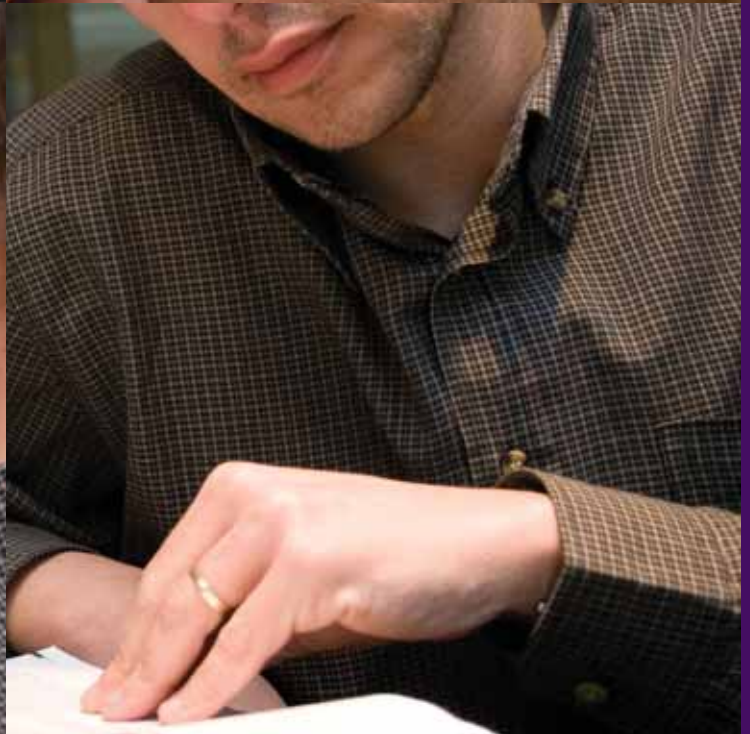

foto: Nada Žgank/Memento

Mitja Blažič
mitja_b@yahoo.com

Intervju z Andrejem Karolijem

Ovce in pastirji

»Dober glas seže v deveto vas, lep pa prav v vsako, celo mojo, ki ni ne Dolenja ne Gorenja, ampak nekaj vmesnega, torej Srednja vas. Ko sem ga prvič zaslišal, se mi je 'ugneznil' v uho. Njegov žametni glas, namreč. Baržunast. Poln, mehek in karizmatičen je. Ko me zjutraj prebujala, se mi resnično ni težko postaviti pokonci.«
Kje ste to že brali?

Iz nostalgije, morda zaradi primerjave med našim in njihovim delom, zaradi razbijanja oltarja, na katerega smo jih neupravičeno postavili, morda za konstatacijo napredka ali inspiracijo ... vsake toliko še vedno posežem po starih *Revolverjih*. Številka 23/24, marec–avgust, 1997 je prinašala intervju *Ortodoksnih heteroseksualcev*. Sočen flirt Gustija Lebna z Andrejem Karolijem. In me je prešinilo. Dajmo ponoviti! Z istimi vprašanji. Po dvanajstih letih. In sva opravila. Teden, preden je v njegovih rokah pristal šesti Viktor. Tam, kjer je najbolj v elementu. Na Valu 202. Prav zares. Med vodenjem njegove legendarne petkove *Popevke tedna*. V živo!

Razlika med Andrejem Karolijem danes in tistim izpred dvanajstih let?

Dva otroka, lastniško stanovanje (samo še 93 obrokov), javni uslužbenec zavoda, ena boleča zdravstvena izkušnja, drugače pa ni kakšne ekstremne razlike.

Popevka tedna je bila takrat glavna.

Zdaj urednikujem glasbenemu uredništvu, popevka je še vedno z

mano, kot tumor, ki se ga ne moreš rešiti. (Saj ne da bi se ga hotel.) Če je bilo pred 12-imi leti 70 odstotkov mojega dela povezane ga z glasbo, jih je zdaj 95. Tistih 5 pa rezerviram za sredina jutranja vodenja.

Kako si doživljal intervju z Gustijem Leb- nom?

Sedela sva čez cesto, takrat je bil tam Central, v kleti takratnega hotela Turist, današnjega City. Ne vem, kot samo še en intervju.

Ker bere se kot flirt.

Z njegove strani po mojem mnenju ja. Ampak jaz se verjetno v tistem trenutku nisem zavedal tega. In tudi po mojem ni bil tako očiten.

/Andrej Karoli, v živo, Tina Maze v Ofterschwangu po prvi veleslalomski vožnji prva in tik pred drugo./

Dober dan v odličnem petkovem popoldnevu. Vreme je čudovito, vi ste takisti. In nadaljevanje programa z Vala 202: veliko muzike in držali bomo pesti za naše.

Kaj poslušas, ko si svoj privatni DJ?

Še vedno prevladuje R&B in hip hop muzika, ki pa se je v 10-ih letih blazno spremenila. Postala je še bolj dominantna, kot je bila takrat, govorim predvsem o ameriškem tržišču. Je pa res, da se v zadnjih dveh letih spet bolj nagibam k rocku. Vse, kar ima vsaj dve kitari ali eno zelo našponano kitaro, je v mojih različnih digitalnih predvajalnikih. Mogoče je to neka logična demografska posledica, ker počasi rinemo proti štirici, je pa res, da je bil trg v nekem trenutku prenasičen z R&B-jem. Še vedno sem eden tistih, ki pri glasbi absolutno prvenstveno poslušam besedilo.

*Popoldne na Valu 202. Minuto čez popoldru-
gno, če ste na cesti, naj vas sonce ne zaslepi, ne tako, ne drugače. Z Vala 202: muzika, kultura ob 14. uri, vsi predlogi za Popevko tedna že na spletu, na rtvslo.si/val202, kmalu tudi v vaših ušesih. Najprej gremo v Nemčijo. 2 čez popoldru-
go, Tina je prrrrrvaaaa! Igor Tominec spremlja dekleta in žene, ki smučajo veliki slalom, veleslalom z eno besedo in Tina je prrrrrvaaaa!*

Barry White ...

... saved my life, je refren komada Love Unlimited benda Fun lovin' criminals, ki je hvalnica glasbeni zapuščini Barryja Whitea. Njega ni več, takrat je še bil. Drugače pa absolutno prepis izjave izpred 10-ih let. Še posegam po njegovi zapuščini. So momenti, ko ni drugega, kot Barry White.

Igor Tominec bo spremljal najboljše tri v živo na Valu 202 in vmes še kdaj, muzika za novi popevki tedna na www.rtvsllo.si/val202, lahko glasujete do 14.30, potem sledi še telefonsko glasovanje. Grimmski je domač bend, toplo priporočam. Prek spleta si lahko legalno naložite njihov celotni opus. Catatonia je naslov godbe, in to je prvi domači predlog za novo Popevko tedna. Ne pojejo po domače, pojejo pa.

Grimmski nimajo nobene zveze z Grim- som, upam.

Ja, končno nekaj dobrega s črkami, ki sestavljajo priimek Grims.

Michael Jackson je tudi že skoraj mrtev.

Z razliko, da je napovedal zadnji povratek. Mu skoraj verjamem, da bo res zadnjič. Serija koncertov v Londonu, kar se evropskega dela sveta tiče. Če gledam samo, kar je naredil v zadnjih 8-ih letih, vizualno in glasbeno, je zame spaček kljub svoji izjemni zapuščini. Na vsak način je hotel biti v koraku z aktualno produkcijo, kar mu ni uspelo, ker to ni to. S takšnim

pedigrejem, kot si ga je naredil v svoji 40-letni karieri, mu res ne bi bilo treba posegati v vse sodobno glasbeno izrazoslovje. Vse stvari, ki so se vmes zgodile, so samo še potrdile, kar sem rekel pred 10-imi leti. Sem zelo odprt, netabuiran, kar pa zadeva seksualno suženjstvo ali pedofilijo, tu pa je meja moje tolerance na ničli.

Se še vedno izogibaš diskotek?

Saj jih ni oz. so klubi, ampak klubska ponudba mi nekako ne sede.

*Novice iz Nemčije na Valu 202, Tina Maze kmalu tudi v živo pri nas. 2 minuti se ne bomo slišali, potem bosta svoje odpe-
la Vlado in Neišba in z Vala 202 končni dogodki današnjega veleslaloma. Vse to v nadaljevanju programa, če bo kaj novega na cestah se slišimo, sicer pa srečno pot. 21 pred 14.*

Centrala ni več, diskoteke se bolj ali manj spreminjajo v neke prostore tematskih zgodb. Prostor ne narekuje teme, ampak zgodba, ki se bo zgodila, narekuje prostor.

Ni družinsko življenje tisto, kar te odvrča?

Ne, ne. S Suzano se včasih ujameva, da hodiva ven manj, kot bi lahko. Čeprav bo zvenelo poceni, nama je najlepše doma. Res. Ker je čez dan vse tako našponano, da si ne želiš drugega, kot biti od poznega popoldneva do zgodnjega večera doma z otrokoma. Ko gresta spat, pa še malo sam s sabo oz. sama s sabo.

Si kdaj v teh zadnjih 12-ih letih uspel iti v nedeljski K4? V starem intervjuju namreč praviš, da še nisi bil v nedeljski Štirki.

V zadnjih letih ne, ampak kmalu po tistem intervjuju sem bil dvakrat. In mi je bilo fajn. Pogled na občinstvo je sicer drugačen, scena je drugačna. Bil pa je samo še en večer.

Vsakih nekaj 100 let. Ste na Valu 202, vsak dan upam, da ste zraven. 16 pred 14., kulturne drobtinice na Valu 202 ob 14., že pred tem pa bo jasno, kako nam bo šlo danes v Nemčiji. V živo spremlja dekleta na veleslalomu Igor Tominec in mimogrede še to: vsi predlogi za novo Popevko tedna so objavljeni na spletu. Se slišimo, potem ko, upam, da bomo zmagali. Igor.

Kako dojemate evolucijo vzdušja okrog homoseksualnosti pri nas?

Kot laični opazovalec tega časa. Pred 12-imi leti se mi zdi, je bilo vse bolj spontano. Istospolne družbe takrat še niso bile toliko ekstrovertirane. Niso tako težile, v pomenu težiti k nečem. K priznavanju, enakopravnosti. In širša družba ni bila »obremenjena« s temi družbami, ker v družbeni krajini ni bilo toliko govora, pisanja. Stvari so se odvijale, niso pa bile toliko prezentne navzven, kot so postale, recimo, v zadnjih petih letih. Od zakona o registraciji so bili, po mojem prepričanju, vsi revolti druge strani vsaj toliko nerazumljeni, kot hotenja istospolnih partnerjev po enakopravnosti. Problem je, da ne na eni strani ne na drugi ni posameznikov, ki bi na kmečki način povedali, zakaj nekaj ni narobe. To je mogoče rahlo boljši, ne pa nujno zadnji možen način, da bi prišlo do večjega sobivanja. Ko pa nekdo javno izraža svoje želje in zahteve, je psihološka posledica, da druga stran stopi v bran nečesa, česar je vajena. Ne razmišlja, ali je narobe ali prav, naravno ali ne, ampak je samo navajena.

Kako oboji nerazumljeni?

Nerazumljeni v smislu, da se niso ne eni ne drugi dali prepričati, da bi sploh razmišljali na način, da nekaj ni narobe. Čisto politično: imaš konservativo in liberalo. Konservativci so v tem primeru

good guys, ker konservavec bo takoj rekel ne. Liberallec bo cincal, držal figo za hrbtom, zraven pa bo delal digitronček. Razlika je sicer tudi v tem, da konservativcu ni treba kalkilirati, ker je njihova baza bolj fiksna kot liberalna. Prepričani so, in govorim o promilih konservativcev, ki so se skozi družbeno revolucijo liberalizirali. Na liberalnem polu pa je precejšnja fluktuacija. Baza liberalcev je zelo preračunljiva. Vedno gre tja, kjer je več inkoma.

Ena in druga stran, misliš pro gej in proti gej?

V bistvu je trikotnik, ki se skozi leta suka. Na eni strani so vedno aktivisti, nasprotni pol pa je sestavljen iz 4-letnega cikla. In hudič je, ko se o primarnih stvareh pogovarjaš vedno znova na različne načine. Še vedno mislim, kot pred 12-imi leti: osebna izkušnja je zame tista, ki lahko privede ali k čaščenju ali k sovražnosti. A priori strinjati se ali ne z nečem, s čimer nimaš izkušenj, samo zato, ker to počne okolje, to je zame drobniča, ovce, beeee! Gremo na pašo! Odvisno je samo, kdo je tisti dan pastir. Problem je torej pastir, ne toliko ovce.

Trgaš me, eden izmed domačih predlogov za novi popevki tedna, vsi trije domači so pod streho. Pearl Jam, recimo jim skoraj prvaki grungea iz Seatla, ZDA. 10 let mineva od tistega časa, ko je bil grunge 1. glasbena zvrst na svetu. In pred desetimi leti so Pearl Jam izdali prvi album Ten, ki je mejnik tistega časa. Po desetih letih ponovno izid albuma. Brother je zgozdba,

ki je označila tisti čas. Pearl Jam, tuji predlog za novi popevki tedna. Ste na Valu 202.

Med tvojimi prijatelji sta bila pred dvanajstim leti gej in lezbijka.

In sta še oba.

Jih je kaj več?

Prijatelj ne, več znancev, kolegov, javnih osebnosti, ljudi, s katerimi sem v stiku in ki so se mi razkrili. Kakih 300 odstotkov več.

Zakaj ni slavnih razkritij pri nas?

Zakaj bi pa bila?

Ker bi slavni lahko veliko pripomogli k pozitivni družbeni klimi, in bi bilo tistim, ki se bojijo, lažje, ker ...

Ok, ok. Razumem. Podvprašanje: če nekdo ve za nekoga »slavnega«, da je istospolno usmerjen, in je ta, ki ve, aktivist nečesa, a je kdaj vprašal »slavnega«, če bi se razkril za stvar?

Sprašuješ, zakaj ne vprašam Maria, če bi se razkril?

Javno osebnost. Estradnika. Politika. Nekoga, ki je »household name«. Razumem željo, ker imam izkušnjo s svojo depresijo. Mene so vprašali, poklicali so me s POP TV-ja, in sem povedal, da sem doma, ker okrevam zaradi depresije. Naredili so prispevek, in ko je bil objavljen, se je vsul plaz ljudi, posameznikov, združenj, ki so me nenadoma začeli trepljati, češ, kako fino, da je javna osebnost povedala, da depresija ni bавbav.

Depeche Mode kmalu z novim albumom Sound of Universe, zvoki vesolja. Wrong

je eden od tujih predlogov za novi popevki tedna, glasujete lahko na naši spletni strani, kmalu tudi v živo na Valu 202. 14. je mimo, zmagali nismo, smo pa dobri ...

Nikoli nisem pomislil, da bi se izpostavil za stvar. Šele potem sem spoznal, da obstaja v Sloveniji 15 društev, ki se ukvarjajo s tem.

Problem Maria ni problem pravice do klozeta. Vsak ima to pravico. Jezi me, ker ima možnost in moč pomagati, pa tega ne naredi, čeprav izkušnje iz tujine kažejo, da v svetu estrade še nihče ni propadel zaradi razkritja. In besen sem, da nam nenehno prodaja zgodbo o varovanju svoje zasebnosti, pri čemer nam v Jani redno prodaja reportaže svojih zasebnih potovanj, v Spet doma pa goste sprašuje skoraj izključno zasebne stvari. In vso oddajo povsem nepotrebno blefira heteroseksualnega moškega.

Prvoosebno razkritje javne osebnosti pri nas, za katero skozi medije ves čas namigujejo, da je ali ni ... Ne vem, če bi bilo tako razkritje pozitivno za kogarkoli. Možne reakcije: kar zadeva urbane populacije, bi večina rekla: »Itak, saj vemo!«, majhen odstotek: »Itak, saj vemo, bravo!«, en del bi samo skomignil z rameni. Majhen del: »Saj smo vedeli, samo o tem se pa ja ne govori.«, še manjši: »Bljek!« in že manjši (šepetaje): »Kaj pa je to gej?«. Ne se slepiti. OK, javna osebnost gre iz omare, a si predstavljaš medijsko gonjo? Še Ciciban bi hotel intervju z njo.

Morda, ampak potem ne bi bilo več sredstva za poniževanje. Pa ni potrebno ničesar reči, lahko gre na Viktorje s fantom.

Pred leti je bil tam »moment«.

In reakcijo publike sem dojemal kot odobravanje, kot katarzo.

Našo katarzo. Ploskali smo, vsi! Super! Tisti »nič bat« na Viktorjih pred leti, tisti dve besedi sta bili

več kot da bi snemali dokumentarec o njem. Ampak, ko vržeš kost, hoče folk zrezek. T-bone, medium rare. Ko se aktivisti pogovarjate, a greste globoko v vse možne posledice takega razkritja, v kožo nekoga, ki bi potem morda celo zavestno postal portparol za stvar.

Nobena zvezda še ni ugasnila od razkritja. Ni pa preprosto.

Ko gre za kakršno koli osebno stvar, premalokrat pomislimo: »Pizda, to je kljub vsemu samo človek.« Vse te notranje zadeve, ki jih on ne bo izražal ... ali je vredno? Ker takrat, ko je najhuje, človek postane egoist. In se ti jebe za stvar. Ne moreš drugače, jebe se ti za stvar, da se ti bolj ne more.

Takole Bjork na Islandiji streže stvarem z big bandom lokalne radiotelevizije. Ste na Valu 202, 14.10. še enega tujega sem vam dolžan. TI je reper, Justin Timberlake je skoraj enako bel kot Michael Jackson, je pa njegov neoklicani naslednik. Dead and gone.

Jezi me, ker je utelešenje imperativa: »Lahko obstajaš, če si tiho.« Čas je že, da nekdo prebije ta zid. Sestre niso.

Niso, ker jih niso dojemali kot istospolno usmerjene, ampak kot ...

... kot neke zabavne figure ...

... ki pa so, mogoče nezavedno, stvari naredile več škode kot koristi. Moram reči, da me je včasih, ko so fantje nastopali v drugih vlogah, njihov način javnega pojavljanja motil. V smislu: »Pismo, ne se igrat, ker je nekdo lahko zaradi tega na slabšem.« So trenutki, ko razmišljam o tem, in razmišljam o izbrisanih, in ko dam na tehtnico, se mi zdi vse isto. Pa fak, ne moremo tako naprej! Ali je življenje eden mimo drugega, kot ga živimo zdaj, res toliko slabše, kot sobivanje. Včasih, ko je človek utru-

jen, in vsi smo včasih utrujeni, si reče, pustimo pri miru. Mi smo tu, oni tam. Sicer mislim, da nek evolucijski napredek je. Kakorkoli obrneš se je v zadnjih 40-ih letih veliko spremenilo.

40 let je od uporov v Stonewall Innu.

Stonewall je ZDA. Imaš pri nas Stonewall?

Imaš. Leta 2001 Galerijo in Braneta Moze-tiča.

Razlika med medijsko pokritostjo Stonewalla in pokritostjo Mozetičeve Galerije je velika.

Tudi Galerija je bila dobro pokrita, ker je vodila do prve parade ponosa.

Parada. Tu pa imamo ljudje največ težav. Za sobivanje nepripravljeni heteroseksualci imajo težavo, da nekdo javno izraža svoje življenje. Zakaj bi vi morali imeti parado, ker se imate radi. Tudi mi se imamo radi, pa nimamo parade.

Imate jih, vsak dan imate parado na ulici, kjer se lahko držite za roke in poljubljate, brez strahu, da bi kaj priletelo.

Ampak o tem ne pošiljamo sporočil medijskim hišam.

Za valentinovo jih pošljete. Veliko. In tudi javno se poljubljate. Organizirano. Mno-žično.

Evo, vidiš, nisem pomislil. In mi je totalno logično. In po mojem bi še kak manj toleranten tako razlago razumel. Saj res, za jebeno valentinovo ...

Ponavljam vprašanje iz starega intervjuja: kaj bi se zgodilo, če bi ti izpovedal ljubezen, ki pa je (skoraj) nujno povezana s (homo)seksualnim interesom?

Kako drugače, kot prijazno zavrniti in povedati, da mi ljubezni ne manjka. In recimo, da je to že dovolj, da razumen predlagatelj razume. Bi pa najverjetneje odgovoril tudi, da nimam istospolnih afi-

nitet. Ajde, da ne bodo rekli, da sem poln samega sebe, 95-odstotno sem prepričan, da bi zelo mirno reagiral.

5 odstotkov pa puščaš možnosti za en hiter blow job?

Ne, ne. 5 odstotkov prepuščam načinu, kako bi mi bilo povabilo posredovano. Kar zadeva spolnosti ostajamo pri naslovu.

Kaj, če bi se te kak peder lotil nasilno?

Bi se verjetno odzval nasilno oz. samoobrambno.

Se je po tvojem družbena klima radikalizirala?

Ja, oziroma vse je javno, in morda imamo zato občutek, da se je radikalizirala. Ali je to res, ali se o tem prej ni toliko javno govorilo? Zdi se mi, da je javno prisotnih več mnenj, kot jih je bilo nekdaj.

Več proti?

Morda gre samo za vtis, da jih je več. Ne bom rekel, da jih je manj, ampak, tako kot tisti za, imajo zdaj tudi tisti proti enako prostora za izražanje mnenj. Pri artikulaciji enih in drugih pa je pomembna razlika. In način, kako so včasih izražena stališča proti, mislim da jih mediji ne bi smeli objaviti, ker to ni lepo. So načini izražanja, ki v javnosti nimajo kaj iskati. Ker pa živimo v jebeni potrošni družbi, se vse prodaja, tudi sovražnost. In zaradi ratingov dajejo mediji nekaterim politikom mikrofon znova in znova. Naj enkrat reče voditelj, da Jelinčiča niso povabili, ker vemo, da bo sral. In bo končal v šestih sekundah, on pa bi govoril dve uri.

Si v konfliktu s svojim spolom?

Je okolica v konfliktu s tvojo identiteto?

Se težko naslavljaš kot moški ali ženska?

Meniš, da je delitev na dva spola omejujoča?

Pridruži se

Legebitrinemu projektu

TRANSMission.

Naš cilj je dvigovati zavest o trans-identitetah v slovenski družbi. Ustvariti želimo varen prostor za trans-spolne osebe in jih opogumljati pri lastnem spolnem izrazu.

TRANSMission stremi k sprejemanju, enakosti in svobodi za vse spolne identitete.

Piši na: legebitra@siol.net
ali pokliči 01/430 51 44

	Pogosto				Enkrat ali nekajkrat				Nikoli			
	gej	lezbijka	bi	queer	gej	lezbijka	bi	queer	gej	lezbijka	bi	queer
Verbalno nasilje	6,2	2,2	5,1	/	27,7	23,9	17,9	/	66,2	73,9	76,9	100
Neverbalno nasilje	7,7	4,4	2,5	/	26,2	24,4	30,0	20,0	66,2	71,1	67,5	80
Fizično nasilje	1,5	/	/	/	7,7	/	/	/	90,8	/	/	/

Tabela 1 – Oblike nasilja v šolah in fakultetah glede na identitete skupine, v odstotkih

Roman Kuhar
roman.kuhar@gmail.com

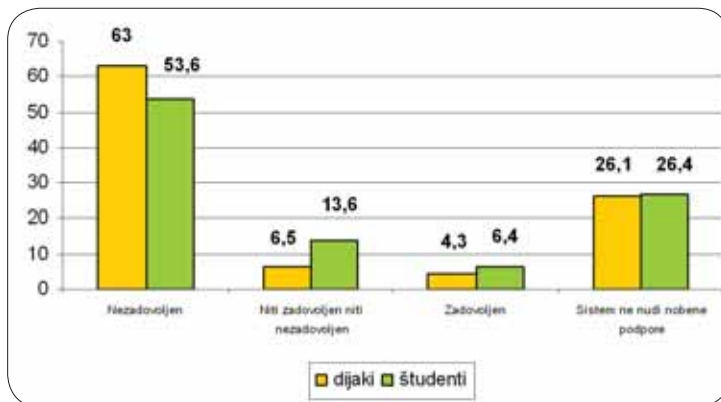
Raziskava o vsakdanjem življenju glbt-mladih v Sloveniji

Še vedno: vsepovsod nasilje

Legebitra je bila v lanskem letu zelo aktivna na področju akcijskega raziskovanja. Poleg raziskave o nasilju nad glbt-populacijo – rezultate smo objavili v prejšnji številki *Narobe* – so Simon Maljavec, Anja Koletnik in Jasna Magič izvedli tudi raziskavo o vsakdanjem življenju istospolno usmerjenih mladih v Sloveniji, ki je potekala od marca do maja 2008. V raziskavo so zajeli 221 mladih lgbt-oseb do 30. leta starosti, anketiranje pa je potekalo v treh skupinah: dijaki (21 %), študenti (51 %), zaposleni in brezposelni (27 %). V vzorec je bilo zajetih 44 % gejev, 29 % lezbijk, 21 % biseksualcev, 5 % queerov, preostali pa se niso identificirali. V nadaljevanju izpostavljamo nekaj izbranih ugotovitev raziskave, celotno raziskovalno poročilo pa lahko dobite na internetnih straneh Legebitre (www.drustvo-legebitra.si).

Izobraževanje

Uradni kurikulum devetletne osnovne šole v Sloveniji eksplicitno omenja spolno usmerjenost kot učno temo le enkrat. V petem razredu osnovne šole naj bi učenci in učenke pri predmetu *Družba* spoznavali razlike med ljudmi, ki jih obkrožajo. Vendar pa učbeniki za omenjeni predmet ne omenjajo spolne usmerjenosti. Sklepamo lahko, da se homoseksualnost kot tema razprave pri pouku pojavlja sporadično in nesistemske. To odsevajo tudi rezultati raziskave: 52 % vprašanih dijakov je zatrdilo, da se o homoseksualnosti v šoli

Slika 1 - Ali ste zadovoljni s podporo, ki jo šolski sistem nudi istospolno usmerjenim mladim?

niso pogovarjali, 9 % se jih ne spomni, da bi o tem govorili v šoli, dobrih 36 % pa, da so o tem govorili bolj malo. To pomeni, da dobrih 97 % vprašanih dijakov, ki so bili v povprečju stari 17 let, do takrat v procesu izobraževanja o homoseksualnosti v šoli ni slišalo ničesar ali zelo malo. Tudi zadovoljstvo z dostopom do informacij o homoseksualnosti v šolah in na fakultetah ni visoko. V povprečju je 81 % vprašanih dijakov in 75 % vprašanih študentov nezadovoljnih z dostopom do informacij o homoseksualnosti v kontekstu šole, ki jo obiskujejo. Večina dijakov in študentov tudi ni zadovoljna s šolskim sistemom podpore za istopolno usmerjene posameznike. Dobrih 26 % dijaške in študentske populacije je zatrdilo, da šolski sistem ne nudi sploh nikakršne podpore istopolno usmerjenim mladim. **Slika 1**

Nasilje v šolah

Raziskava je pokazala, da dijaki in dijakinje zaradi svoje spolne usmerjenosti pogosteje doživljajo nasilje kot študentke in študenti. Predvsem srednje šole so zato nevaren prostor za istopolno usmerjene, saj se več kot ena desetina istopolno usmerjenih dijakov in dijakinj pogosto srečuje z nasiljem

zaradi svoje spolne usmerjenosti, več kot 35 % vprašanih dijakov pa ima vsaj eno izkušnjo nasilja zaradi svoje spolne usmerjenosti v šoli. Na fakultetah ima tako izkušnjo skoraj 11 % glbt-šudentk in študentov.

Geji so edina identitetna skupina, ki je v šolskem prostoru doživela fizično nasilje sošolcev zaradi svoje spolne usmerjenosti – 10 % vprašanih gejev je poročalo o tem – medtem ko so preostali izpostavljeni verbalnemu in neverbalnemu nasilju. **Tabela 1**

Akterji nasilja v šolah in na fakultetah pa niso zgolj sošolke in sošolci – čeprav v večinskem deležu so – pač pa tovrstno nasilje lahko izvajajo tudi učitelji/ice in profesorji/ice. Skoraj 9 % vprašanih dijakov in 3 % vprašanih študentov je že izkusilo vsaj en primer verbalnega nasilja, ki ga je zaradi njihove spolne usmerjenosti izvajal učitelj/ica oziroma profesor/ica.

Zaposlovanje

Med zaposlenimi respondentkami in respondenti, ki so sodelovali v raziskavi, je bilo skoraj 31 % razkritih pred vsemi ali večino svojih sodelavk in sodelavcev, preostali pa niso razkriti ali pa so razkriti le

pred nekaterimi sodelavci in sodelavkami. Tuje raziskave kažejo, da do psihičnega nasilja na delovnem mestu prihaja redkeje, če so geji in lezbijke na delovnem mestu razkriti. A tu trčimo ob začaran krog: bojazen pred potencialno diskriminacijo ali izključevanjem namreč sili glbt-osebe v skrivanje svoje identitete. Začaranost tega kroga je še toliko bolj resnična, če delodajalec jasno ne zagotovi, da homofobija in podobne oblike nasilja niso dovoljene v delovnem okolju. Eden od respondentov je tako zapisal: »Ker sodelavci ne vedo za mojo spolno usmerjenost, me tudi ne žalijo. Če bi pa vedeli, potem pa 'bog mi pomagaj'«. Raziskava je pokazala, da je 34 % mladih zaposlenih na delovnem mestu zaradi svoje spolne usmerjenosti že doživelo nasilje – večinoma neverbalno – ali pa so bili zaradi tega diskriminirani.

Prosti čas

Prostočasnih aktivnosti, namenjenih gejem in lezbijkam, ni veliko. Nevladne lgbt-organizacije si sicer prizadevajo z organizacijo pogovornih skupin, poletnih in zimskih taborov in podobnih aktivnosti, a ugotavljajo, da je v zadnjih letih internet prevzel osrednjo socializacijsko vlogo. **Tabela 2**

Forumi, internetna komunikacija in posebni internetni portali, namenjeni glbt-osebam so tako postali pomembna in zelo živahna točka družabnega življenja v glbt-skupnosti. Raziskava je pokazala, da tovrstne virtualne prostore redno ali občasno obiskuje dobrih 67 % vprašanih mladih.

Internet je tudi poglavitni vir informacij o homoseksualnosti. Skorajda vsi (96,4 %) vprašani najraje dostopajo do informacij o spolni usmerjenosti preko interneta, če-

Preživljanje prostega časa	
Internet	83,9
Prijatelji	81,7
Branje	43,6
Sprehodi v naravi	40,8
Klubi in diskoteke	38,5
Šport	35,3
Kino	32,2
Zasebne zabave	29,8
Umetnost	28,9

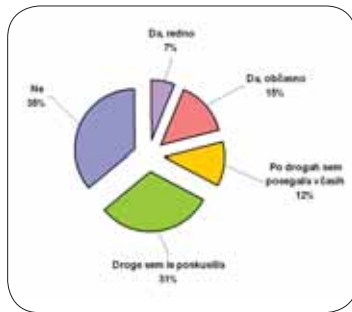
Tabela 2 – Kako najpogosteje preživljaš prosti čas, v odstotkih

prav je ta podatek lahko tudi odsev dejstva, da je pričujoča raziskava potekala prav prek interneta. Hkrati se proporcionalno največji delež – skoraj 69 % vprašanih – ne udeležuje ali pa le redko udeležuje tematskih večerov in klubskih zabav, ki so namenjene gblt-osebam. Po drugi strani pa so respondenti izražali relativno visoka zanimanja za posamezne potencialne aktivnosti. Glede na rezultate, bi večina svoj prosti čas najraje preživela na gejevski in lezbični zabavi (navkljub temu da se večina obstoječih gejevskih in lezbičnih zabav praviloma ne udeležuje), sledijo ogled filma, predavanja na različne teme in podobno.

Uporaba alkohola in drugih drog

Raziskava je zabeležila relativno visok delež uporabe drog med istospolno usmerjenimi mladimi. Medtem ko dobrih 36 % vprašanih nikoli ne poseže po drogah, je skoraj 64 % vprašanih že poseglo po drogah – v večini primerov je šlo zgolj za poskus, medtem ko 6,5 % vprašanih poroča, da uporabljajo droge, predvsem marihuano. Skoraj 68 % vprašanih je že poskusilo marihuano, 32 % party droge (extacy, speed ipd.), skoraj 3 % vprašanih pa je že poskusilo heroin. **Slika 2**

Večina, skoraj 88 % vprašanih, alkohola ali drog ne uživa zaradi preseganja lastnih strahov in dvomov glede svoje spolne usmerjenosti ali pa ga s tem namenom uživa redko, medtem ko ga 12 %

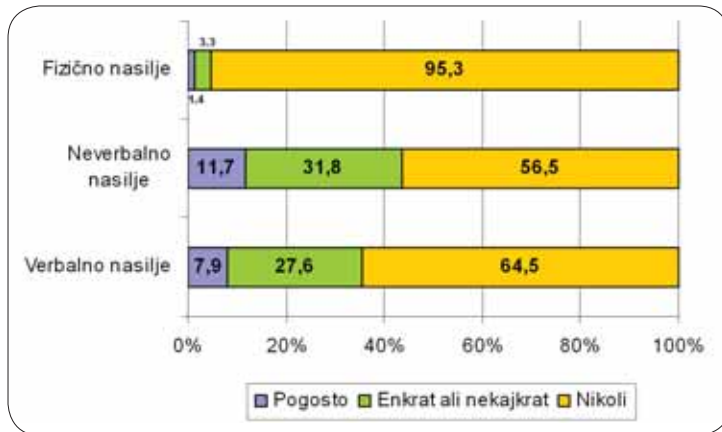
Slika 2 – Uporaba drog po pogostosti

vprašanih vedno ali pogosto uživa prav s tem namenom. Podrobnejši pogled med tiste, ki alkohol in/ali droge uživajo zaradi dvomov in strahov, povezanih s svojo spolno usmerjenostjo, pokaže, da se uporaba alkohola ali drog z omenjenim namenom zniža po 26. letu starosti, torej v času, ko je posameznikova spolna identiteta večinoma oblikovana in z njo niso več povezani dvomi.

Uporaba alkohola ali drog lahko prispeva tudi k »taljenju« strahu pred razkritjem. Eskapizem je namreč ena od oblik upravljanja s stigmatom. 24 % vprašanih je potrdilo, da alkohol in droge vedno ali pogosto prispevajo k temu, da lažje in hitreje naredijo razkritje.

Družina, prijatelji in razkritje

Kot so pokazale že druge domače raziskave, tudi raziskava o mladih potrjuje, da je več gblt-oseb razkritih pred mamo (58 %) kot pa pred očetom (42 %). Skoraj 5 % gejev in 2 % lezbijk zaradi razkritja nimajo več stikov z družinskimi člani. **Tabela 3** Skoraj 68 % vprašanih se pred svojim razkritjem s starši ni nikoli ali pa zelo redko sproščeno pogovarjala o istospolni usmerjenosti. Ta dežel še po razkritju zmanjša – a še vedno je med respondenti in respondentkami skoraj 56 % tistih, ki se s svojimi starši o istospolni usmerjenosti ne pogovarjajo oziroma se pogovarjajo redko. Raziskava je pokazala, da tisti, ki se pred razkritjem niso uspeli sproščeno pogovarjati o (isto)spolni usmerjenosti s svojimi

Slika 3 - Izkušnje različnih oblik nasilja v družini po pogostosti

	Z družinskimi člani sem bolj povezan	Odnos je ostal enak	Z družinskimi člani se slabše razumem	Z družinskimi člani nimam več stikov zaradi razkritja
Gej	29,2	49,2	16,9	4,6
Lezbijka	29,2	34,8	25,0	2,1
Biseksualec	/	84,0	16,0	/
Queer	28,6	42,9	28,6	/

Tabela 3 – Sprememba odnosa po razkritju v družinskem krogu glede na identitetne skupine, v odstotkih

starši, tega v večini primerov ne uspejo niti po razkritju. Hkati je nekaj več kot 52 % vprašanih izrazilo nezadovoljstvo s poučenostjo svojih staršev o homoseksualnosti. Le 16 % lgbt-oseb je bilo zadovoljnih z informacijami, ki so jih njihovi starši imeli o homoseksualnosti.

Prijateljski krog še naprej ostaja kontekst, v katerem gblt-osebe najprej naredijo razkritje. 83 % vprašanih v raziskavi je prvo razkritje naredilo pred prijatelji in v večini primerov – v skoraj 88 % – razkritje na prijateljstvo ni vplivalo negativno.

Pojavnost nasilja

Na osnovi statistične analize pojavnosti različnih oblik nasilja v šoli, na delovnem mestu, v družini in med prijatelji raziskava kaže, da v povprečju skoraj 5 % vprašanih pogosto doživlja nasilje, skoraj 17 % je med prijatelji, v družini, šoli ali na delovnem mestu nasilje doživelo enkrat ali nekajkrat, večina, nekaj več kot 79 % vprašanih, pa nima izkušnje nasilja v omenjenih kontekstih. Pri tem je potrebno opozoriti, da v raziskavi niso

spraševali po pojavnosti nasilja na javnem mestu s strani neznancev – to je namreč po podatkih drugih domačih raziskav najpogostejša oblika nasilja, ki jo doživljajo gblt-osebe.

V štirih analiziranih kontekstih družina pri vseh pojavnih oblikah nasilja izstopa kot tista institucija, kjer gblt-osebe najpogosteje in največkrat doživljajo nasilje. Tako je skoraj 35 % vprašanih vsaj enkrat, lahko pa tudi večkrat ali pogosto doživelo psihično nasilje v družini. Skoraj 43 % vprašanih je doma izkusilo neverbalno nasilje, slabih 5 % respondentk in respondentov pa tudi fizično nasilje, povezano z njihovo spolno usmerjenostjo. Če družino torej primerjamo s prijateljskimi mrežami, šolskim sistemom in trgom delovne sile, je ta družbena institucija najmanj prijazna gblt-osebam. Še več: tovrstno nasilje praviloma ni prepoznano kot problematično in pogosto se zdi, kot da imajo starši in drugi vso pravico nezaželeno spolno identiteto spraviti nazaj na ustavljene in družbeno zaželeno tire. **Slika 3**

25. obletnica festivala Magnus

25 let gejevskega in lezbičnega aktivizma

Ljubljana 1984 – 2009

Četrtek, 16. 4. – Galerija Škuc

- tradicionalni LGBT-literarni večer – 20.00

Četrtek, 23. 4. – banketna dvorana Mestne hiše, Ljubljana

- slavnostna okrogla miza: 25 let pozneje – 12.00-14.00

Petek, 24. 4. – kluba Škuc-Tiffany, Škuc LL-Monokel

- odprte LGBT-kulturnega centra Q z otvoritvijo razstave arhivskih materialov (22.00) in stand up komedija z Urško Sterle
- žur v obeh klubih s predstavitvijo novih DJ-ev/DJ-k (23.00 – 5.00)

Sobota in nedelja, 25. 4. in 26. 4., od 14-ih dalje

– kluba Škuc-Tiffany, Škuc LL-Monokel

- grafitarska delavnica
- kiparska delavnica
- slikarska delavnica
- filmski večer (filma *Pred Stonewallom* in *Po Stonewallu*) – 19.00

Torek, 28. 4. – kluba Škuc-Tiffany, Škuc LL-Monokel

- bralni krožek – pogovor o izbrani prozi in poeziji slovenskih LGBT-piscev - 19.00
- filmski večer (izbrani slovenski LGBT-kratki in daljši filmi) – 22.00

Sreda, 29. 4. – kluba Škuc-Tiffany, Škuc LL-Monokel

- umetniška akcija pred Lovci – 18.00
- instalacija *Kje so naše kosti?* – 19.00
- pogovorni večer: Queer brez meja: novi izzivi LGBT-aktivizma – 20.30
- zaključek festivala z razstavo izdelkov z delavnic in druženjem – 22.00

Organizacija: Škuc v sodelovanju z drugimi GLBT skupinami

www.skuc.org, www.magnus.si

Zgodovina gibanja na www.ljudmila.org/siqrd

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Alka Vuica – strokovnjakinja za transseksualnost

Salome je bila med svojo turnejo nabiranja denarja za operacijo spola 15. februarja gostja v oddaji *As ti tud' not padu?!* na POP TV. Oddaja je bila učbeniški primer, kako vso transseksualnost zreducirati na vprašanje od/rezanja penisa, kot da gre za neko kaprico zmedenih najstnikov, ki še ne vejo, kaj bi radi. Bizovičar je Salomejino sogostjo Alko Vuica celo vprašal: »Ali vam *ga* je kaj uspelo spraviti na realna tla?« In Zrnec je na koncu ugotavljal, kako je še dobro, da je Salome že zgodaj začutila, da je ženska, in ne pes, ker bi si potem hotela dati namontirati rep in rilec.

Vrhunec oddaje je bil prispevek Alke Vuica. Popevkarica je z izrazom samooklicane strokovnjakinje za ženske in moške (pisala je neke kolumne na to temo in to ji zdaj daje vso potrebno kredibilnost!) izjavljala: »Zgrožena sem. Če bi vedela, sploh ne bi prišla. Ne morem verjeti, da si nekdo hoče odrezati nekaj tako lepega. ... Ne delaj traparij. Prepovedala ti bom peti svoje pesmi.«

Ves čas je dala vedeti, da je Salomejin pogled in čutenje sploh ne brigata (kaj tvezi o človeku, ki ima občutek, da se je rodil v napačnem spolu), ko pa sama ve najbolje (kar pomeni, da ne zmore preko svoje zaplankanosti in predsodkov). Ko je rekla, da se mora s Salome še pogovoriti, je bilo jasno, da ne zato, da bi sama bolje razumela, ampak da bi jo prepričala, naj si ga ne odreže.

Vrhunec je Vuičin argument dosegel, ko je rekla: »Tudi dekleta ga potrebujejo, da jim je lepše. Ti pa si ga hočeš odrezati. Ne razumem.« Ja, več kot očitno ne razumem. Kaj je to, če ne reprodukcija mačistične in heteroseksistične

obsesije s penisom kot privilegiranim seksualnim dodatkom, ki so jo utrdila tisočletja slavljenja penisa kot simbola moči, virilnosti, lepote itn.? Za patriarhalnega moškega je najhujša žalitev, če ga zmerjaš z žensko. Da je *tak kot ženska!* Kako bi si torej nek moški pri zdravi pameti želel *postati ženska!* In če se moški odreče penisu – ali ne osredini svoje spolne želje na ženske – stori nezasišano dejanje: odreče se privilegijem svojega spola in izda moškost. In Vuica, ki je očitno strastna pristašica heteronormativne matrice, je nad takimi ljudmi zgrožena. Transfobija, da crkneš!

Že takoj naslednji teden se je publika iste oddaje navdušeno smejala iskrenim željam po spreminjanju gejev v strejte in sožaljem za naše stanje, ki jih je v obliki izjemnih domislekov in verbalnih bravur izrekal Sašo Peče. Za Salomejino gostovanje na RTV SLO v oddaji Hri-bar pa se je bil član programskega sveta nacionalke Hubert Požarnik pridružil, da to bolj spada na psihiatrijo kot na javno televizijo. ←

Dr. Boštjan Mlakar

Sporočanje in sprejemanje slabe novice

Moj oder je operacijska dvorana. Vse je načrtovano. Urejeno. Glasba. Tam se sprostim. Delam. Na koncu imam kaj pokazati. Rezultati so otipljivi. To mi ustreza. Delo v ambulanti je drugačno. Je nepredvidljivo. Vsak, ki vstopi, nosi svojo zgodbo. Različna pričakovanja. Strahove. Ljudje z različnih svetov. Babice z žolčnimi kamni. Mladci s srbečimi zadnjiki. Poslovneži s hemoroidi. Gospodične z zaprtjem in bolečim odvajanjem. Kile. Rak danke. Kondilomi ... Sprašujem. Moram biti radoveden. Vprašanja so za nekatere neprijetna. Pričakujem iskrenost. Pregledujem. Mnogim je neprijetno. Nenavadno. Zdravim. Razlagam.

Izbrati pravo razlago. Včasih preprosto. Poenostavljeno. Drugič poglobljeno. Strokovno. Vsakemu svoje. Ni enotnega recepta. Ni popolnega zadovoljstva. Vseh pričakovanj ni mogoče zadovoljiti. Že vnaprej veš, da se lahko le približuješ stotim odstotkom. Nikoli jih ne dosežeš.

Najtežje je sporočiti slabo novico. Včasih sem sporočal predvsem izvide rakavih črevesnih obolenj, praviloma pri starejših. Danes moram sporočiti tudi izvide testiranj za HIV, praviloma mladim. To je še težje. Nikoli se ne bom navadil. Takšno sporočanje ne more postati rutina. Vselej se me čustveno dotakne. Veliko razmišljam o načinu sporočanja, saj s slabo novico dramatično vstopim v človekovo življenjsko zgodbo. Skrbi me njegov odziv, njegova nadaljnja dejanja in odločitve. Sem mu vlil dovolj upanja? Ima zaupanje? Bo po-

klical, če bo v stiski, preden bo naredil kakšno neumnost?

Ko čakaš na rezultate testiranj za spolno prenosljive bolezni, predvsem pa za HIV, si pod svojevrstnim stresom. Mene najbolj razžira negotovost, želim vedeti čimprej. Kakšen bo rezultat, je drugotnega pomena. Nekateri se raje sploh ne testirajo, ker se le tako lahko slepijo, da česar ne veš, ne boli. Mnogi so prepričani, da se njih HIV ne tiče, da se dogaja le drugim, drugje, ne pri nas. Šok pri pozitivnem izvidu je pri tako razmišljajočih toliko večji.

Z *Inštitutom za mikrobiologijo* sem dogovorjen, da mi pozitivne izvide testiranj HIV sporočijo takoj, če je le mogoče že dan po odvzemu. Sledi povabilo na kontrolni obisk v moji ambulanti. Vzamem si čas. Potreben je mir. Odzivi na slabo novico so zelo različni. Praviloma čustveni. Solzne oči. Jok. Molk. Obup. Vdanost v usodo. Redkeje avtoagresija ali popolna brezbriznost in zanikanje krutega

dejstva. Večina mojih spodbudnih besed ne sliši. Da okužba HIV še ne pomeni bolezni, da imamo na voljo učinkovita zdravila, da bo življenje lahko še vedno lepo in polno, da je upanje ..., da pa bodo potrebne redne kontrole pri infektologu ter enkrat letno pri meni.

Komu se bo zaupal? S kom bo delil težo novega bremena. Bo obvestil partnerje? Naenkrat množica vprašanj brez odgovorov. Mešajo se občutki strahu, brezupa in jeze. Stigma. Številka od skupine za samopomoč. Redki pokličejo. Večino spravim do infektologa. Z *Infekcijsko kliniko* se že prej dogovorim za termin. Tam bodo opravili še dodatne teste, ugotovili tako imenovano virusno breme, delež celic CD4, in na osnovi teh rezultatov določili pričetek zdravljenja.

Nekateri se ne vrnejo. Dejstvo zanikajo. Ga pokopljejo. »Osvojen« zaživijo še bolj promiskuitetno kot prej. Molčijo. Drugi si najdejo stalnega partnerja. Strik-

Francoska akcija proti aidsu

tno uporabljajo kondome. Tretji živijo kot prej. Četrti se odločijo za celibat.

Študent. 22 let. Urejen. Čeden. Ko sem mu povedal, da je HIV pozitiven, me je šokiral. »Vem že pol leta, jemljem zdravila. Gregu ne upam povedati. Ljubim ga in bojim se, da me bo pustil. On je negativen, prejšnji teden je bil pri vas. Strah me je, da ga bom okužil. Ne morem več ...« Naslednji dan mu je povedal, da smo dokazali HIV. Grega je prišel v ambulanto. Skrbelo ga je za partnerja. Kako bo to prenesel? Kako naj seksata? »Tako kot do sedaj, a vedno s kondomom,« sem ga miril.

Podjetnik. 33 let. Resen. Popolnoma »streljivo izgleda«. Dejstvo je sprejel umirjeno. Zanimala so ga dejstva. Popolnoma racionalni pristop. Obvestil je dva partnerja in ju pripeljal testirati. Po pol leta je priznal, da je globoko v sebi preživljal muke in da se šele sedaj postavlja na nogo.

Umetnik. 30 let. Zaskrbljen. Paničen odziv. Jok. Obup. Zanikanje. Iracionalne izjave. Ni prišel na kontrolo. Na telefon se ne javlja. Družboslovec. 48 let. Poročen. Skrbelo ga je le za ženo. Zase mu je bilo vseeno. Vse ji je priznal. Bila je negativna. Vsi bližnji so izvedeli. To je bilo najtežje. Odselil se je od doma. Zamenjal službo.

Električar. 31 let. Nežnih potez. Zaprt vase. Nemo je zrl v moje oči, kot da ne razume. Bil je popolnoma odsoten. Že dve leti molči. Nikomur ne zaupa.

Prostitut. Za moške in ženske. 19 let. Igriv. »Nedolžnega izgleda«. Fantek. Bilo mu je vseeno. Kot da se ga ne tiče. Ni se še oglasil.

Če bi se zavedali, da se s HIV lahko okuži praktično vsak, bi morda več razmišljali z »zgorjnjo glavo«, tvegali manj, se testirali pogosteje in bili bolj pripravljeni na morebitno slabo novico. Popolnoma pripravljene pa ne bomo nikoli. Tudi enotnega recepta za sporočanje slabe novice ne bomo nikoli iznašli. Vsak je edinstven, vsaka življenjska zgodba pa uni-

a.zavr1@hotmail.com

Ludvik II. Bavarski (1845–86)

*Vaše kraljevo visočanstvo,
kralj Ludvik II. Bavarski,
dragi Ludvik,*

že več kot dve leti sta minili, odkar sem bil na obisku v tvojih bavarskih gradovih in palačah, navkljub vsemu pa ostajaš v mojih mislih. Ker tam, kjer si zdaj, koordinate časa in prostora ne obstajajo, ker sta dve leti nasproti večnosti zatorej pravi nič, mi dovoli, da se obrnem nate tudi s tem pismom.

Najprej naj ti povem, da sem organizacijam, ki skrbijo za tvojo zapuščino, že takrat, takoj po povratku domov, napisal protestno pismo, ker so te v množično-turistične namene spremenili v nekaj tujega. Vsak namig, ki bi govoril, da si čutil željo po istem spolu, so zelo temeljito in hinavsko izbrisali. Kako bedne so vse razlage, ki zaroko z večkrat preloženo in nazadnje odpovedano poroko postavljajo nad tvoje siceršnje erotično in ljubezensko doživljanje. Ali to počno res samo zato, da bi povečali denarce, ki jih v svoji industriji cuzajo iz turistov, sem jih vprašal v tistih pismih. Že ob obisku tvojih posestev sem namreč imel zoprn občutek, da po tekočem traku organizirani vodeni ogledi slikajo sprevrženo podobo tebe in tvojega življenja, a sem napol zaradi šoka, napol zaradi kdove-če-ne-sramu molčal. Slišim pa, da tudi kadar kdo vpraša, dobi le jecljav odgovor, ki poskuša takšna povpraševanja utišati, če ne že tudi zanikati.

Najprej sem se na poti proti Münchnu ustavil ob jezeru Herenchiemsee in se odpravil na otok v tvojo palačo *a là* Versailles, ki je od stropov do tal preplavljena z Ludvikom XIV. Francoskim. Čez in čez tvoje fantazije: fasciniral te je *ancien régime*, navdihovala sta te srednji vek in Orient. In kakšen visoki camp je vse skupaj! Seveda je bil že Versailles campovski raj, ki je Ludviku XIV. pomagal z razno-raznimi zabavami ljudi odvrčati od politike. Ti pa si to storil sam zase. Želel bi biti absolutistični monarh, ko se je rojeval moderni

republikanski svet, zato si se razumljivo umaknil stran od vsega. V samoto. Neuschwanstein, romansko-bizantinsko-gotska ekskluzivistična utopija s freskami in slikarjami prizorov iz Wagnerjevih oper, je čista destilacija kiča; no, naj rečem raje, da izkazuje okus posebne sorte, in o tem ne razpravljajva naprej. In rokokojevski Linderhof! Vse to sem obiskal in povsod sem te našel, čeprav te s heteronormativnim nasiljem poskušajo izseliti. Zakaj vendar?

Prestol si zasedel leta 1864, star osemnajst let. Seveda je takoj nastopilo vprašanje poroke in nasledstva, a tebe to ni zanimalo. Z enim prvih ukrepov si poslal po skladatelja Richarda Wagnerja, čigar glasba ti je napolnjevala vse življenje, odkar si petnajstleten slišal njegovo opero *Lohengrin*. Prvikrat sta se srečala 5. maja 1864 v Münchnu. Wagner je bil takrat star 51 let in v (finančnih) težavah. Najbrž si mu rešil kariero, gledališče v Bayreuthu, ki si ga postavil zanj, pa še zmeraj obratuje. Izmenjala sta si okrog 600 pisem in nekatera med njimi so še in še strastna. V enem od njih se identificiraš z mitološko Brunhildo in mu pišeš, da »ne le v sreči in zadovoljstvu, ampak tudi v trpljenju Ljubezen človeka blagoslavlja«. Iz Wagnerjevih pisem svojim znanecem in družini vendarle dobivam občutek, da je v tebi videl bolj mecena kot kaj drugega.

Vidiš, tako rad bi vedel kaj več o teh stvareh. Pa o tvoji naklonjenosti do princa Paula von Thurn und Taxis, od kogar si se odmaknil, ko si izvedel za njegove romantične zveze z dekleti. O domnevno fizični ljubezni s pribočnikom Richardom Hornigom (ki si mu rekel »ljubljenec moje duše«) in je v tvoji službi ostal dvajset let, kljub sporom in njegovi poroki. In kako je bilo z mladim madžarskim

Ludvik II. in Josef Kainz

Foto: Gerdragon

Neuschwanstein

Foto: Joiseyshowaa

igralcem Josefom Kainzem, ki si ga najprej zasipal z darili in peljal na počitnice v Švico, a hitro ugotovil, da so njegovi nastopi na odru bolj zanimivi kot igralec sam? Pa orgije, ki si jih imel s svojimi konjeniki? Nočni pikniki, kjer so konjušniki in vojaki plesali goli? Da si postavne soldate, ki si si jih ogledal na paradah, kar takoj določil med svoje osebje, čeprav ponavadi le za kratek čas? Kako te je spreletavala šibkost, ko si bil v bližini mišičastih podeželskih mladcev?

Že za časa svojega življenja si bil napol legenda: lep, samotni kralj, ki se je umaknil v svet fantastičnih palač in imel le nekaj mistično navdahnjenih stikov z redkimi izbranci. *Der Märchenkönig* – pravljicni kralj. V mesečini si se na bogato ornamentiranih saneh ob zvokih trobent in lakajih v starinskih opravah odpravil malo naokrog. Joj, danes bi ti rekli diva! Snežna kraljica. Bavarska vlada je bila vse bolj zgrožena zaradi čudaškega vedenja, škandalov in tvojih muh ter grozečega finančnega bankrota. Ministri so zgubljali glavo in te nazadnje – tudi v strahu za svoje funkcije – razglasili za norega. Štirje zdravniki, ki so podpisali poročilo, da si nesposoben vladati, te pred tem nikoli niso niti srečali niti pregledali.

Kakšno vlogo je pri vsem tem imela želja po istem spolu, s katero si se kot katolik spopadal, kakor pričajo nekatera pisma in tvoji zasebni dnevnik (da je dovoljena le spiritualna ljubezen in da se je z božjo pomočjo treba izogibati grešnosti poljubom, pišeš)? Ali lahko sklepam, da si se svojih poželenj dobro zavedal, a jih nisi znal uskladiti z vero in si zato trpel obupne občutke krivde in se kesal? Ampak saj vidiš, kako je – enkrat smo grešniki, nemoralneži, bolniki, drugič spet smo nenormalni. Kakor ženske, ki so bile svojčas nore in histerične, če ne že čarovnice, in to le zato ker niso hotele ali mogle do popolnosti zadovoljiti seksistične hierarhije. Za mo-

ške, seveda, je veljala popolnoma drugačna diagnostika. Razen za tiste, ki so kršili seksualno normativnost. Ampak Ludvik, dragi Ludvik, normalnost je za druge.

Poglej to ironijo: prav to, kar je domnevno ogrožalo državo in je zate pomenilo konec, zdaj Bavarski prinaša ogromen dohodek od turistov. Potem so tu še filmi, knjige, muzikali, glasba, celo računalniške igrice. Zdaj si kar naenkrat – nor ali ne – profitno blago.

12. junija 1886 so te ob 4.00 zjutraj v Neuschwansteinu z zvijačo ujeli ter odpeljali v ujetništvo, krona je prešla na brata Otta, ki je bil v resnici nesposoben vladati, tako da je regent postal stric Luitpold, ki je tudi sam sodeloval pri tvoji odstranitvi. Naslednji večer so vaju z dr. Guddnom našli utopljeni v Starnbergskem jezeru. Kaj se je pravzaprav zgodilo? Na mestu, kjer so te našli, voda sega komaj do pasu, bil pa si dober plavalec. Si se ubil? Si poskušal zbežati, pa so te prestregli? Se te je znebila vlada, da njena oblast ne bi bila ogrožena? Nič, zdaj tvoje telo leži v Münchenski Michaelskirche, tvoje srce pa po bavarski tradiciji ob očetovem in dedkovem v Gnadenkapelle v Altöttingu. Predzadnji dan svojega življenja si zvestemu slugi rekel, da verjameš v nesmrtnost duše. Če si imel prav, upam na snidenje.

In da ne pozabim: prepričan sem, da ne boš nič kaj začuden, če ti povem, da na povpraševanja pri skrbnikih tvojih posestev z začetka pisma nisem nikoli dobil nikakršnega odgovora.

Srčno te pozdravljam in ostajam tvoj vdani

A.X

Aleš Zobec

ales.zobec@yahoo.com

Mavrične barve in trikotne oblike

Sedemdeseta so bila čas prvih velikih glbt-parad in demonstracij, ob njih pa so nastali tudi prvi politični glbt-embali. Mavrične barve, rožnati in črni trikotnik so označevali zahteve glbt-skupnosti in vrednote, v katere je skupnost verjela. Za vsemi simboli stojijo zahteve po enakosti, vidnosti, pripoznanju in svobodi. Postnewallski razmah gejevskega in lezbičnega gibanja je s seboj prinesel tudi težnjo po pootenju. Pri tem so simboli odigrali svojo vlogo, saj so združevali sicer raznolike skupine posameznikov in posameznic, ki so stremeli k skupnim političnim, socialnim in drugim ciljem. Tudi danes je tako in simbole, ki so nastali pred desetletji, še vedno lahko vidimo na paradah ponosa in ob drugih političnih manifestacijah. Poleg tega nastajajo novi. Simbolov je zato veliko – v nadaljevanju omenjamo le najvidnejše.

Lambda

Lambda je črka grške abecede. Ameriška gejevska organizacija GAA (Gay Activists Alliance) jo je prvič uporabila leta 1970. Sprva so jo povezovali izključno z gejevskim gibanjem, kongres homoseksualcev v Edinburghu leta 1974 pa je lambda razglasil za simbol gejevske in lezbične skupnosti. Točen pomen tega simbola je neznan. Nekateri pravijo, da je to preprosto črka L, ki označuje osvoboditev (liberation), drugi jo povezujejo z antično Grčijo, kjer je lambda pomenila enotnost. V starem Rimu je označevala svetlobo vednosti, ki sije v temo nevednosti. Lambda lahko razumemo tudi kot kemijski simbol, ki pomeni energijo (in posledično možnost spremembe), sinergijo (sodelovanja med geji in lezbijkami) ter kot različno seksualno, spolno valovno dolžino energije (kot bi se izrazili kemiki) homo- in hetero- posameznikov ter posameznic.

Rožnati trikotnik

Rožnati trikotnik je poleg mavrične zastave verjetno eden od najbolj znanih simbolov skupnosti. V koncentracijskih taboriščih med drugo svetovno vojno je bil oznaka za zaprte homoseksualce, ki so v taboriščih trpeli najbolj kruto ponižanje, saj so jih izobčili tudi drugi zaporniki. Taboriščniki z rožnatim trikotnikom so bili tako na dnu socialne hierarhije taborišča. Nemški kazenski zakonik je v 175. členu od leta 1871 prepovedoval homoseksualna dejanja, od leta 1935 pa tudi homoseksualne fantazije. Sprva je bila kazen zapor, od leta 1942 pa smrtna, ki je doletela na deset tisoče homoseksualcev. Po padcu nacistične Nemčije so bili mnogi geji iz koncentracijskih taborišč premeščeni v zapore, saj je 175. člen prenehal veljati šele leta 1969, dokončno pa je bil izbrisan leta 1994. Rožnati trikotnik torej opozarja na zgodovinski zločin in zgodovinsko slepo pego. Na tisto, kar kanonizirana zgodovina pozablja.

Črni trikotnik

Po analogiji rožnatega trikotnika je črn trikotnik simbol lezbijk. V koncentracijskih taboriščih so ta znak dobile zapornice, ki so bile označene za antisocialne. Poleg prostitutk in feministk so mednje spadale tudi lezbijke, saj niso ustrezale kriterijem arijske ženske, ki je namenjena kuhanju, cerkvi in rojevanju novih arijcev.

Rožnati in modri trikotnik

Prekrivajoča trikotnika rožnate in modre barve sta simbola biseksualnosti, kar lahko razložimo na dva načina: rožnati trikotnik predstavlja homoseksualnost, modri pa heteroseksualnost, vijolični trikotnik, ki nastane z njunim prekrivanjem, pa predstavlja biseksualnost. Po drugi razlagi je rožnati trikotnik znak privlačnosti do žensk, modri do moških, vijolični pa do moških in žensk.

Mavrična zastava

Mavrična zastava je zagotovo najprepoznavnejši simbol glbt-skupnosti. Čeprav ima danes šest horizontalnih barv, je prva mavrična zastava ponosa vsebovala 8 barv. Zamislil si jo je Gilbert Bacon leta 1978 za parado ponosa v San Franciscu. Izvirna zastava je na vrhu imela rožnati pas, nato so sledili rdeči, oranžni, rumeni, zeleni, turkizni, indigo in vijolični pasovi. Pozneje se je iz različnih razlogov uveljavila sedanja različica s šestimi barvami (rožnato barvo so, na primer, izpustili, ker takrat rožnatega blaga niso izdelovali masovno in ga je bilo zelo težko dobiti).

Vsaka barva simbolizira neko lastnost glbt-populacije in tako opozarja na pluralnost skupnosti. Rdeča simbolizira življenje, oranžna zdravje, rumena sonce, zelena naravo, modra harmonijo in vijolična duh. V čem so te lastnosti specifične za glbt-skupnost, je seveda lahko stvar široke razprave.

Zastava biseksualcev

Zastava biseksualcev se je pojavila kasneje kot mavrična zastava. Izkazalo se je, da se veliko biseksualcev ne istoveti z mavrično zastavo (ali z rožnatim oziroma črnim trikotnikom). Biseksualna identiteta je pogosto prezrta, videna kot neresna ali prehodna. Michael Page je zato leta 1998 predstavil posebno zastavo za biseksualce: na vrhu je rožnate barve, modra je na dnu, vijolična barva na sredi pa nastane z njunim prelivanjem. Page razlaga rožnato barvo kot znak privlačnosti do istega spola, modro na nasprotnega spola in vijolično kot znak biseksualnosti.

Medvedja zastava

Medvedi so kosmati in poraščeni moški, ponavadi močnejših postav. Njihovo zastavo je leta 1995 zasnoval Craig Byrnes. V levem zgornjem kotu je odtis medvedje šape, osem trakov različnih barv pa lahko simbolizira različne podkategorije medvedov (polarni, črni medvedi, grizliji, pande ...).

Lothar Orel

gink.biloba@gmail.com

Čaj z Afrodito

Drag pod drobnogledom

Drag show! Ti sanjski genderfuck večeri v znamenju make-upa in umetnih brkov, lasulj, bleščic, prelestnih oprsij, elastičnih povojev in zvizanja¹ so za marsikoga še vedno zaviti v pajčolan skrivnosti. Afrodita, lanskoletna zmagovalka tekmovanja Slovenia's Next Best Drag v K4, mi je odprla vrata v svoj dom, mi postregla s skodelico čaja, sladkarijami (brez katerih ne more) in svojo zgodbo. Na samem začetku se je pojavila zadrega z naslavljanjem, ki pa sva jo hitro razrešila: ko sprašujem Afrodito, jo naslavljam kot žensko, ko pa govorim o Luku kot imitatorju, ga naslavljam kot moškega. Med intervjujem sta se pred mojim mikrofonom izmenjevala oba, Afrodita in Luka. Včasih sta celo odgovarjala na isto vprašanje. Sicer pa, pravi Luka: »Afrodite ni brez Luka, pa tudi Luka ne more več brez Afrodite. Ne le da me ljudje na cesti prepoznavajo in naslavlajo kot Afrodito, tudi kadar nisem v dragu; tudi sam ne bi mogel več živeti brez nje. Drug brez drugega ne obstajava.«

Greš kot Afrodita kdaj v javnost kar tako, izven okvira drag showa?

Ne, Afrodita živi na odru. Poleg tega sem tudi tako zaseden, da nimam časa, da bi jo v zasebnem življenju spustil na plano. Afrodita živi z menoj v sožitju, ampak njen prostor je na odru.

Kje je Afrodita dobila ime?

Afrodita se je rodila pred štirimi, petimi leti, ko sem nastopil v prijateljevem gledališkem performan-

¹ Zvigniti lučček pomeni, da lučček zaviješ tako, da se ga ne vidi izpod gvanata. Sklepam, da je glagolnik od »zvigniti« pač »zviganje« (op. a.).

su. Napisal sem polurni monolog, v katerem sem hotel na sproščen način predstaviti ženske težave, jih čimbolj približati publiki. Tisto prireditev je sponzorirala Kozmetika Afrodita. Pa sem rekla, bom pa Afrodita. Lik je bil že dodelan, za tem imenom se je razrasel in zaživel svoje življenje. Današnja Afrodita je neodvisna, zelo odločna ženska, ki ve, kaj hoče, je borka in zna biti včasih zelo pasja (smeh).

Afrodita, okronana kraljica preobleke, je torej začela kot igralka. Bi si želela še nadaljevati v tej smeri?

Vsekakor. Afrodita si pravzaprav nikoli ni zamišljala, da bo postala kraljica preobleke. Tako je nanese in ni mi žal, saj je zelo dobra v tem. Moja velika želja je, da bi se razvila še na drugih področjih, denimo, vodila prireditev, se preizkusila v stand-up komediji, v besedni interpretaciji. Vse to nameravam tudi uresničiti.

Kako je torej Afrodita sploh zašla v drag vode?

Zelo dolgo sploh nisem vedela, da drag obstaja, ko pa so pred lanskoletnim showom delali reklamo, so me »moje« lezbijke prepričale v sodelovanje. Sicer je bila Afrodita predtem že večkrat v K4, a šele ko sem prvič stala na odru, sem videla, da si tam lahko privoščim še mnogo več. Geji in lezbijke so zelo kakovostno občinstvo, zelo odprti, a hkrati zelo zahtevni in kritični do mojega dela. Pohvale ne dobiš kar tako, treba si jo je zaslužiti.

Je na drag showih Afrodita tista, ki interpetira glasbenike, ali gre še vedno za Luka, oblečenega v žensko?

Mislím, da gre še vedno za Luka, oblečenega v žensko, ki se izraža skozi lasuljo, skozi make-up. In

tudi Luka izbira pesmi in način interpretacije.

Vidiš v drag showih potencial za aktivistično orodje ali gre predvsem za zabavo?

Ne, drag nastopov v prvi vrsti ne povezujem z aktivizmom. Vsekakor je prioriteta zabava – nastopam večinoma za lgbtq-publiko, ki se pride zabavat. Po drugi strani verjamem, da bi se dalo v preobleki marsikaj narediti. Precej več sem pričakovala od zmage na lanskoletnem showu, a ni bilo ponudb (za aktivizem, op. a.), nisem pa se želela vsiljevati. Sem zelo odprta za te stvari, veliko sem pripravljena narediti za lgbt-populacijo. Zelo spoštujem aktiviste. Slovenija je taka majhna soba, v kateri vsi kričijo drug čez drugega. In ti kri-

čiš in poskušaš preglasiti druge, hočeš biti slišan. Lotiti se tako velike in delikatne teme kot je aktivizem v Sloveniji, je izjemen projekt, potrebno je veliko podpore in moči. Hkrati menim, da je premalo sodelovanja, do tega sem zelo kritična. Če bi se aktivisti in mi (*kralji in kraljice preobleke, op. a.*) povezali, bi lahko naredili več korakov naprej. Poudariti moram, da mi je bilo v veliko čast, da sem lahko nastopila na lanskem paradiponosu, tedaj sem bila zelo hvaležna Salome, ki me je povabila k sodelovanju. To je bil vrhunec moje kariere in zelo bi bila vesela, če bi lahko še kdaj nastopila na paradi.

Kakšne občutke pa ti daje drag show?

Foto: Špela Macuh - ParadoXa

Foto: Nada Žgank / Memento

To je droga, močna droga, ki se ji ne morem upreti. Če bi imel možnost, bi se preživljal izključno s tem. Delam za ljudi in oni to spoštujejo. Če ne bi bilo publike, verjetno ne bi bila kraljica. Afroditina se ni prijavila na show, da bi zmagała, ampak da bi se preizkusila v nečem novem. Ko je videla, da je v tem uspešna, je z velikim veseljem nadaljevala.

Povrh tega je to pomembna popestritev k dogajanju na lgbt-sceni.

Ja, veliko pripomore k povezovanju ljudi. Vsaj tisto uro in pol, kar traja show, smo vsi skupaj na odru, vsi se smejimo istim šalam, tudi večno rivalstvo med geji (kdo bo bolj urejen, kdo bo bolje plesal, kdo jih bo več položil ...) je v tem času pozabljeno, združimo se. To je tak topel občutek.

Vidim, da se kljub zmagi nisi prav nič prevzela, da še vedno delaš z istim navdušenjem.

Ne, ni mi stopilo v glavo, še vedno sem ista pedrulja (smeh). Ja, sem zmagała, sem »pokasirala« denarno nagrado, ampak to ni ničesar spremenilo. Poglej, še vedno hodim v službo, še vedno se

soočam z enakimi problemi kot vsi v naši skupnosti, naši bratje in sestre (smeh). Rada grem ven, se zabavam in hvaležna sem vsakomur, ki mi da tisto energijo, ki me pohvali ... Rada sem pristna, rada se pogovarjam z vsemi, ki se želijo pogovarjati z menoj in nekaj dobim iz tega dialoga.

Si denarno nagrado investirala v zasebne užitke ali v show?

Predvsem v zasebne zadeve. V nastope sem vložila ogromno truda in volje, da sem jih sploh lahko izpeljala. Vsak nastop me je velikostal: dala sem šivati vse obleke, ob meni je bila vedno moja ekipa, ki je skrbela zame – stilistka, maskerka in koreografinja, ki me spremljajo še danes. Z delom denarja sem si privoščila počitnice, za deset dni sem šla v Grčijo, v »svoj rojstni kraj«. Nekaj denarja je šlo tudi v dragovstvo, v nove nastope.

Je zmaga na lanskem drag showu pripomogla k večji prepoznavnosti, si dobivala ponudbe za nastope?

Da, ponudb je bilo ogromno, vseh niti nisem mogla izkoristiti. S Fedoro so naju vabili na Nizozem-

sko, na *Eurovision Song Trans Festival*, a nisva zbrali dovolj sponzorskih sredstev, odpovedala sem tudi Hrvaško, nastopala pa sem v Grčiji. Tujina se še vedno zanima zame, te ponudbe nameravam še izkoristiti. S Fedoro bova septembra začeli z nečim novim, grob koncept že obstaja, ampak sedaj še ne bi razkrila podrobnosti, bo pa zelo zabavno, nekaj, česar v Sloveniji še ni bilo. Boste pa pravočasno obveščeni o tem.

Če lahko razkrijem eno od pikantnosti iz zadnja lanskoletnega drag showa, potem ne morem mimo tvojega lulanja v kozarec.

(Smeh.) To sem pa že čisto pozabila! Točno, ja! (Smeh.) Bila sem v obleki, ki je bila tako ozka, da je nisem mogla sleči, vzelo bi mi vsaj dvajset minut. In sem pač počepnila in lulala v kozarec. Tako je bilo. Afroditina je lulala v kozarec. Glej, da bo na jumbo plakatu! (Smeh.) Letos mi je najbolj ostalo v spominu, da so me enkrat prinesli na oder, ker je bila obleka tako tesna, da nisem mogla po stopnicah. Pa enkrat sem sedela še pri lučkarju v kabini, ko mi je tonski mojster že spustil glasbo. In sem

odbrzela dol, pograbila lasuljo in se skoraj spotaknila na odru. Ogromno je primerov, ko si Afroditina zadnjo minuto lepi nohte. Na zadnjem showu se je menda vse »moje premoženje« videlo skozi pajkice – vsi so vse videli! Potem je kolegica tekla domov po črne tangice, da smo omilili situacijo. Teh anekdot je nešteto, na koncu se vse konča s smehom.

Kako pa je z definicijami oziroma etiketami? Kako se definirata Luka in Afroditina? Kakšna je vajina spolna identiteta in spolna usmerjenost?

Afroditina se identificira kot *dragica*, kot dobra *dragica*, Luka je moški, ki je za potrebe nastopa preobleden v žensko. Spolna usmerjenost ... Hja, Afroditina je strejt, Luka je pa tipičen gej. In svojega življenja ne bi zamenjal z nikomer, ker sem preveč ponosen na vse, kar imam, česar drugi – sploh homofobi – nimajo. Všeč mi je, da znamo stopiti skupaj. Sicer ne pogosto, ko je treba, pa znamo. Kot Luka sem zelo ponosen, da sem del gejevske skupnosti; razkrit sem že od osmega razreda. Razkrijem se lahko vsakomur, ki k meni pristopi s spoštovanjem. Če pa kdo pride napadalno, arogantno, si mislim: »Kdo si ti, da bi ti moral razkrivati svojo zasebnost? S kakšno pravico drezaš vame?« Če kdo pristopi na tak način, poskrbim, da »potegne kratko«.

Fedora

Mihael Topolovec

mihael_topolovec@hotmail.com

Zabavno
poigravanje
s spolom:

Slovenia's Next Best Drag 2

Po decembrskem začetku nove sezone v klubu K4 je transvestitski šov *Slovenia's next best drag* v polnem zagonu. Za nami so že štirje tekmovalni večeri, ki s svojo igrivostjo neposredno razkrivajo resnico o spolu in spolni identiteti: vse je performans, ki svoje ideje črpa iz bolj ali manj aktualne popularne kulture. Očiten cilj šova je podiranje tabujev, kar se najbolj jasno odraža v vulgarnem humorju voditeljice Anastasie, ki skupaj s tekmovalci in zvezdniško žirijo daje šovu zabavljaski značaj, primeren za sledeča poplesavanja pozno v noč.

V januarju so nam tekmovalci, Leon, Taii, Eros in Cara, postregli z balkanskimi ritmi. Tako smo imeli priložnost opazovati imitacijske nastope Letečih odredov, Tošaja Proeskega, Luka Nizetiča in Novih fosilov. Žirija v sestavi Biljane Kuzmanović, Katje Fašink in Nuške Drašček tokrat ni imela zahtevnega dela, saj so se, zaradi odsotnosti tekmovalke Josephine, v naslednji krog uvrstili vsi nastopajoči.

Tematika februarskega šova je bila v stilu Eme v skladu s takratnim aktualnim glasbenim in medijskim dogajanjem. Miloša Krajnc, direktorja Zavoda K6/4 in pevki Damjano Golavšek ter Darjo Švajger, ki so zasedali komisijske stolčke, ni dovolj prepričala Leonova imitacija Omarja Naberja, zato se je ta moral posloviti od nadaljnega sodelovanja.

Tekmovalna vročica šova postopoma narašča, saj je marec s seboj prinesel že polfinalni večer, kar je pomenilo, da so vsakemu od nastopajočih pripadali kar dve tekmovalni točki. Tako smo obiskovalci lahko uživali v vse bolj izpiljenih nastopih, ki so zavzemali široko glasbeno paleto: od gejevske klasike It's raining men, preko temačnega Marilynja Mansona, pa vse do rock balad skupine Nicelback. V finale se je takoj uvrstila Cara, medtem ko se je žirija (Brigita Šuler, Ota Roš in Jernej Lev Dermota), zaradi izenačenega aplavza gledalcev, odločila, da nadaljevanje omogoči tudi Erosu in Taiiu. Tudi ta večer je z glasbenimi točkami povezovala lanskoletna zmagovalka Afrodita, ki ji je tokrat priskočila na pomoč lanskoletna polfinalistka Fedora.

Nekoliko bolj kritičnemu gledalcu se ob vsem tem verjetno utrne vprašanje, kaj se zgodi s slovenskim transvestizmom, ko ugasnejo žarometi in luči v Štirki naznanijo konec žura. Ali zanj obstaja prostor tudi zunaj zabavljaskih nastopov in gostilniških šal? Zdi se, da je to vprašanje tema za druge, manj zabavne večere ...

[Slovenia's Next Best Drag omogoča Durex.]

Voditeljica Anastasia

Cara

Eros

Taii

Leon

Pomoč

LEGEBITRINA SVETOVALNICA – poteka v obliki osebnega svetovanja, podpore in pomoči. Vsak torek in četrtek med 16. in 18. uro na Trubarjevi 76/a ali po telefonu 01 430 51 44. [www.drustvo-legebitra.si]

MAVRIČNA SVETOVALNICA – telefonsko, e-mail in osebno svetovanje za pomoč v stiski. Vsak ponedeljek, sredo in petek med 18. in 20. uro. Telefon: 031 258 685, e-mail: mavricna.svetovalnica@gmail.com

SKUPINA ZA SAMOPOMOČ OKUŽENIH GEJEV – v Sloveniji deluje internetna mreža HIV-pozitivnih gejev in skupina za samopomoč: člani se dobivajo enkrat na dva tedna. Če bi se jim rad pridružil, vprašaj svojega zdravnika na Infekcijski kliniki za kontakt. Anonimni e-mail: gaypoz.si@gmail.com

Gejevske in lezbične pogovorne skupine

DIC Legebitra organizira skupino, ki je namenjena mlajšim gejem in lezbijkam do 30. leta starosti. Praviloma vsak petek ob 19. uri poteka pogovorna skupina Legebitre na Trubarjevi 76/a v Ljubljani. Za program in vsebino pogovornih skupin glej: www.drustvo-legebitra.si

DIC Legebitra organizira tudi »Iskrene pogovore« za razpravo o tistem, kar želiš in te muči. Skupina se srečuje vsak drugi ponedeljek ob 18h na Trubarjevi 76/a. Glej: www.drustvo-legebitra.si

Društvo za integracijo homoseksualnosti (DIH) pogovorne skupine organizira izmenjaje vsak petek ob 19.30 uri v Ljubljani (Slomškova 11) in Kopru (klub MKC, Gregorčičeva 4, Koper). Za program in vsebino pogovornih skupin glej: www.dih-drustvo.si

V klubu Monokel (Metelkova mesto, Masarykova 24, Ljubljana) vsako drugo sredo potekajo pogovorno-filmski večeri in bralni krožek Anonymous Readers. Za program in vsebino glej: www.klubmonokel.com in Klub Monokel na Facebooku.

Pogovorna skupina za starše gejev in lezbijk

Društvo za integracijo homoseksualnosti (DIH) pogovorno skupino za starše organizira enkrat mesečno v Ljubljani (Slomškova 11). Za program in vsebino glej: www.dih.si

Informacijski centri in knjižnice

Info točka Legebitre, Trubarjeva 76/a, 1000 Ljubljana. Odprto vsak dan med 12. in 16. uro. E-mail: legebitra@siol.net. Telefon: 01 430 51 44. [www.drustvo-legebitra.si]

Lezbična knjižnica, Metelkova 6, 1000 Ljubljana (1. nadstropje, prostori Škuc-LL). Telefon: 01 432 73 06. Izposoja: četrtek in petek od 15. do 19. ure [www.ljudmila.org/lesbo/knjiznica.htm]

Galerija Media Nox (Kotiček za istospolno usmerjene mlade) in Homodok Maribor (Arhiv za gejevske in lezbične študije), Židovska 12, 2000 Maribor.

Revije ter radijske oddaje

Narobe [www.narobe.si]

Lezbomanija na Radiu Študent (vsako prvo soboto v mesecu ob 13. uri) [www.radiostudent.si (kultura – lezbomanija)]

Transintegral na Radiu Marš (vsak zadnji četrtek v mesecu ob 13. uri) [www.radiomars.si]

GLBT organizacije

DIC Legebitra [www.drustvo-legebitra.si]
Gejevska sekcija Škuc Magnus [www.ljudmila.org/siqrd/magnus]
Lezbična sekcija Škuc LL [www.ljudmila.org/lesbo]
Društvo za integracijo homoseksualnosti DIH [www.dih.si]

Gverila

Orto lezbijka
Rekrutacija na: orto.lezbijka@gmail.com

Klubi in bari

Café Open – gej frendli lokal, Hrenova ulica 19, Ljubljana [www.open.si]

Tiffany – gejevski klub v okviru sekcije ŠKUC – Magnus, Masarykova 24, stavba Lovci, pritličje desno (Metelkova mesto, bivša vojašnica). [www.ljudmila.org/siqrd/tiffany]

Monokel – lezbični klub v okviru sekcije ŠKUC – LL, Masarykova 24, stavba Lovci, pritličje desno (Metelkova mesto, bivša vojašnica). [www.klubmonokel.com]

Klub K4 – nedeljski gejevski in lezbični disko, občasno tudi ob sobotah. Kersnikova 4, Ljubljana. [www.klubk4.org]

Kafeterija Lan – »strejt frendli« lokal, Gallusovo nabrežje 27 (ob Ljubljanici, blizu Akademije za glasbo), Ljubljana.

Gymnasivm – klub in savna: »moški za moške«, Ulica pohorskega bataljona 34, Ljubljana. Telefon: 01 5342 485. Odprto: Nedelja, ponedeljek, torek, sredo, četrtek med 15. in 22. uro, petek in sobota med 15. in 23. uro. [www.klub-libero.si]

Internet

Slovenski seznam virov za geje in lezbijke SIQRD [www.ljudmila.org/siqrd]
Blog Glavca [http://glavca.blog.siol.net/]

Mejling liste

Mreža – poštni seznam (mailing lista), ki je namenjen diskusijam o queer (gejevskih, lezbičnih, biseksualnih, transvestitskih in traseksualnih) temah in obvestilih o queer dogodkih v Sloveniji. [www.ljudmila.org/siqrd/mreza]

Forumi

Legebitrin forum za mlade [www.lgbt-mladi.si]
Mavrični forum [www.mavricni-forum.net]
Open Cafe forum [http://forum.open.si]
Queer forum [www.queer-forum.com/index.php]
Roza simbioza [http://galeb.mojforum.si/]
Drugačen [http://www.drugacen.org/smf/index.php]
Yingyang club [http://yingyangclub.mojforum.si/]
Rozalija (za roza mame in očete) [http://rozalija.editboard.com/]

Kultura

Ljubljanski festival gejevskega in lezbičnega filma - najstarejši tovrstni festival v Evropi. Poteka vsako leto konec novembra / začetek decembra. [www.ljudmila.org/siqrd/fglf/]

Zbirka Lambda, zbirka literarnih in teoretskih del s področja homoseksualnosti. [www.ljudmila.org/siqrd/lambda.php]

Zbirka Vizibilija, lezbična knjižna zbirka. [www.ljudmila.org/lesbo/vizibilija.htm]

Turizem

Slovenia For Gay Travelers – koristne informacije za homo turiste [www.sloveniaforgaytravelers.com]

Menjava GLBT-stanovanj [www.surfingsofa.de]

Prijava homofobičnega nasilja

Povej naprej! [DIC Legebitra]
Prijava: activate.lgbt@yahoo.com ali po telefonu 01 / 430 51 44 (Jasna)

Roza alarm [Škuc-LL]
Prijava: www.ljudmila.org/lesbo/alarm

In še

Škratova čitalnica – radikalna gej frendli infoteka, Metelkova 4, 1000 Ljubljana (Metelkova mesto)
Telefon: 01 4340 345
Izposoja: od ponedeljka do četrтка od 17. do 21. ure [www.ljudmila.org/anarhiv/]

Arhiv

Revije
eL magazin [www.elmagazin.com]
Lesbo [www.ljudmila.org/lesbo/lesbo.htm]
1xy [www.1xy.biz]
Revolver [www.ljudmila.org/siqrd/Revolver]

Internetne strani
Slovenske gejevske strani [www.ljudmila.org/sgs]
Gaja Kafe [www.gaja-kafe.org]
G! [www.gej.si]

Forumi
Forum Labris [www.gaja-kafe/labris]

narobe

Špela Bibič, 22
knjigofilka, feministka
lezbijka

Mojca Pišek, 24
literarna kritičarka,
fotografinja, novinarka
queer

Luka Valenčak, 19
tehtnica, nepredvidljiv,
trmast, energičen
ljubitelj vsega dobrega
in lepega, ne mara
neumnih in
nesamozavestih ljudi
gej

Foto razkritje

Vabljeni k sodelovanju pri akciji Foto-razkritje!
Kontakt: Lothar Orel, tel.: 040/522-881;
e-pošta: gink.biloba@gmail.com

Tadeja Pirih, 26
ljubiteljica Afrike
in igranja z
družbenimi spoli
lezbijka

